

YENİ ÇAĞ

3 (261)
Mart
1986

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Milko Balev (Bulgaristan)</i> İyimserliğimizin kaynakları	3
<i>Ib Nörlund (Danimarka)</i> Sınıf bilinci ve «sınıfsal işbirliği» çıkmazı	16
<i>Romesh Chandra (DBK)</i> Yığınların sesi tarihin terazisinde giderek daha ağır basıyor	25
<i>Kurt Fritsch (FAC)</i> Güçleri artırmak için	34
<i>Erol Cantekin (Türkiye)</i> Halkın direnişini örgütlemeye	44
<i>Fatima A. İbrahim (Sudan)</i> Yüzyıllık önyargılar kaldırılıyor	47
<i>Freda Brown (DDKF)</i> Kadın hareketinin öncelikleri	51
<i>Yannis Dragasakis (Yunanistan)</i> Tekellerin kışkacında	59

• Marksizm'in gelişmesi ve onun çağdaş «eleştiricileri»	68
<i>Marie Silven</i>	
Kendi başından geçenler	81
• Komünist gençlik örgütleri	87

ÖZEL SAYFALAR

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın SBKP Merkez Komitesine mesajı	91
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Irak Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Aziz Muhammed yoldaşa mesajı	93
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Küba Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Fidel Castro yoldaşa mesajı	94
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Pakistan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri İmam Ali Naziş yoldaşa mesajı	95

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 3 Şubat 1986

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Czechoslovakia
	ISVEÇ	Praha 6, Thakurova 3

İyimserliğimizin kaynakları

Milko Balev

Bulgar Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi, MK Sekreteri

Toplumsal gelişmenin nesnel gereksinimlerinin doğurduğu komünist hareket, kaynaklarında uygarlığın ilerlemesine sarsılmaz inanç besleyen insanların bulunduğu bu hareket özünde tarihsel iyimserliği, bu harekette yer alanların seçilen yolun doğruluğuna ve verimliliğine olan güvenini, onların yeni toplumun utku kazanacağına, insanlığın aydınlık geleceğine olan inançlarını taşıyor. Eski dünya, komünistlerin bu iyimserlik ateşini her söndürmeye yönelik girişimlerini hiçbir zaman eksik etmedi, ama tarih, dönemin tarafsız bir hakimi olarak, bunu başarmanın olanaksız olduğunu inkâr edilmez bir biçimde kanıtladı ve kanıtlamaya devam ediyor. Çünkü, bizim iyimserliğimiz tarihsel temellere dayanıyor. Bu iyimserlik günümüzde yaşıyor ve yüzyıllar boyunca yaşayacaktır.

Tarihsel iyimserlik, geleceğe sarsılmaz inanç her zaman sosyal yaratıcılığa özgü bir şey olarak kalmıştır. Şimdi bu gerçek çok daha iyi kavranıyor, çünkü günümüzün karmaşık ve çok çeşitli sorunları yeni çözümler, yaratıcılık, irade ve aktiflik, komünistlerin ve tüm emekçilerin sosyal yaratıcılığa ve kuruculuğa bilinçli katılımını gerektiriyor.

Böyle bir gereklilik, her şeyden önce sosyalist topluluk üyesi ülkelerin bu arada Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin (BHC) yeni bir gelişme aşamasına girmelerinden ileri geliyor. Bu aşamanın niteliksel yeni ödevlerinin belirlenmesi ve çözüme kavuşturulmasında parti kongrelerine önemli bir rol düşüyor. Sosyalist ülkelerin bazılarında bu kongreler yakın bir geçmişte yapıldı, kimilerinde ise kongre hazırlıkları sürüyor. BKP MK'nin Şubat (1985) Plenumu 13. Kongre'nin bu yılın Nisan ayında toplanmasını

kararlaştırdı. Kongre, 8. Beşyillik plan d6nemi boyunca katedilen yolu değerlendirecek, BHC'nin 9. Beşyillik plan d6neminde 6ng6r6len sosyal-ekonomik ve k6lt6rel gelişmesinin 6devlerini ve 2.000 yılına kadarki d6nem içinde gelişmenin kimi ana doğrultularını g6r6ř6p onaylayacaktır.

Bulgaristan'da 40 k6s6r yıllık sosyalizm kuruculuğu boyunca Bulgar Kom6nist Partisi pek çok Şey elde etti. Ancak bu, bundan sonra y6r6necek yolun daha engebesiz ve kolay olacağı anlamına gelmiyor. Biz, bundan sonraki b6t6n aşamalarda çok daha b6y6k ve sorumlu işlerin yapılması gerektiğini biliyoruz. Sosyalist 6lkelerin kardeş partileri insanın bir yaratıcı olarak gelişmesini, onun t6m yaratıcı ve yapıcı yeteneklerini ortaya koyabilmesini sağlamaya b6y6k 6zen g6steriyorlar. Ve biz, bu soylu amaca ulaşacağımıza inanıyoruz. Halkın yaratıcı çalışma yeteneği, partinin deneyim birikimi, BHC ve b6t6n sosyalist 6lkeler topluluğunun artan g6c6, uluslararası işi hareketinin desteği bu inancımızın g6vencesidir.

Sosyalist topluluk 6yesi 6lkeler partileri ve halkları ortak kom6nist 6lk6leri paylaşıyorlar. Bunun içindedir ki onlar, kendi geleceklerini hep birlikte planlıyor, aralarında giderek daha aktif bir deneyim değiş-tokuşu yapıyor ve işbirliğini geliştiriyorlar. Biz, SBKP'nin ve Sovyetler Birliği'nin evrensel tarihsel 6nemdeki yenilikçi girişimlerine, çıkardığı derslere b6y6k bir dikkat veriyoruz. Bug6n bu ilgi çok daha artmış bulunuyor, 6nk6 SBKP'nin 27. Kongresi, başlatılan yeni aşamanın temel belgelerini – SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimini, Parti T6z6ę6'nde yapılacak değişiklikleri, SSCB'nin 1986–1990 yılları arasında ve 2.000 yılına kadarki d6nemde ekonomik ve sosyal gelişmesinin temel doğrultularını – g6r6ř6p onaylayacaktır.

Ortak davanın silah arkadaşları olarak kardeş parti ve devletlerin bug6n kendi halklarının 21. y6zyıla kadar geleceğini uyumlu bir biçimde, g6venle ve somut olarak planlamaları bile başlı başına, kom6nistlere 6zg6 derin tarihsel iyimserlik duygusunun açık bir kanıtı oluyor.

Tarihsel iyimserlik . . . D6nyamızda pekçok insan, ne yazık ki, d6nyanın varolma ya da yokolma gibi uğursuz bir seçenekle karşı karşıya bulunduğu g6n6m6zde, daha iyi g6nler nasıl umulabilir diye acı acı d6ř6n6yor. N6kleer başlık taşıyan ve bug6n sayıları binlerle ifade edilen roket sistemlerinin sadece bir tanesinin d6ęmesine basılması halinde bile, insanlığın kendi kendini yoketme ve yery6z6nde t6m canlı varlıklara son verme gibi 6nlenmesi olanaksız bir zincirleme reaksiyon başlayabilir. B6yle bir durumda iyimserlikten, iyimser olmaktan s6z edilebilir mi?

D6nyada epey taraftarı bulunan ve ekolojik karamsarlık denilen bir akım da bu Ő6pheleri artırıyor. Bunlara g6re, insanın doğa ile teması ve doğaya m6dahalesi eninde sonunda insanların yery6z6nde, b6y6k bir olasılıkla uzayda da, kendi yaşam koşullarını bizzat kendi elleriyle yoketme sonucunu getirecektir. Bunlara g6re kıyamet g6n6 yaklaşmaktadır.

Dini iyimserlik görüşünü paylaşanların düşünceleri de bundan pek farklı değildir. Bunlara göre, insan dünyaya gelmekle birlikte acı çekmeye mahkum edilmiştir. Ama bu ölümlü dünyadan geçedince onun ruhu öteki dünyanın tüm nimetlerinden yararlanacaktır.

Bir de teknolojik iyimserlik denilen bir akım vardır ve bu akımın temsilcileri ve taraftarları ise, tekniğe aşırı bir umut bağlamaktadır.

Bizim felsefemizin bu tür görüş ve akımlarla yakından uzaktan hiç bir ilişkisi yoktur. *Biz iyimser olabiliriz, bizim iyimser olmamız gerekiyor, biz iyimseriz* derken komünistler, kendi inançlarının sağlam gerekçelerine dayanıyorlar. T. Jivkov yoldaşın «gezegenimiz kendi yörüngesinde, güneşin etrafında daha da güzelleşerek dönmeye devam edecektir ve yeryüzünde kalıcı barış sonsuza dek hüküm sürecektir»⁽¹⁾ sözlerini Bulgar komünistleri, Bulgar halkı yürekte paylaşıyor.

Böylesi tasarımlar nereden kaynaklanıyor, komünistlerin tarihsel iyimserliği hangi temele dayanıyor?

Bu, her şeyden önce, dünyanın kendi maddi temeli üzerinde, kendi yasallıklarına göre geliştiği ve gelişmeye devam edeceğine olan güven-den kaynaklanıyor. Bu güven, tarafsız ele alınan tüm insanlık tarihi tarafından kanıtlanıyor. İnsan kendi doğasını ve bizzat kendisini, her şeyden önce, *yaratıcı emek* sayesinde ortaya koyabiliyor. İnsan emeği ne kadar daha özgür, yani daha bilinçli, üretken ve verimli olursa, bu realizasyon da o denli daha tam olacaktır. *Emeğin kurtuluşu sürecinde baş rol proletaryaya, işçi sınıfına düşmektedir* ve K. Marks bunu «Kapital» adlı yapıtında kanıtlamıştır. Kendini işçi sınıfının evrensel-tarihsel kurtarıcı misyonununun gerçekleşmesi davasına adanmış bulunan insanlar, partiler yaşam hakkında iyimser görüşü oluşturma ve derinleştirmenin, insanlığın mutlu geleceğinden emin olmanın tükenmez kaynağını işte burada buluyorlar.

Bizim iyimserliğimiz, seçilen yolun doğru ve verimli olduğuna kesin inancımız sağlam temellere dayanıyor: Tarihin ve insan toplumlarının gelişmesinin Marksizm-Leninizm tarafından açıklanan nesnel yasallıklarının bilimsel olarak bilinmesi; bu yasallıkların yardımıyla gerçeklerin, sosyal ilerlemenin olanak ve perspektiflerinin bilimsel analizi, komünist teorinin doğruluğunu somutta kanıtlayan tarihsel pratik ve deneyim.

Biz dünyada ilk olarak sosyalist devrim bayrağının, 1917'de Ekim Devrimi bayrağının bir tek ülkede yükseltildiğini unutmuyoruz. Eski dünyanın bu ülkeye ne denli korkunç acılar çektiğini biliyoruz. Bir tek faşizm vebasının 20 milyon Sovyet yurttaşının canına kıydığını belleğimizde tutuyoruz. Sovyetler Birliği dayandı. Onun etrafında genç ve gür bir orman gibi, dünya sosyalist sistemi hızla boy attı, gelişti, sosyalist topluluk pekişti.

(1) T. Jivkov, Seçilmiş Yapıtlar, c. 32, Sofya 1984, s. 244.

V. İ. Lenin'in öngörüşü doğrultusunda sömürge sistemi çöktü ve sömürgeciliğin yıkıntıları altında genç bağımsız devletler doğdu, boy attı. Bunlardan bir dizi devlet sosyalist yönelimli gelişme yolunu seçti.

Bugün bizim tarihsel iyimserliğimiz, muazzam bir güçle tarihsel süreci etkilemekte olan 80 milyon komüniste özgü bir iyimserliktir.

Yaşamın sınavını vermiş olan reel sosyalizm bugün kapitalizmin tek sosyal alternatifi olarak yerleşmiş bulunuyor. Olayların ve süreçlerin tüm karmaşıklığına ve çokluğuna karşın dünyamız Marks, Engels ve Lenin'in öngörüşleri doğrultusunda geliyor ve gelişmeye devam edecek de. Biz, komünistlerin iyimserliğinin temel kaynağını işte burada görüyoruz. Üstelik her ülkede bunun somut temelleri ve kökleri bulunuyor.

Sosyalist hareket Bulgaristan'da bundan 90 küsur yıl önce, Bulgar işçi sınıfının sayıca artmasının henüz ekonomik koşullarının yeterli olmadığı bir dönemde doğdu. Ama Bulgaristan'da bilimsel sosyalizmin temellerini atan, partimizin kurucusu, ilk önderi ve öğretmeni Dimitir Blagoev, toplumsal gelişmenin parlak Marksist analizi temelinde, ülkemizde henüz doğuş halinde olan proletaryanın ülkeyi sosyalizme götürmekle yükümlü bir güç olduğunu kanıtladı. Bu, geleceğe olan inancın parlak bir örneği idi.

Bulgar Komünist Partisi, kendi ilkelerine sıkıca bağlı kalarak, hem kendisi hem de devrimci işçi hareketi için olağanüstü ağır ve belirleyici koşullarda kendi iyimserliğinin gücünü ortaya koydu. Partimiz, Leninizm yoluna koyularak, Eylül 1923 Antifaşist Ayaklanması'nın yenilgiye uğratılmasından sonra da kendi varlığını koruyabildi, yeni tip, Leninci tipten bir parti olarak güçlenmeyi, halkımızı sosyalist devrimin zaferi için seferber etmeyi başarabildi ve yeni toplumu kurmada yöneticilik görevini yerine getirdi.

Bugünkü ve gelecek kuşaklar devrimcilerin, antifaşist savaşçıların faşizmin karanlık zindanlarından ve toplama kamplarından yazdıkları mektupları, darağaçlarının altında ya da kurşuna diziliş sırasında söylenen sözleri büyük bir heyecan, hayret ve hayranlıkla okuyor, okuyacaklardır. Bu sözler korku ve umutsuzluğun değil, geleceğe olan komünist inancın, en yüksek hümanizm duygusunun birer parlak simgesidir.

Antifaşist savaşım yılları, sosyalist toplum düzenine geçiş dönemi iyimserliğimizin sınındığı ve aynı zamanda bu iyimserliğin zenginleştiği ve pratikte somut olarak yaşama geçtiği bir dönem oldu. Bu dönem, Bulgaristan'ın büyük evladı, Bulgar işçi sınıfının yüce önderi, uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin lideri Georgi Dimitroff'un adı ve eylemleriyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Bulgar komünistleri katedilen yola baktıklarında neyi elde ettiklerini ve daha nelerin elde edilmesi gerektiğini iyi görebiliyorlar. Tarihsel koşullar

öyle oluşmuştur ki, şimdiye dek sosyalist devrimler en gelişmiş kapitalist devletlerde değil de, orta ve hatta ülkemiz gibi az gelişmiş kapitalist ülkelerde utkuya ulaşmıştır. İşte bu nedenle yeni toplum düzenine geçişin Bulgar yolu oldukça dönemeçli ve engebeli olmuştur. Burada, nesnel güçlüklerin yanısıra, sübjektif karakter taşıyan kimi hatalar da etkisini göstermiştir. Ama her dürüst kişi, kendini önyargılara kaptırmamış insan, bizdeki devrimci dönüşümlerin boyutlarını ve derinliğini kolaylıkla görebilir.

Partinin çizdiği doğrultu ve yönelimlerin gerçekleştirilmesinde BKP MK'nin Nisan (1956) Plenumu bir dönüm noktası oldu. Bu Plenumda saptanan ve 30 yıldır BKP MK Genel Sekreteri, Bulgar halkının sadık evladı, tanınmış devrimci ve uluslararası komünist hareketinin seçkin liderlerinden biri, yaratıcı Marksist-Leninist Todor Jivkof'un önderliğinde gerçekleştirilmekte olan partinin genel doğrultusu başarılarımızın teorik ve pratik temelini oluşturuyor. Bu doğrultu kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin başarıyla tamamlanmasına yardım etti, sosyalist toplum düzeninin zaferini sağladı, yeni parti programının hazırlanmasına ve geniş bir cephede uygun sosyalist toplum kuruculuğuna geçilmesine katkıda bulundu. Bizde, Nisan doğrultusu olarak bilinen partinin Leninci temel doğrultusunu değerlendiren BKP 12. Kongresi şunu vurguladı: «BKP'nin Nisan doğrultusu ülkemizin özgül koşullarında yaşama geçirilen Marksizm-Leninizm demektir, yaratıcı bir biçimde gelişen bilimsel sosyalizm teorisi ile ülkemizde sosyalizmi kurma ve geliştirme savaşımında işçi sınıfının ve geniş halk yığınlarının somut toplumsal-tarihsel pratiğinin canlı birliğidir.» (2)

Bulgar komünistleri bu doğrultunun yaşama geçirilmesiyle elde edilen başarılarından haklı olarak gurur duyuyor. Biz tarımda kooperatifleşmeyi tamamladık. Ülkemiz ölçülerine göre güçlü bir sanayi kuruldu. Bulgaristan hızlı ve yüksek tempolarla gelişen modern bir tarım-sanayi ülkesine dönüştü. 1956'da temel fonlar 11 milyar 500 milyon leva iken, bu rakam 1986'da 112 milyar 500 milyon levaya ulaşacak, yani yaklaşık 10 kat artmış olacak. Aynı dönem içinde ulusal gelir yaklaşık 8 kat, sanayi üretimi 14 kat, bu arada makine yapımı üretimi 68 kat, kimya sanayii üretimi 45 kat, tarım üretimi de 2,5 kat artmış olacak. Halkın yaşam düzeyi de hızla yükseldi. Öğretim, bilim ve kültür alanında ise çok daha hızlı bir yükseliş gözleniyor. Halkımız parti etrafında kenetlenmiştir. BKP ile onun bağlaştığı Bulgar Çiftçi Halk Birliği arasında kalıcı bir eylem birliği ve kardeşçe işbirliği oluşmuştur. BKP'nin 10. Kongresi ile 12. Kongresi arasındaki dönemde elde edilen başarıları değerlendirecek olursak, mecazi bir ifadeyle, Bulgaristan'a bir yeni Bulgaristan'ın eklendiğini, yani ikinci bir Bulgaristan'ın yaratıldığını söyleyebiliriz. İşte partinin eylemdeki Leninci Nisan doğrultusunun anlamı budur.

(2) Bulgar Komünist Partisi'nin 12. Kongresi. Tutanaklar. Birinci bölüm. Sofya 1981, s. 482 (Bulgar).

Nisan doğrultusu bugünkü aşamada BKP'nin 12. Kongresi'nde ve bunu izleyen dönemde kabul edilen öteki parti belgeleri ve kararlarında daha da zenginleştirildi ve somutlandı. Temel içeriğini ekonomik alanda entansif gelişme yöntemlerine kararlılıkla geçilmesi hedefinin oluşturduğu bir ekonomik strateji belirlendi.

Partinin uyguladığı ekonomiyi entansifleştirme, sosyal-ekonomik gelişmeyi hızlandırma politikası aslında çokyönlü bir politikadır. Bu politika, örneğin, emek ve ürün kalitesinin yükseltilmesini, sıkı bir tasarrufu, ham madde ve öteki kaynakların rasyonel kullanımını öngörüyor. Hemen belirtelim ki, 1984'te kalite sorunlarıyla ilgili olarak Ulusal Parti Konferansı yapıldı ve konferans bu alanda uzun vadeli bir politika saptadı.

Şimdiki aşamada Bulgar komünistlerinin tarihsel iyimserliği toplumsal gelişmenin yeni sorunlarının devrimci ve yaratıcı bir biçimde ele alınmasında ve bunların kavranmasında ifadesini buluyor. BKP MK'nin Şubat (1985) Plenumunda hazırlanan ve parlak bir biçimde uygulanan bu yöntem, bilimsel-teknik devrimin bundan sonraki gelişmenin «süper anahtarı» olarak belirlenmesine yardım etti. Plenumun kararını şöyle formüle etmek mümkün: Günümüz koşullarında bilimsel-teknik devrimin gerçekleştirilmesi gelişmiş sosyalist toplumu kurmak demektir. Tersine, gelişmiş sosyalist toplumu kurmak bilimsel teknik devrimi gerçekleştirmek demektir. Bu görüşler ve saptamalar BKP MK'nin Ocak (1986) Plenumunda daha da geliştirildi. Şimdi bütün bunlar 13. Kongre'nin çokyönlü hazırlık çalışmalarının temelini oluşturuyor.

Bugün parti çabalarını ekonominin planlanması ve yönetilmesi işlerinde ilkesel değişikliklerin gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmış bulunuyor. Biz, bilimsel-teknik ilerleme temelinde, çalışmaların her alanında emekçilerin yaratıcı güçlerini ve olanaklarını daha tam olarak ortaya koymalarını sağlayacak elverişli ekonomik, örgütsel, sosyal ve politik koşulları yaratmaya çalışıyoruz. Parti ve devlet yönetimi bu yönde ardıcıl çaba harcıyor, ülkenin tüm entelektüel potansiyelinin enerjisini bu alanda yoğunlaştırmaya çalışıyor. Bu da, toplumsal gelişmenin nesnel yasallıklarının daha derinlemesine kavranmasına ve bunlardan yararlanma mekanizmasının iyileştirilmesine yardım ediyor.

Halk adına ve halkın verdiği yetkiyle hareket eden devletin sosyalist mülkiyetin sahibi olduğu, bu mülkiyeti doğrudan kullananında emekçi kolektifleri olduğu temel ilkesine dayanarak biz, sosyalist toplumsal ilişkilerin öz ve içeriğini daha da yetkinleştirmeye çalışıyoruz. Bu amaçla biz, plan üzerindeki çalışmalar sırasında sosyalist ekonomik örgütlerle devlet organları arasında daha canlı bir diyalogun kurulması koşullarını yaratıyoruz. Bu da, kişilerin ve kolektiflerin çıkarlarıyla tüm toplumun çıkarları arasında çok daha uyumlu bir birlik sağlanmasına yardım ediyor.

Böyle bir konumdan hareketle biz, mal-para ilişkilerinden daha tam

yararlanılmasını ve bu ilişkilerin daha verimli kullanılmasını sağlayacak mekanizmalar aramayı sürdürüyoruz ve bunu sosyalizm kuruculuğunun da aşamasında geçerliliğini koruyan nesnel bir yasallık sayıyoruz. Yeni ekonomik yaklaşım ve ekonomik mekanizmaların oluşturulması ve uygulanması yönünde muazzam bir çalışma yürütüyoruz. Ekonomik süreçleri etkileyecek uygun araçlardan oluşturulan bir bütünsel sistem şimdi pratikte uygulanıyor. Bu sistem aracılığıyla sosyalist mal üreticileri (işletme, kombina, kurum, emek kolektifleri vb.) arasında yeni ekonomik bağların kurulmasını sağlamak, onları bilimsel-teknik ilerlemeye, üretimde teknolojik yenilenmeyi gerçekleştirmeye, maliyeti düşürmeye, yüksek kaliteli mal üretmeye özendirmek, ekonomide ve bütün toplumda yeni bir ekonomik, politik ve ideolojik ortamın yaratılmasını sağlamak günümüzün başlıca ödevi oluyor. Bununla birlikte, devlet planlamasının rolü ve işlevini yeni bir düzeye çıkarmak, partinin ve devletin ekonomik politikasının ardıcılıkla uygulanmasını sağlayabilmek, işletmeleri, kombinaları ve üretim komplekslerini kendi kendini yönetebilen birer üretim birimlerine dönüştürebilmek için planlamayı ona özgü olmayan ödevlerden arındırmaya çalışıyoruz.

Parti ve devlet, son yıllarda, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi ve politik sistemin yetkinleştirilmesinin doğal olarak artan gereksinimlerine yanıt verecek bir biçimde parti ve devlet, son yıllarda, alt birimlerin rolünü artırma, milyonlarca emekçiyi bir nesne olmaktan çıkararak, üretimin yönetilmesine ve toplum işlerine aktif katılan bir özneye dönüştürme yönünde bir dizi somut adımlar attı. Örneğin, yeni bir iş yasasının hazırlanması çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Bu yasa, üretimde insan faktörünün daha da aktifleşmesini getirecek, kişisel ilerleme dediğimiz insanın çökyönlü gelişmesini hızlandıracaktır. Kişisel ilerleme derken, her şeyden önce kişinin işyerinde, emek kolektifi içinde çökyönlü gelişmesini ve bunun için olanakların sağlanmasını kast ediyoruz.

Buraya kadar söylenenlerden, yaşam konusundaki iyimser görüş açımızın sosyalizmin gelişmesindeki çelişkileri görmemizi engellediği anlamı elbette çıkarılamaz. Hegel'in sözlerinden çıkararak Marksist-Leninist diyalektik gelişmenin «çelişkiler sayesinde ilerlediğini, ve canlı çelişkilerin insan aklının ilk anda kestirebildiğinden kat kat daha zengin, içerikli ve çökyönlü olduğunu»⁽³⁾ öğretiyor. Bununla birlikte, çelişkiler kontrolsüz bir durumda, başıboş bırakılamaz, çelişkilerin ta bunalım aşamasına ulaşana dek «olgunlaşması» beklenemez. Çelişkileri zamanında ortaya çıkarmak ve çözüme kavuşturmak gerekiyor. İşte burada aktif rol öznel faktöre, yani partiye düşüyor.

Çelişkilerin varlığı, sosyalizme karşı kötü niyet besleyen kişilerin iddia

(3) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 47, s. 219 (Rusça); («A. M. Gorki'ye», 16. 11. 1909 tarihli mektuptan).

ettiği gibi ve yine bunların sözlerine göre bugün Bulgaristan'da da güya kendini hissettirmekte olan «sosyalizmin bunalımı»nın belirtileri sayılmaz. Biz güçlüklerimizi gizlemiyoruz. Örneğin, 1981–1985 yılları arasındaki dönemde dünya piyasasındaki durumdan ve emperyalist devletlerin kardeş ülkelere, bu arada Bulgaristan'a karşı giriştikleri ayırıcı ekonomik önlemlerden kaynaklanan kimi zorluklara, son yüzyılda eşine raslanmayan boyutlarda üç yıl ardarda meydana gelen kuraklığın neden olduğu maddi kayıpların da eklendiğini açık açık yazıyoruz. Bu yüzden tahıl üretiminde ve kimi tarım ürünleri üretiminde azalma olduğunu söylüyoruz. Kuraklık yüzünden hidro-elektrik santrallerinin neredeyse çalışamaz duruma geldiğini gizlemiyoruz. Bütün bunlar, eğer devrim öncesi Bulgaristan'da olsaydı, açlığa, emekçilerin yoksullaşmasına, altından kalkılmaz dış borçlanmaya yol açardı. Ama sosyalist Bulgaristan'da böyle bir şey olmadı.

Evet, kolay değildi, kimi malların fiyatlarını belli bir oranda artırmak zorunda kalmamıza rağmen biz, halka geniş gereksinim malları sağlamada elde edilen düzeyi korumayı başardık. Elektrik enerjisi tüketiminde genellikle kısıtlama olmadı. 1985'te sanayi üretiminde, 1984'e kıyasla, yüzde 3,5'luk bir artış kaydedildi, üstelik teknik ilerlemenin özünü oluşturan makine yapımı alanında bu artış yüzde 11,6 oranında gerçekleşti. Aynı dönem içinde halkın reel gelirleri ortalama 2,5 oranında arttı.

Bu yılki ekonomik gelişme planına uygun olarak, bu yıl içinde ulusal gelirden yüksek bir artışın sağlanması, toplumsal emek verimliliğinin artırılması ve emekçilerin reel gelirlerinin yükseltilmesi ve sosyal kazanımlarının genişletilmesi için gerekli olan koşulları yaratıyoruz.

Deneyim şunu gösteriyor: Sosyalist düzenin kurulması, tek başına insan topluluğunun, bu toplulukta her şeyin sosyal eşitlik ve adalet konusunda en yüce komünist ülkülere yanıt verecek bir biçimde örgütlenebilmesi olgusunu hemen getirmiyor. Bizim iyimserliğimiz, Marks, Engels ve Lenin'in toplumsal ilerlemenin belirleyici amacı olarak komünizmle sıkı sıkıya bağladıkları o yüce ülküye artık ulaşılmış olduğuna ilişkin savlardan kaynaklanmıyor. Bizim iyimserliğimiz, bu ülküye doğru pratikte adım adım ilerlemekte olduğumuza, her başarının bu yolda ardıcıl ilerlemenin yeni bir adımı olduğuna dayanıyor. Ülkemizde insanın insan tarafından sömürülmesine son verileli epey oldu, «herkesten yeteneklerine göre, herkese emeğine göre» ilkesi somut olarak yaşamda uygulanıyor. Bizim iyimserliğimizde kendini beğenmişliğe yer yoktur, ama yeni toplumu kurma alanında elde edilen başarılar bir gerçekliktir ve Bulgar halkı bütün bunlarla haklı bir gurur duymaktadır.

Şimdi biz, eskisine göre, çok daha iyi biliyoruz ki, sosyalizmin ardıcıl ilerlemesinin her aşaması sadece başarı değil, aynı zamanda bilinmeyen önceden kestirilemeyen güçlükleri de beraberinde getiriyor. Biz iyimseriz, ama bu, eleştiri ve özeleştiriye geliştirip yaygınlaştırmanın önünde bir

engel değildir. Leninci çalışma tarzı Nisan doğrultusu stili boşboğazlığın, tantanalı gösterişin, biçimciliğin ve bürokratzmin asla hoşgörüyü karşılanmamasını gerektiriyor. Başka bir deyişle, biz iyimseriz ve aynı zamanda gerçekçiyiz.

Bizim iyimserliğimizin kaynağında Paris Komüncüleri'nin, Chicago 1 Mayıs'çılarınin, Alman Spartaküs'çülerinin kahramanlığı ve yitilmiş örnekleri capcanlı yaşıyor, dünyamızın dörtbir köşesindeki emekçilerin inanç ve özlemleri yansımasını buluyor. 20. yüzyılın gözkaşaştırıcı başarıları bu insanların yaratıcı emeğinin ürünüdür. Bu yüzyılın sonunda, bilimsel-tek-nik devrim aşamasında hem kapitalist hem de sosyalist ülkelerde kardeş partiler yürekli, yaratıcı çözümler gerektiren yeni koşullarda eylem yürütüyorlar. Bizim iyimserliğimizin tarihsel açıdan doğruluğunun kanıtlanması da bu çözümleri arayıp bulmamıza, bunları hızlı bir biçimde ve başarıyla gerçekleştirmemize bağlı olacaktır. Böylesi bir dünya görüşü tüm kardeş sosyalist ülkeler ve partiler arasında dostluk ve işbirliğinin geliştirilip güçlendirilmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Burada, sosyalist enter-nasyonalizm ile sosyalist yurtseverlik ilkelerinin diyalektik birliği olağan-üstü büyük önem taşıyor.

Bulgaristan'da sosyalizm kuruculuğunun her aşamasında temel ödevlerin başarıyla çözümünde, partimizi güçlendirme çalışmalarında her zaman önemli bir faktör olan ve olmaya devam eden Sovyetler Birliği ile çokyönlü yakınlaşmayı ve işbirliğini amaçlayan Nisan doğrultusu, bu açıdan da bizim için büyük önem taşıyor. BKP'nin Leninizm ülkeleriyle donanmış olması partiye güç kazandırdı, tarihsel başarıların elde edilmesini sağladı. Lenin'in ülkesinin her kazanımı Bulgar komünistlerine yığınları kendi tarafında kazanmasına yardım etti. Daha 30'lu yıllarda ülkemizde gösterilen Sovyet filimleri, çıkan Sovyet kitapları her parti üyesi için, ilerici çevreler için, tüm emekçi halk için başlı başına birar olay niteliği taşı-yordu. Sovyetler Birliği'nin tarım alanındaki kooperatifçilik-kollektifçilik örneği, Bulgaristan'da sosyalist devrimin zaferinden çok önce, partinin 50 kooperatif kurmasına ve böylelikle de, köylüleri ideolojik ve psikolojik bakımdan kooperatifleşmeye hazırlamasına yardım etti. Ülkemizde sos-yalist devrim Sovyet Ordusu'nun faşist işgalcilere karşı zafer üstüne zafer kazandığı bir ortamda gerçekleşti. Yurdumuzda sosyalist dönüşümler de, SSCB'nin kardeşçe yardım ve desteği sayesinde, iki ülke arasındaki karşılıklı yarara dayalı işbirliğiyle gerçekleştirildi.

Son yıllarda, geleneksel ve sarsılmaz Bulgar-Sovyet dostluğu, ortak amaç ve ödevler temeline dayalı birlik ve beraberliğimiz daha da güçlendi, pekişti. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un Ekim 1985'te ülkemize yaptığı ziyaret bu açıdan da çok önemliydi. Onun, ülkesine dönerken söylediği şu sözler bizim için esin kaynağı oluyor: «Sovyetler Birliği ile Bulgaristan arasındaki işbirliği ... sosyalist ülkeler toplulu-

ğunu, uluslararası işbirliğini, barış güçlerinin konumunu güçlendirmede büyük ve önemli bir faktördür.» (4) Bulgar Komünist Partisi uluslararası alandaki eylemlerini gelecekte de şu ilkeye dayandıracaktır: SBKP'ne ve Sovyetler Birliği'ne karşı takınılacak tutum proleter, sosyalist enternasyonalizmin denek taşı olacaktır.

Biz, evrensel-tarihsel önemi hiçbir zaman azalmayacak olan sosyalizm kuruculuğunun zengin deneyimini genelleştiren Lenin'in partisinin yeni programatik belgesine büyük önem veriyoruz. Bu belge, amaç ve ödevlerin saptanmasındaki iyimserliği elde edilen değerlendirilmesindeki gerçeklikle, politikadaki ardıcılığı yenilikçilikle, şevk ve heyecanı sorumluluk, ciddiyet, eleştiri ve özelleştirme ustalığının parlak bir kanıtıdır.

Kardeş ülkeler arasındaki sosyalist ekonomik bütünleşmenin açtığı geniş perspektifler bizde derin bir iyimserlik yaratıyor. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK)'nin 41. Olağanüstü Toplantısında (Aralık 1985) onaylanan ve 2.000 yılına kadarki dönemi kapsayan barışçı, yaratıcı bilimsel-teknik ilerleme programı bizim iyimserliğimizin yeni, önemli kaynağını oluşturuyor, çünkü bu programın amacı, kardeş devletlerin sosyal-ekonomik ilerlemesini hızlandırmak, emekçilerin refah ve yaşam düzeyini nitelik bakımından daha da yükseltmek oluyor. Üstelik burada, sosyal-politik bencilliğin en küçük bir belirtisine bile raslanmıyor. Programı imzalayan ülkeler, uluslararası işbölümüne aktif katılacaklarını, bilim ve teknolojinin devrimci kazanımlarının özellikle barışçı amaçlar uğrunda kullanılmasında geniş işbirliğinden yana olduklarını vurgulamışlardır. Sosyalizm dünyası sırf kendi çıkar ve genliğini düşünmekle yetinmiyor, aynı zamanda tüm insanlığın serpilip gelişmesini sağlama yönünde çaba harcıyor. Emperyalizm, kapitalist sistemin önde gelen gelişmiş devletleriyle bu sistemin içinde yer alan ve ezici çoğunluğu oluşturan yoksul ülkeler arasındaki uçurumu daha da derinleştirmeye çalışırken, bizim topluluğumuz halklar arasında karşılıklı anlayış ortamının sağlanması, işbirliğinin gelişmesi ve eşit haklı ilişkilerin kurulması için elinden geleni yapıyor.

Sosyalizm barışı içtenlikle amaçlıyor, kardeş partiler ve halklar barışını korunması için büyük çaba harcıyorlar. Nükleer yıkımın, toptan yokolmanın önlenmesi ödevi bugün, toplumsal gelişmenin tüm sorunlarının keşiştiği bir odak noktası haline gelmiştir. Bu, sorunların sorunu, ilerici güçlerin, tüm dünya halklarının en büyük kaygısı olmuştur.

Barış ve iyimserlik, bu iki kavram insanların bilincinde, yaşamda ve politikada birbirinden kopmazcasına içiçe geçmiştir. Savaşın önlenibilir olduğuna kesin olarak inanmadan gelecek konusunda da iyimser olunamaz.

(4) «Pravda», 26 Ekim 1985.

Günümüzde uluslararası durum çok karmaşıktır. Emperyalizmin tutumu yüzünden nükleer silahlanma sürmektedir. Emperyalist güçler yeni yeni yaygınsal kırım silahları ve sistemleri yaratma ve geliştirme, silahlanma yarışını uzaya sıçratmayı amaçlayan «Stratejik Savunma İnisiyatifi» adındaki projeyi gerçekleştirme doğrultusunu inatla savunmakta ve uygulamaktadırlar.

Ne ki, bu karmaşık koşullarda bile komünistler, dünya savaşının kaçınılmaz olmadığına kesinlikle inanıyor ve dünya arenasındaki güçler oranı bu saptamayı doğruluyor. Varşova Antlaşması ile NATO arasında yaklaşık bir askersel-stratejik denge kurulmuş bulunuyor, emperyalizmin karşısında güçlü bir sosyalist devletler topluluğu duruyor. Gelişmekte olan ülkelerin önemli bir bölümünün izlediği politika emperyalist çevrelerin tehlikeli tutumuna karşı yöneliyor. Bir grup tarafsız kapitalist devlet, sağduyu sahibi konumlardan hareket ederek, militarizmin yandaşları olmak istemiyorlar.

Bugün, uluslararası durumun değerlendirilmesindeki iyimser yaklaşım barış için savaşıma yeni yeni güçler kazandırıyor, yeni yeni barışçı girişimler doğuruyor ve bu savaşıma ek enerji sağlıyor. Nükleer tehlikenin bir nükleer savaşa dönüşmesinin önlenemediği dönem, artık onlarca yıl boyunca devam ediyor. Dünyamız, «soğuk savaş»ın patlamaya hazır dönemini kazasız-belasız atlatabilmiştir. Bir dizi sert uluslararası bunalım aşılabilmiştir.

Bütün bunlara sosyalist ülkeler topluluğunun aktif barışsever politikasının, her şeyden önce de, Sovyetler Birliği'nin ardıcılı, esnek ve yapıcı politikasının yaptığı katkı çok büyük olmuştur. SSCB'nin ve bağlaşıklarının toplumsal-politik düzenleri farklı devletlerin barış içinde yan yana yaşamalarının sağlanmasına, nükleer yıkımın önlenmesine yönelik önerileri, burada sayılamayacak kadar çoktur. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un son açıklamasını anımsatmak yeterli olacaktır. Sovyetler Birliği'nin bu kapsamlı barış programı bu yüzyılın sonuna kadar dünyamızın nükleer silahlardan arındırılmasını, kimyasal silahların ve bunun sanayi temelini tamamen yok edilmesini, insanlığı savaş cehenneminden kurtarmayı amaçlıyor. Bu olağanüstü önemdeki belgeyle ilgili olarak T. Jivkov şöyle diyordu: «Biz, sosyalist Bulgaristan'ın yurttaşları olarak, bu esinlendirici programın bizim yoldaşlarımız tarafından, komünistler tarafından hazırlanmış olmasından, bu programın Leninizm'in yüceliğini büyük bir güçle bir kez daha ortaya koymasından, bizim komünist ilke ve ülkülerimizin hümanizmini gözler önüne sermiş olmasından, sözle özün birliğini göstermiş olmasından gurur duyuyoruz.»⁽²⁾ Bulgaristan yurttaşları Sovyet planını tamamıyla paylaşıyorlar ve barış davasına kendileri de katkıda bulunuyorlar. Bununla ilgili olarak bizim, Bulgaristan'ın girişi-

(2) «Rabotniçesko Delo», 28 Ocak 1986.

mini belirtmek istiyorum: Balkanların nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesine ilişkin Bulgaristan önerisi ve yine Balkanların kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesini öngören Bulgar-Romen ortak önerisi.

Varşova Antlaşması Örgütü'ne üye devletlerin Sofya'da yapılan Politik Danışma Toplantısı'nda ülkelerimizin yöneticileri şunu vurguladılar: «Saldınlara ve savaşa karşı, barış ve genel güvenlik için savaşımında bütün devletlerin, bu arada değişik sosyal sistemlere bağlı devletlerin aktif işbirliği yapmaları gereklidir ve olanaklıdır. Ve bunu henüz geç kalınmadan, bombaların düşmeye başlamasını, roket düğmelerine basılmaya başlamasını beklemeden gerçekleştirmek gerekiyor.»⁽⁴⁾

SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov ile ABD Başkanı Ronald Reagan arasında Cenevre'de yapılan görüşme, bizim topluluğumuzun bütün dünyada saygıyla karşılanan içten barışçı çabalarının bir ifadesi oldu. Bu görüşmeyi kardeş ülkelerin uyumlu barış politikasının ciddi bir başarısı olarak değerlendirmek mümkündür. Sovyet-Amerikan Ortak Bildirisi'nde ifadesini bulan olumlu sonuçların elde edilmesine SSCB büyük katkıda bulunmuştur. Kaldı ki, Ortak Bildiri'nin yayınlanması bile, tek başına, büyük bir başarıdır.

Kanımıza göre, barış için savaşanların cephesinin gücü bu cepheye çok çeşitli toplumsal hareket ve örgütlerin, partilerin, hükümetlerin, devletlerin ve kişilerin geniş katılımından ileri geliyor. Nükleer savaşın önüne geçilmesini amaçlayan tüm barışsever güçlerin bir araya gelerek, en geniş cepheyi oluşturmalarına ilişkin görüşün büyük bir geleceği olduğuna inanıyoruz. Bu bakımdan, sosyal-demokrat partiler de içinde olmak üzere, pek çok demokratik parti ve kuruluşun saflarında böyle bir sürecin başlamış olması ve bir dizi kapitalist ülkede savaş karşıtı güçlü hareketlerin oluşması sevindiricidir. Barış davasına önemli katkılarda bulunan güçlerin sayısı artmakta ve bunların safları daha da pekişmektedir.

Bu çetin dönemde barışın geleceği için kendi kişisel sorumluluğunun bilincinde olan, kendi pasifist görüşlerine aktif bir biçim kazandırmak isteyen, ama aynı zamanda «komünist» sözcüğünden korkuya kapılanlara biz şöyle sesleniyoruz: Komünistlerin neler önerdiklerini biraz daha yakından izleyin ve dikkatle inceleyin. Düşünün ve kendiniz karar verin. O zaman göreceksiniz ve inanacaksınız ki, sürekli hristiyanlık moralinin ardına sığınarak nükleer «haçlı seferi»yle dünyayı yoketmeye hazır olan komünizm düşmanlarıyla değil, bizzat komünistlerle ortak dil çok daha kolay bulunacaktır. Biz, kimden gelirse gelsin, her olumlu, akıllı öneriyi, her yapıcı görüşü, yeter ki bunlar barışa hizmet etsin, her zaman büyük bir dikkat ve saygıyla karşılıyoruz ve karşılamaya devam edeceğiz.

(4) «Pravda», 24 Ekim 1985.

Bulgar komünistlerinin, tüm emekçilerimizin hiç bir zaman sönmeyen tarihsel iyimserliğini T. Jivkov şöyle dile getiriyor: «Bulgar halkı hiç bir zaman inancını yitirmemiştir. En güçlü olduğu, manevi yükseliş içinde olduğu dönemlerde de, ağır acılar çektiği, ezildiği, sömürüldüğü, insanlık tarafından unutulduğu dönemlerde de halkımız kendi yaratıcı gücüne, kendi geleceğine olan inancını yitirmemiştir. Yüzyılların derinliklerinden gelen bu bu inanç, şimdi bizim komünist inancımızdır, göğsümüzdeki yürek gibi atan, kan gibi dolaşan sağlam, sıcak bir inançtır. (7)

Bu sözler, bizim tarihsel iyimserliğimizin kaynaklarını bir araya getiren büyük seli simgeliyor, onun derinliğini ve yaşam gücünü ifade ediyor.

(7) T. Jivkov, Seçme Yapıtlar, c. 32, s. 228.

Sınıf bilinci ve «sınıfsal işbirliği» çıkmazı

Ib Nörlund

Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Kurulu ve Sekreterliği üyesi

İşbirliği, çok güzel bir sözdür. Bu, karşılıklı saygı, karşılıklı güven ve birbirine yardım etmeye hazır olma gibi soylu duyguları dile getiriyor. Bu, «tüm insanların dost ve kardeş olacakları» günlere çağırıyor. Çok sayıda insan, elele verince tüm sorunların çözüleceğine inanmak istiyor. Bu tür hayallerde belirli bir gerçek payı var, ama bu genel olarak bir hayal olarak kalmaktadır. Bununla gönül eğlenebilir, ama bu en kötü amaçlar için de kullanılabilir. Bilinen Kurt Masalı'nda da (ya da Kırmızı Şapkalı Kız), kurt, küçük kıza «işbirliği» yapmayı (bunu küçük kıza karşı kullanmak amacıyla) öneriyor.

Hayaller dünyasından sosyal gerçekler dünyasına dönersek, burada eğer kafalarda açıkça ideolojik karışıklık yaratmak amacı güdülmüyorsa, genel olarak işbirliğinden söz etmek yeterli değildir. Biz sınıflara bölünmüş bir toplumda, kapitalist toplumda yaşıyoruz. Bu toplumda *işbirliği* kavramı, ancak bunun *kiminle, ne için, kime ve neye karşı* yapılacağı açıklandıktan sonra bir değer ve gerçek anlam kazanır.

Kapitalist toplumda insan insanı sömürmekte, emekçilerin yarattığı artı değeri sermaye kendine mal etmektedir. Burjuva ekonomi politiği bunu reddetmeye çalışıyor, ama kapitalist dünyanın gerçekleri bunları ileri sürenlerin savlarını çürütüyor. Günümüzde sermaye her zamankinden daha açık bir şekilde artı değer ve kârın artırılmasını istiyor. Bu yapılmadan, bizzat kapitalist sistemin doğurduğu bunalımdan çıkış yolu olmadığını ileri sürüyor. Sonuçta işçi sınıfı, tüm emekçiler daha çok sömürülüyor. Varlığını sürdürme koşulları işçileri, emekçileri birlikte hareket etme, işbirliği yapma düşüncesine vardiıyor. Ama sömürülenler olarak sömürülenlere *karşı* işbirliğine zorluyor. İşçi sınıfı deneyiminin en temel sonuçlarından biri budur.

Şimdi burjuvazinin savunucuları, bu görüşü, bu fikri emekçilerin bilincinden silip atmak için harıl harıl çalışıyorlar. Bunlar sırtışıkça, sözde «sınıf savaşımının zamanının geçtiğini», işçiler ile kapitalistlerin «sosyal partnerler» haline geldiklerini, «emek ile sermaye arasında işbirliği yapılması» zamanının geldiğini ileri sürüyorlar. Birbirine karşıt sınıfsal güçlerin işbirliği ne anlama gelebilir? Bu, her şeyden önce üretimde ve toplumda sermayenin egemenliğini kabul etmek anlamına gelir. «Sınıfsal işbirliği» ya da «sosyal partnerlik», emekçileri sermayenin egemenliğine bağımlı kılanın biçimlerinden biridir. Bunun tüm insanların dostluğu ve kardeşliğiyle uzaktan yakından hiç bir ilişkisi yoktur.

Burjuvazi büyük bir gayretle «sınıfsal işbirliği»nin propagandasını yapıyor. Ama bunu *kendinin verdiği* sınıf savaşımını durdurmak ya da zayıflatmak amacıyla yapmıyor. Burjuvazi her şeyden önce işçi hareketi içinde, emekçiler arasında «sosyal partnerlik» üstüne çeşitli hayaller yayılmasında yarar görüyor. Reformizmin uzun yıllardır süren etkisi ve birçok kapitalist ülkede çok kez hükümet etmiş olan sosyal demokratların uygulamaları, onların bu görevi yerine getirmelerinde yardımcı oluyor. İşçi hareketi içinde sosyal demokrasi öteden beri sınıfsal işbirliği ideolojisi ve politikasının taşıyıcısı rolü oynuyor. Ve sosyal demokratların bu rolü, kaçınılmaz olarak, bunların liderlerinin sübjektif isteklerinden bağımsız olarak, burjuvazinin etkisinin işçi sınıfına sızmasının bir aracı hizmeti görüyor, «toplumun tüm üyelerinin dayanışması» bayrağı altında işçi sınıfına sınıf savaşımından vazgeçmesi telkin ediliyor.

Danimarka'da, örneğin, 50'li ve 60'lı yıllardaki görece elverişli gelişme koşullarında iktidarda bulunan sosyal demokratlar, burjuvazinin verdiği sosyal ödünlerle, işçi sınıfını belirli ölçüde sınıfsal işbirliği çerçevesinde tutmayı başardılar. O yıllarda birçok ülkede de buna benzer bir durum vardı, değişik ülkelerde bu işbirliğine «sosyal partnerlik», «iç barış», «genel refah devleti», «halk kapitalizmi», «ekonomik demokrasi», «toplumsal dayanışma» vb. türünden çeşitli sloganlar eşlik ediyordu. O zamanlar Danimarka'da ve öteki Batı Avrupa ülkelerinde sosyal demokratların programlarından sınıf savaşımı görüşü çıkarıldı. Ne ki, bu savaşım hiç bir zaman durmadı ve reformistlerin tüm çabalarına karşın büyük çaplı grev savaşımı yükseldi.

Kapitalizmin görece sakin gelişme dönemi, 70'li yıllarda sona erdi, bunun yerini yeniden bunalımlı gelişme dönemi aldı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tüm kapitalist dünyada en derin ekonomik bunalım 1974–1975 yıllarında meydana geldi. 80'li yılların başlarındaki bunalım da derinliği ve kapsamı bakımından buna yakındı. Danimarka'da, örneğin, 1960–1973 yılları arasında ortalama üretim artışı % 4,6 iken 1974–1983 yılları arasında % 1,9'a düştü. İşsizlerin sayısı 10 kattan fazla arttı, 1973'te 22 bin (% 0,9) iken 1983'te 280 bine (% 10,7) çıktı. Bu dönemde tüm mesleklerden işçi ve memurların reel ücretleri 1975'e kıyasla % 15–20 oranında azaldı. Bu düşüş devlet sektöründe en fazlaydı. İşsizlerin ve işsizlik parasıyla ya da başka yardımlarla geçinmek zorunda olan her kesin yaşam koşulları ciddi biçimde kötüleşti. Bunalım, yatırımların önemli ölçüde kısıtlanmasında, işyeri sayısının azalmasında, ödeme dengesindeki açığa, devletin iç ve dış borçlarının artmasında da ortaya çıkıyor.

Son iki yılda ekonomik gelişmede belirli bir canlanma görülse de bunalımın doğurduğu sorunlar, yakıcılığını koruyor. İşsizler sayısı 250 binin altına düşmüyor, reel ücretler ise 1982'den buyana % 6 oranında azaldı, ödeme dengesindeki açık 20 milyar kron düzeyinde kalmaya devam ediyor. Danimarka'nın Ortak Pazar'a üye olması, bu bunalımı daha

da derinleştiriyor. AET organları, uluslarüstü yetkilerini kullanarak, uluslarötesi tekellerin ülke ekonomisini kontrol etmeleri için olanaklar sağlıyorlar, ülkemizin bunalıma karşı savaşında bağımsız bir ulusal politika uygulamasını engelliyorlar.

Koalisyon hükümetinin en büyük ortağı olan Danimarka Sosyal-Demokrat Partisi, bunalıma karşı savaşında her zaman sermayenin çıkarlarını gözönünde bulundurmıştır. Ve bunu «sınıfsal işbirliği» yoluyla gerçekleştirmiştir. Bu partinin önerdiği bunalıma karşı savaşım önlemleri bir tür «gelir politikası» niteliği taşıyordu, yani emekçilerin reel ücretlerinin azaltılmasını, sosyal gereksinimler için yapılan harcamaların kısıtlanmasını ve tekellere kâr sağlanmasını öngörüyordu.

Bunalımın derinleşmesi ve bununla bağlı olarak sınıfsal çelişkilerin keskinleşmesi, emeğin çıkarları ile sermayenin çıkarlarının uyumsuzluğunu bir kez daha ortaya koydu. İşçilerin sınıf bilinci, bunu «sosyal partnerlik» görüşleriyle ne kadar bulandırmaya çalışırlarsa çalışsınlar, yeniden tüm gücünü ortaya koydu. Kapitalist üretim sisteminde ücretli emeği sömürerek artı değer sağlayan sermayeye karşı koyan işçi sınıfının kendi durumu onda protesto duygusu yaratıyor. Sınıf bilinci, işçileri işbirliğine ve dayanışmaya teşvik ediyor. Ama sömürücülerle işbirliğine *değil*, bunlara karşı, kendi çıkarlarını ve aynı zamanda tüm emekçilerin çıkarlarını savunmak için işbirliğine ve dayanışmaya teşvik ediyor.

Yavan bir tatlılıkla söylenen ve önceleri de sahte olan «sınıfsal işbirliği» sözleri, şimdiki bunalım koşullarında, işçi hareketi, sendika hareketi tarafından yaşamdan çok uzak bir şey olarak kabul ediliyor. Birçok ülkenin emekçileri çok büyük boyutlu ve son derece uzun süren sınıf savaşımı, geniş bir uluslararası destek gören grev savaşımı başlattılar. Örneğin, İngiltere maden işçilerinin ağır polis baskısına karşı, bir yıl boyunca işyerlerini korumak için sürdürdükleri şanlı mücadeleyi ya da Batı Almanya maden işçilerinin ücretler aynı kalmak şartıyla çalışma haftasının azaltılması yönünde verdikleri savaşımı anımsayalım. Son zamanlarda Danimarka'da da grev savaşımı hızla yükseldi ve 1985 yılı «Paskalya yürüyüşleri»yle doruk noktasına ulaştı.

Danimarka sosyal demokratları, işçi hareketinin sözde «bunalım karşısında bilinçli tutum» almasını, yani bunalımın yükünü kendi sırtına almaya hazır olmasını sağladıklarını ileri sürerek, büyük sermayeyi, kendisine hizmet ettiklerine inandırmaya çalıştılar. Büyük sermaye buna yanıt olarak, 80'li yılların başlarında, bu yönde daha sert önlemler alınması isteminde bulundu. Bu durum karşısında sosyal demokratlar iktidarı gönüllü olarak sağ partilere bırakmaktan başka çıkar yol göremediler. Hatta yeni seçimlere gitmeyi bile göze alamadılar. 1982'den beri ülkemizde hükümeti muhafazakar P. Schlüter yönetiyor. Sosyal demokratların geleneksel «sınıfsal işbirliği» politikası ile sağcı partiler hükümetinin çizgisi arasında hiç de

büyük bir fark yok. Sağcı partiler hükümeti sosyal demokratlardan miras kalan bir dizi projeden yararlandı. Üstelik birkaç zamandır «sınıfsal işbirliği» çağrıları sağcı güçler ve tekeller tarafından çok daha yüksek sesle yükseltiliyor. Sağcı burjuva hükümeti, bir tür «ulusun kurtarıcısı» rolü oynamak istiyor, toplumun tüm kesimlerini hükümet etrafında birleşmeye çağırıyor.

Burjuvazinin şimdi «sosyal partnerliği» ön plana çıkarması, her şeyden önce kapitalizmin bunalımının derinleşmesiyle izah edilebilir. Burjuvazinin politik temsilcileri, bunalımın doğurduğu sorunları çözeceklerini ileri sürüyorlar. Böyle bir işbirliğinin, «ekonominin canlandırılması» için zorunlu olduğunu iddia ediyorlar. Ama bu nasıl yapılacak? Bunu, sermayeye kâr sağlamak için tam faaliyet özgürlüğü sağlayarak yapmak istiyorlar, büyük tekellerin yararına olan her şeyin sözde tüm toplumun da yararına olduğunu ileri sürüyorlar. Bilindiği gibi, öteden beri savunulan bu tez, sermayeye büyük kârlar sağlamıştır, ama tüm topluma hiç bir zaman yarar sağlamamıştır. Örneğin büyük sermayenin ülkede sanayi alanındaki kârı 1980'de 4,4 milyar kron iken 1984'te 15,4 milyar krona yükselmiştir.

Burjuvazinin «sınıfsal işbirliği» üzerine sözleri sadece dostane olmayan bir çağrı değil, aynı zamanda işçi sınıfının kendi çıkarlarını savunmaktan vazgeçmesi, yönünde bir istemdir. Ya işçi sınıfı buna razı olmazsa? O zaman zorlama yöntemlerine başvuruluyor, adli organlar harekete geçiriliyor. Savcılar, antidemokratik «iş yasaları»na dayanarak, sendikaları milyonları bulan para cezalarına çarptırıyorlar. Bu tür önlemlere, sözde işçilerin «işbirliği yapmayı öğrenmeleri gerektiği» yollu öğütler eşlik ediyor. Öte yandan sermaye ve erk çevreleri emekçileri yıldırarak, onların direncini kırmak ve onları böyle bir «işbirliği»ne gitmeye zorlamak için cepheden saldırmaya da hazırdırlar.

Sağcı burjuva hükümetin başına geçer geçmez Başbakan Schlüter, eğer büyük sermaye daha çok kâr elde ederse işlerin iyiye doğru gideceğini iddia ederek, bir «iyimserlik» kampanyası başlattı. Birkaç zaman sonra bizzat kendisi itiraf etti ki, böyle bir iyimserlik için nesnel temel yoktu. Bu kampanya, ekonominin canlandırılması için topluma «psikolojik etki» yapma amacı güdüyordu. Hemen şunun altını çizmek gerekiyor: Gösteriş olsun diye yapılan «iyimserlik» kampanyası belirli bir politik etki yaptı. Çünkü insanlar, ekonomide gerileme üzerine ardı arkası gelmeyen konuşmalardan bıkmıştı.

Öte yandan sağcı hükümet- «piyasa güçlerini serbest bırakalım» sloganı altında kamu sektörünün sınırlarının daraltılmasına gitti, sosyal hizmetler sistemini sermaye çevrelerine devretmeye başladı, özel teşebbüse büyük miktarda mali kaynak sağladı. Bunalımı aşmak için işbirliği yapma çağrıları, bunalımdan çıkma yolunda yapılacak harcamaların ana yükünü emekçilerin kendi sırtına almaya razı olmaları anlamına geliyordu, çünkü

hükümetin aldığı önlemler ücretlerin «ılımlı» düzeyde tutulmasını ve sosyal alanda «sıkı tasarruf» yapılmasını öngörüyordu. Büyük sermaye de ödün vermez bir tutum takındı. İşçi hareketinde, sendika hareketinde sağ-çı burjuva hükümetine karşı hoşnutsuzluk giderek artmaya başladı.

1984 sonlarında ve 1985 başlarında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri emekçilere sendikalar ve atelye örgütleri aracılığıyla patronlardan ve hükümetten işyeri sayısının artırılmasını, ücretlerde azaltılmaya gidilmeden 35 saatlik çalışma haftası uygulamasına gidilmesini, sosyal kazanımlara yapılan saldırılara son verilmesini isteme olanağı verdi. Patronlar, hükümetin kendilerini destekleyeceğine güvenerek, emekçilerin bu istemlerini kabul etmediler. Yanılmadılar da. Hükümet işçi düşmanı yasalara dayanarak, yeni toplu sözleşmelerin şartlarını dayatmaya kalkıştı. Buna göre ücretler 1985'te %2'den fazla, 1986'da da %1,5'ten fazla artırılmayacaktı. Bu, enflasyonun yılda %5-6 oranında arttığı hesaba katılırsa, emekçilerin reel ücretlerinin daha da düşmesi anlamına geliyordu. Emekçiler, hükümetin bu kararına güçlü protesto eylemleriyle yanıt verdiler. 1985 yılı ilkbaharında yapılan grevler hemen hemen tüm işletmelerde çalışmaları felce uğrattı, tüm ülke çapında yığınsal gösteriler düzenlendi. Kopenhag'da bir hafta içinde her birine 100 bin ile 150 bin arasında kişinin katıldığı üç büyük gösteri düzenlendi.

Danimarka Komünist Partisi, parlamentoda temsil edilmiyor, ama parti sendikaların saygınlığının artırılmasında önemli rol oynadı, emekçilerin sınıf bilincinin önemli ölçüde yükselmesine yardım etti. Çok sayıda emekçi, toplumun içinde bulunduğu bunalımın nedenleri ve bunalımdan çıkış yolları üzerine komünistlerin görüşlerini paylaştığını açıkladı. Çetin sınıf savaşımı ile kulağa hoş gelen «sınıfsal işbirliği» sözleri arasındaki çelişki açık olarak görülüyordu. Emekçiler, «sınıfsal işbirliği»nin, burjuvazinin bir ideolojik savaşım aracı olduğunu, «sınıfsal işbirliği» kavramının, karşılaştığı direnci kırmak ya da zayıflatmak isteyen sermaye çevrelerince kendi politikalarını gizlemek için bir örtü olarak kullanıldığını görmeye başladılar.

Sağcı hükümetin halk düşmanı politikasına karşı militan eylemlere yalnız işçiler değil, aynı zamanda öteki emekçi katmanları da katılıyorlar. Birçok etmen buna yardım ediyor. Bunalım, ülke tarihinde görülmedik ölçülerde yığınsal işsizliğe yol açtı. Bu, nüfusun tüm kesimlerini etkiliyor, süregen bir nitelik alıyor. Bunalım, özellikle genç nesle çok zararlı etki yapıyor. Gençler yarına güvenle bakamıyorlar. Bu olgu ise, tüm toplumun yaşamına olumsuz etkide bulunuyor. Çok sayıda trajik olayın meydana gelmesine yol açan «yeni yoksulluk» giderek artıyor. İşte bu nedenle işçilerin bu eylemlerini, her kişiye insanca yaşama koşulları sağlayacak bir toplumsal düzen için savaşım olarak gören herkes destekliyor.

Burjuvazi, «sınıfsal işbirliği»ne güveni tamamen sarsan böyle bir görünüşün insanların kafalarında yer etmesini istemiyor. Bu nedenle «sınıfsal iş-

birliği» ideolojisine yeni ögeler getiriyor. Bu ideolojiyi savunanlar, bilim ve tekniğin gelişmesiyle bağlı olarak doğan sorunlar üzerinde spekülasyon yapıyorlar. Bunlar «sosyal partnerlik»in şimdi toplumun «modernizasyonu» için zorunlu olduğunu ileri sürüyorlar. Bilimsel-Teknik ilerlemeyle ilgili çeşitli yalanlar uydurmaya, bunu karşısında en uysal biçimde boyun eğilinecek doğaüstü bir güç olarak göstermeye çalışıyorlar. Elinde büyük sermaye toplanmış bulunan tekellere, çağdaş tekniği istediği gibi kullanma özgürlüğü tanınmasını istiyorlar. Bu ise, üretimin modernizasyonu sırasında işçi ve memurların kendi çalışma koşullarıyla ilgili etkiye bulunma hakkından vazgeçmeleri, yeni teknolojinin uygulanmasıyla ilgili kararların alınmasını işletme yönetimine bırakmaları gerektiği anlamına geliyor. Buna karşılık olarak işçi ve memurlara işverenlerin «meslektaşları» sayılacakları yolunda bulanık vaatlerde bulunuluyor. Tekellerin sahipleri «sosyal partnerlik» adına devletten, yani eninde sonunda emekçilerin cebinden, gerekli olan sermayenin para yardımı olarak verilmesini istemeye hakları olduğunu ileri sürüyorlar.

«Sınıfsal işbirliği»nin bu tür modernleştirilmiş varyantları (yine emekçi insanların zararına), teknik ilerleme sorunlarını çözecek durumda değildir. Kapitalist üretimin otomatikleştirilmesi ve rasyonalizasyonu «teknolojik işsizlik»i getirdi. İleri tekniğin uygulanması ilk zamanlarda yeni sanayi kollarının, her şeyden önce elektronik sanayii kolunun doğmasına yol açtı ve bu kapitalizmin yaşam gücünün bir kanıtı olarak gösterildi. Ama şimdi elektronik sanayii ve onunla bağlı kollar, dünya kapitalist pazarında fazla üretim bunalımıyla karşı karşıya geldiler, bu yüzden bu alanda bazı işletmeler kapatılıyor, diğerleri iflas ediyor. «Sınıfsal işbirliği» burada da, yapılan «modernizasyona» karşın, çıkmaza götürüyor.

Ülkemizde 1985 yılı ilkbaharında meydana gelen sert sınıf çatışmalarından sonra burjuvazi emekçilerin kendilerine dayatılan ücret azaltılmasına alışıp buna katlanır duruma geleceğini ümit ediyor. Geçen yılın Eylül ayında Muhafazakar Halk Partisi'nin kongresinde konuşan parti başkanı ve başbakan Schlüter, kimilerinin, partinin, Danimarka'nın politika sahnesinde sosyal demokratların toplum modeline karşı geniş bir ideolojik saldırı başlatması gerektiği görüşünde olduğunu söyledi. Ne var ki, onun kanısınca, böyle geniş çaplı bir saldırı çağrısında bulunmanın tehlikeli olduğunu belirtti. Bunun sosyalizme en büyük şans taniyacağını söyledi. Sağcı hükümetin başı, kendi anladığı biçimde, «sosyalizm»e iç barış çağrısı yaparsa, işçi hareketi şu ilki yoldan birini, ya «sınıfsal işbirliği» yolunu kabul etmek ya da halkın çıkarları, toplumun demokratik temelde yenilenmesi için bağımsız savaşını yaygınlaştırma yolunu seçmek zorunda kalacaktır.

Reformist çevreler, bugünkü sağcı hükümeti «geçici bir mide bulantısı» sayarak, bunun kendiliğinden geçeceğini ileri sürerek, eski «sosyal partnerlik»e dönölmesini öneriyorlar. Geniş yığınların ve sendika hareketinin

baskısı altında sağcı hükümetin politikasına karşı başlatılan kampanyayı destekleyen Danimarka Sosyal Demokrat Partisi'nin tutumunda yeniden yalpalamalar gözleniyor. Bu partinin hazırladığı «karşı program» da özünde eski «gelir programı»na benziyor. Burada yeni olan, sosyal demokratlar programlarını sendika hareketiyle tartışmayı öneriyorlar. Schlüter hükümetinin yaptığı gibi kendi programlarını dayatmıyorlar. Böyle bir program, elbette tekellerin ve erk çevrelerinin politikasının demokratik alternatifi olamaz.

Sendikal hareket içinde ve geniş yığınlar arasında, emekçilere hiç bir şey vermeyen, sadece sağcıların işbaşına gelmesine yarayan «sınıfsal işbirliği» tezinden vazgeçmek gerektiği görüşü giderek yaygınlaşıyor. Şimdi nüfusun çoğunluğu Schlüter hükümetini alaşağı etmek gerektiği görüşünde birleşiyor. Geçen yılın Kasım ayında yapılan belediye seçimlerinde sağcı burjuva partileri çok oy kaybettiler. Ne var ki, yukarda da belirttiğimiz gibi, Sosyal Demokrat Parti, olumlu gelişme olanakları yaratacak bir gerçekçi bir politika belirleyecek durumda değildir.

Bu durumda Danimarka Komünist Partisi emekçilere, onların örgütlerine, öteki ilerici güçlere çağrıda bulunarak, sağcıların sosyal alanda görevlerini kötüye kullanmalarını, yolsuzlukları önlemek, yeni bir politika uygulamak, «Schlüter sonrası» bunalıma karşı savaşımı yaygınlaştırmak için geniş bir tartışma yapılmasını önerdi. Bizim belgimiz şudur: «Sağcılara karşı birlik olalım!» Komünist Partisi böyle bir birliğin temeli olarak, bunalımın emekçilere getirdiği yükü hemen azaltmayı amaçlayan bir dizi demokratik ve antitekelci önlem önerdi. Yeni işyerleri açılarak ve çalışma saati kısaltılarak işsizliğin azaltılması, emekçilerin ellerinden alınan haklarının yeniden geri verilmesi, gelir dağılımında emekçiler yararına değişiklikler yapılması, bankalar ve sigorta şirketlerinin devletleştirilmesi, sermayenin yurtdışına çıkışının kontrol altına alınması da dahil ekonomide demokratik dönüşümler yapılması öneriliyor. Bu önlemler, tekellere karşı olan ve sosyalizme yolu açacak olan bir politikanın önemli öğeleridir. Bunların yakın amacı, tekellere karşı koymak için demokratik konumlar sağlamaktır. Biz demokrasinin çıkarlarının, uzun erimde sosyal gelişmelerin başlangıcı olabilecek ve erk için savaşım görevinin yakınlaşmasını sağlayabilecek antitekelci adımlar atılmasını gerektirdiğini belirtiyoruz.

Danimarka'daki sağcı güçlerin «sınıfsal işbirliği»ne şimdi duydukları ilgi, ülkenin önemli dış politika sorunlarıyla karşı karşıya olmasıyla izah edilebilir.

Genellikle dış politika ve güvenlik sorunlarını sosyal demokratlar ve büyük burjuva partileri ortaklaşa, görüş birliği içinde çözmüşlerdir. Geçmişte bu, diyelim ki, NATO yararına olmuş, ama ulusal çıkarlara zarar vermiştir. Şimdi de bu aynı çevreler eski politikayı uygulamak istiyorlar.

Ne var ki, demokratik güçlerin artan aktifliğinin etkisiyle toplumun ekonomik-politik seçkinler takımının geleneksel uygulamasında gedik açıldı ve bu takım şu ya da bu ölçüde ülkenin ulusal çıkarlarını hesaba katmak zorundadır.

Bu, her şeyden önce Danimarka'nın Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile ilişkileri için geçerlidir. Ülkemizdeki belirli güçlerin, büyük sermayenin sahte vaatlerine ve baskısına dayanarak ülkeyi Ortak Pazar'a çektikleri 1973'ten beri ülke nüfusunun çoğunluğunun bu tür ilişkilere karşı koyuşları azalmadan sürüyor. Bir zamanlar ülkenin AET'na katılmasının, Danimarka'nın, askersel ve dış politika alanlarını kapsayan bütünleşme sürecine katılacağı anlamına gelmediği söyleniyordu. Şimdi Danimarka, Avrupa Birliği kurulması görüşmelerine dalmış bulunuyor. AET üyesi ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarının 1985 yılının Aralık ayında Lüksemburg'ta yaptıkları toplantıda «Avrupa Birliği'ne doğru adım atılması» söz konusu oldu ve bununla bağlı olarak AET'nin şimdi yürürlükte olan anlaşmalarının gözden geçirilmesi, AET üyesi ülkelerin dış politikalarının koordine edilmesi gündeme getirildi. Bu tür planlar, bunların Danimarka'nın bağımsızlığı için bir tehlike oluşturduğunu gören halkımızın giderek artan direnişiyi karşılıyor. Yapılan kamuoyu yoklamalarına göre, ankete katılanların sadece %6'sı Avrupa Birliği görüşünü desteklemiştir. Sosyal demokratları destekleyen seçmenlerin beşte dördü bu görüşe karşıdır. Bu durum, politik partilerin tutumunu da etkiliyor. Lüksemburg'taki toplantıdan sonra milletvekillerin çoğu AET'nin yetkilerinin genişletilmesine karşı çıktı.

Danimarka Sosyal Demokrat Partisi'nin yönetimi (ki ülkenin AET'yle ilgili politikasından o da sorumludur) bu örgütün geliştirilmesiyle ilgili tutumunu biraz değiştirdi. Avrupa Birliği kurulmasına ve AET'de veto hakkının sınırlandırılmasına karşı olduğunu resmen açıkladı. Burjuva Radikal Sol Parti de böyle yaptı. Ve bu elbette Meclisin kararına da yansıdı. Danimarka Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 30 Kasım 1985'te yapılan plenumunda şu belirtildi: «Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun politikasına karşı savaşmada önemli bir zafer kazanıldı, Komünistler, Meclis-teki ve onun Piyasa Komisyonu'ndaki milletvekillerinin çoğunun Avrupa Birliği kurulması planlarının, Danimarka'nın bağımsızlığına zarar vereceği ve bunun için bu planların reddedilmesi gerektiğini kabul etmesini selamlıyor. Şimdi her tür baskıya karşın, Avrupa Birliği kurulması planlarına katılmama kararının uygulanması için çalışmak gerekiyor.»

Ülkenin gelecekteki durumuyla ilgili sorun etrafında çetin bir savaşım vermek gerekiyor. Bundan başka şimdiki durumun devam edeceği yönünde bir güvence de yoktur. Gerici çevreler, «sınıfsal işbirliği» ruhunda sosyal demokratlarla perde arkasında anlaşmaya varmanın yollarını arıyorlar. Birçok şey elbette işçi sınıfının ve onun bağlaşıklarının tutumuna, onların baskılara, AET lehine açılacak propaganda kampanyalarına karşı

koymaya kararlı olup olmadıklarına bağlıdır. Egemen çevreler arasında olası bir komponun düzenlenmesini önlemek için işçi sınıfının ulusal bağımsızlığı koruma yönündeki eylemlerinin büyük önemi olacaktır.

Günümüzün temel sorunu olan barışın korunması sorunu etrafında verilen savaşım, politik erk sisteminde belirli çatlaklar yarattı. Ülkemizde barış hareketi öyle geniş boyutlar kazandı ki, en önemli konularda parlamentonun tutumunu bile etkiler duruma geldi. Mecliste milletvekillerinin çoğu «Yıldızlar savışı» planlarına ve Avrupa'ya yeni Amerikan nükleer roketlerinin yerleştirilmesine karşı çıktı, nükleer silah denemeleriyle ilgili moratorium uygulanması önerisini ve Kuzey Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulması istemini destekledi.

Hükümet, parlamentonun bu yönde kararlar almasını istemiyor, ama azınlıkta kaldığı için, bu kararlara uymak zorunda kalıyor. Her çareye başvurarak iktidarda kalarak, dış politika sorunlarında «sınıfsal işbirliği» ruhunda eski görüş birliğini yeniden sağlamayı ümit ediyor. Bu tür planları her şeyden önce işçi sınıfının ve bağlaşıklarının barıştan yana bağımsız eylemleri boşa çıkarabilir. Danimarka'daki NATO yandaşları bu tür eylemlerden çok korkuyorlar. 1984 yılı Ekiminde barış hareketini desteklemek için yapılan ve Danimarka Sendikalar Birliği Merkezi tarafından desteklenen geniş çaplı dayanışma grevlerinin, istihbarat servislerinin belgelerinde «yıkıcı faaliyetler» olarak nitelenmesi de bunu kanıtıyor. Grevlerin, «yıkıcı eylemler» olarak nitelendiği basına sızınca, bu, kamuoyunda büyük bir skandal olarak nitelendirildi, çünkü egemen çevreler, barışın korunması için yapılan tamamen legal ve yasal eylem üzerinde kuşku yaratmaya çalışıyorlardı.

Söylediklerimizi kısaca özetlersek, kesin olarak şunu belirtmek gerekir: «Sınıfsal işbirliği» stratejisi, burjuvazinin işçi sınıfına karşı kullandığı çok önemli bir silahtır. Bunun ideolojik işlevi, işçilerin sınıf savaşımının zorunlu olduğu yönündeki görüşlerini bulandırmaya çalışmaktır. Bunun politik işlevi, işçi sınıfını tekellere bağımlı duruma getirmektir, sömürülenlerin devletin sermaye sınıfından yana bir politika uygulamasına razı olmalarını sağlamaktır.

«Sınıfsal işbirliği» ideoloji ve politikasına karşı koyuş, günümüzde sadece işçi sınıfı çerçevesinde sınırlı kalamaz. Hem halkın yakın amaçları hem de uzun erimli demokratik ve antitekelci hedefleri için, barış ve sosyalizm için eylem birliği temelinde geniş bir bağlaşıklık kurulmadan emekçilerin hakları için başarılı savaşım verilemez. Sınıf savaşımı ile bu tür bağlaşıkların politikası birbiriyle sıkı sıkıya bağlıdır. «Sınıfsal işbirliği» lehine bunlardan vazgeçmek, geniş halk yığınlarının temel çıkarlarıyla çelişir. Günümüzde barış ve sosyalizm için belirleyici çatışmalarda başarıya ulaşmak için gerekli olan güçler, ancak öteki demokratik çevrelerle bağlaşıklıktan yana olan işçi sınıfının bağımsız eylemleri temelinde seferber edilebilir.

Yığınların sesi tarihin terazisinde giderek daha ağır basıyor

Romesh Chandra

Dünya Barış Konseyi Başkanı

İnsanlık tarihsel gelişme tempolarının görülmedik ölçüde hızlandığı ve sosyal çelişkileri çözmenin yol ve yöntemlerine ilişkin sorunların son derece ivedi olduğu bir aşamada yaşıyor. Bir kuşağın yaşamı süresinde emperyalizm gezegenimizi iki dünya savaşına itti. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi bu eğilime son vermenin başlangıcı oldu. Avrupa, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki halk devrimleri sonucunda dünya sosyalist sistemi, oluştu; sömürgeci imparatorluklar yıkıldı. Uluslararası arenaya, tam politik, ekonomik ve kültürel bağımsızlığı için savaşım veren onlarca genç devlet çıktı.

Bilim ve tekniğin gelişmesindeki dev yükseliş koşullarında sosyal alanda da büyük gelişmeler gözleniyor. Bilimsel-teknik devrim insanlığın önünde uzay ve atom çağını açtı. 20. yüzyılın son onyılları bilimsel-teknik devrimin yeni bir aşaması olan teknolojik devrim aşamasının başlangıcı oldu. Teknolojik devrim, mikroelektronik, uzaycılığın, biyoteknolojinin ve enformatiğin elde ettiği kazanımların kullanımındaki nitel değişikliklerle, termonükleer enerjinin barışçı amaçlarla kullanılması dönemine geçilmesiyle bağlıdır. Bilimsel bulguların çığ gibi artması, bunların günlük yaşamın pratiğinde yığınsal bir biçimde kullanılması, yüzyıllar boyunca biriken eski üretim teknolojilerini ve yapılarını yıkıyor, yerine yenilerini yaratıyor, insanlar için yeni çalışma kolları ve alanları ortaya çıkarıyor.

Bu değişiklikler insanların yaşamını derinden etkiliyor. Bir yandan, bilimsel ve teknik düşüncenin kazanımları yiyecek, konut, okul ve tıbbi yardım yetersizliği gibi ivedi sorunların çözümü bakımından önceleri görülmeyen olanaklar yaratıyor, sosyal ve kültürel alanlarda çok geniş gelişme perspektifleri açıyor. Ama öte yandan, tarihte benzeri görülmeyen son derece ciddi tehlikelere neden oluyor. Bunlardan en büyüğü, insanlığın kendi kendini yoketme tehlikesidir.

İnsanoğlu çok büyük yıkım gücüne sahip silahı üretebilmiştir. Bugün daha da korkunç silahlar geliştiriliyor. Silahlanma yarışı, muazzam maddi kaynakları yutarak, yeni alanlara yayılıyor. Eğer insanlık yaşamda kalmak ve gelişmek istiyorsa, bu süreci durdurmak, ölüm yüklü silah potansiyellerini azaltmanın ve yoketmenin yollarını bulmak ve kendini korumak için

güçlü, güvenilir bir mekanizma yaratmak zorundadır. Şöyle ki, dünyadaki gelişmelerin gidişatı bizzat halkların önüne Hamlet'in eski «Varolup olmama» sorusunu son derece ivedi bir biçimde koyuyor. Ama burada bilimin ve teknolojinin değil, politikanın sözünü söylemesi gerekiyor.

Yüzyıllardan beri politikayı hükümdarların (kralların, daha sonra cumhurbaşkanları ve başbakanların) belirlediği görüşü egemendi. Günümüzde ise politikanın saptanması ve uygulanması, seçkin kişilerin işi olmaktan çıkıyor. Kamuoyu, yığınların sesi bunda giderek daha büyük bir rol oynuyor. Yığınlar, «büyük yumruk»a umut bağlamanın boş olduğunu, atom çağında barış içinde yanyana yaşamının karşısında hiçbir akıllıca alternatif olmadığını ve olamayacağını anlıyorlar. Politikada akılcı olmak, günümüz dünyasının gerçeklerini, onun çeşitliliğini, değişik devletlerin çıkarları arasındaki değişik, çelişen, bazen de çatışan farkları hesaba katmayı, uluslararası tartışmalı sorunların çözümünü, ana amaç olan her şeyi yokedecek nükleer savaşı önleme amacının hizmetine sokmayı gerektiriyor.

Tek sözle, akıllı politikacı, barış ve yaşam ya da savaş ve karşılıklı imha ikilemi karşısında tek seçenek olarak barışı gören politikacıdır!

Kuşkusuz, böyle sorumlu bir tutum seçmenin koşulları bugün, bundan bir yıl, hatta yarım yıl öncesine oranla daha elverişlidir. SBKP MK Genel Sekreteri M. S. Gorbaçov'un ABD Başkanı R. Reagan ile Cenevre görüşmesi, konulardaki bütün farklara karşın, nükleer silahlarda köklü indirim konusunda karşılıklı kabul edilebilir çözümlerin bulunmasının olanaklı olduğunu gösterdi. Görüşmenin başlıca sonucu, iki devlet yöneticisinin ortak açıklamada, nükleer savaş başlatılmamalıdır görüşüne yer vermeleri oldu. Gorbaçov ile Reagan, SSCB ile ABD arasında nükleer ya da konvansiyonel olsun, her çeşit savaşın önlenmesinin önemini vurguladılar, her iki tarafın da askersel üstünlük için çalışmayacağı konusunda görüş birliğine vardılar. Uzayda silahlanma yarışını önlemek ve yeryüzünde silahlanma yarışını durdurmak için, uzay ve atom silahları konusundaki görüşmelerde çalışmalarını hızlandırmak üzere ortak görüşe vardılar. Bir an önce ilerleme sağlanmasından, örneğin, SSCB ile ABD arasında temas noktalarının bulunduğu alanlarda ilerleme sağlanmasından yana çıktılar.

Dünya Barış Konseyi Prezidyumu Bürosu'nun geçen yılın sonunda Stockholm'da yapılan toplantısında, Cenevre görüşmesinin hem Sovyet-Amerikan ilişkilerinde hem de genel olarak dünyada iyiye doğru dönüşün yolunu açan en önemli politik olay olduğu belirtildi. Biz bütün uluslararası, bölgesel, ulusal ve yerel savaşkarşıtı örgütleri Cenevre ruhunda hareket etmeye çağırdık.

Bununla birlikte Dünya Barış Konseyi barış taraftarlarını uyarıyor: Cenevre'den sonra safları zayıflatmak, rahatlamak, kendileri olmadan

da herşeyin halledileceğini ümit etmek hata olur. Bir yandan, barışsever politikanın başarısı için bugün her zamankinden çok yığınların desteğine gereksinim vardır. Öte yandan, Cenevre'de insanlığın barışçı geleceği yolunda beliren ümidin militarist çılgınlık tarafından çiğnenmesine, sağduyu üzerinde ağırlık kazanmasına izin vermemek için bugün ortak çabalara ve uyanıklığa her zamankinden çok daha büyük gereksinim vardır.

Cenevre görüşmesinde saptanan ilkesel hükümleri geliştiren Sovyetler Birliği, SBKP MK Genel Sekreteri M. S. Gorbaçov'un Açıklaması ile yeni, son derece önemli önerilerde bulundu. Bu öneriler, bütün nükleer silahları, öteki yığınsal kırım silahlarını, bu arada kimyasal silahları tamamen yoketmeyi, konvansiyonel silahları ve silahlı kuvvetlerdeki asker sayısını önemli ölçüde azaltmayı ve sınırlamayı, bütün ülkelerin ve halkların çıkarlarını gözönünde tutan güvenlik önlemlerinden oluşacak bütünsel bir sistemi yaratmayı öngörüyor. SSCB bir örnek olarak, tek taraflı uyguladığı ve süresi 31 Aralık 1985'de sona eren nükleer denemeler üzerindeki moratoryumu, üç ay daha uzattı ve ABD'nin de böyle bir girişime katılması durumunda, nükleer silan denemelerinin tamamen ve sonsuza dek yasaklanmasına hazır olduğunu yeniden duyurdu.

Bu durumda, şimdi sıra Amerikan tarafındadır. Halklar ABD yöneticilerinin militarist düşünce tarzından vazgeçecek kadar kendilerinde güç ve cesaret bulabilmesini bekliyorlar. Ama ne yazık ki, ABD yöneticilerinin kimi konuları ve eylemleri barışsever kamuoyunda ciddi kaygılar uyandırıyor. Cenevre görüşmesinden hemen sonra ABD yönetiminin nükleer denemeleri sürdürmek niyetinde olduğunu birkaç kez açıklaması endişe vericidir. Olguların gösterdiğine göre, Washington'daki etkili çevreler SSCB üzerinde askersel üstünlük sağlama denemelerinden vazgeçmek istemiyorlar. Tersine, bunlar «Yıldızlar Savaşı» programının uygulanması için her yola başvuruyorlar. Bunu fiilen durdurulamaz hale getirmek istiyorlar. Dünyanın bütün bölgelerinde gelişmelerin Amerikan emperyalizminin çıkarlarına uygun olmasını öngören saldırgan «yeni globalizm» politikasını her bakımdan pekiştiriyorlar.

Bunun örneklerini görmek için çok gerilere gitmeye gerek yok. Sovyet-Amerikan doruk görüşmesinde tarafların askersel üstünlük sağlamak için çalışmayacaklarının açıklanmasının hemen ertesi günü, Pentagon'un «Yıldızlar Savaşı» programının müdürü general James Abrahamson Brüksel'de belirdi. Basın toplantısında konuşan Abrahamson, ABD ile SSCB arasında stratejik silahların azaltılması konusunda anlaşmaya varılsa bile, bu programın hızlı tempolarla gerçekleştirilmeye devam edeceğini söyledi. Oysa, silahlanma yarışının gemlenmesine, nükleer tehlikenin ortadan kaldırılmasına giden yolun önündeki en büyük engelin bu program olduğu hiç kimse için bir sır değildir.

ABD ve NATO üyesi öteki ülkelerin basınında, silahlanma yarışının

durdurulması ve silahsızlanma konularında Sovyetler Birliği'nin tutumunu çarpıtan geleneksel karalamalarla dolu yazı ve demeçlerin yanısıra, anlaşma sağlanmasının önündeki zorlukların Washington'un yüzünden değil de, «SSCB'nin katılığından» ileri geldiği iddia ediliyor. Bu türden iddialar, belirli çevrelerin Cenevre görüşmesinin sonuçlarını baltalama heveslerini yansıtıyor. Devlet Başkanı Dwight Eisenhower'in daha o zaman sözünü ettiği, ABD'de devlet erkinin askeri-sanayi çevreleriyle kaynaşma olgusu, yüzyılın son çeyreğinde görülmedik ölçüler aldı. Ekonominin ve politikanın pentagonlaşması süreci söz konusudur ve bu, ölüm araçları üretiminde uzmanlaşmış tekellere milyarlarca kâr sağlıyor. Askeri-sanayi kompleksinin işletmelerinde ve kurumlarında en azından 6 milyon Amerikalı çalışıyor. Bütün Amerikan bilim adamlarının üçte birinden yarısına kadarı burada çalışıyor. ABD Savunma Bakanlığı'nın 1980 yılında 138 milyar dolar olan harcamaları, 1986 yılında yaklaşık 300 milyar dolara yükseldi.

Ölüm fabrikatörlerine «Yıldızlar savaşı» programı da çok büyük kârlar sağlıyor. Yapılan hesaplamalara göre, yalnız bu alandaki araştırmalara Pentagon şimdiye kadar iki milyar dolardan fazla harcama yaptı, değişik şirketlerle ve bilimsel merkezlerle 1.500'ün üzerinde kontrat imzaladı. Vurucu uzay sistemlerinden oluşacak bütün projenin tutarının ne olduğuna gelince, yapılan hesaplamalar bu projenin 1 trilyon dolardan aza malolmayacağını gösteriyor.

Kuşkusuz, Pentagon «şahinleri» ve roket-uzay sanayisi devlerinin, milyarlarca kârın sürmesinde çıkarı olanlar, Cenevre görüşmesinin sonuçlarından memnun değildir ve bunlara uymak niyetinde değildirler. Bunlar, yumuşama ve barışçı işbirliği yönündeki her girişimi baltalamak için çaba harcamaktan geri durmuyorlar, durmayacaklar. Tam da bu nedenle, barışın bütün samimi dostları uluslararası durumun istikrara kavuşması için umutlarını Cenevre görüşmesinin sonuçlarına bağlarken, emperyalizmin en gerici güçlerinin temsilcileri yapay bir biçimde kısıtlandırılan yeni bir anti-sovyetizm, casus fobisi dalgasını yükseltmeye, insanlığa sözde kendi «yaşam tarzını» dayatmak isteyen «Moskova'nın gaddarlığı» üzerine CIA ve Pentagon'da üretilmiş «gerçek» haberleri yaymaya çalışıyorlar.

Oysa olgular Sovyetler Birliği'nin hiç kimseye bir şey dayatmadığını gösteriyor. Tersine, kuruluşunun ilk gününden, ilk Barış Buyruktusu'ndan bu yana Sovyet devleti halkların kendi gelişme yolunu seçme ve silahsız ve savaşız bir dünyada yaşama hakkını savunmaktadır. Sovyet dış politikası, 1922 Cenevre Barış Konferansı'nda geniş uluslararası arenaya çıktığından bu yana, insanlığı yıkıma doğru götürülen silahlanma yarışını konusunda sürekli uyarıyor. Buna karşılık, emperyalizm dünyadaki durumda bir iyileşme görüldüğü her seferinde, halkların barış içinde yanyana yaşamının olanaklı olduğuna inancını sarsmak ve onlara kendi yaşam tarzını dayatmak için, her provokasyona başvurdu, hiç bir yalandan çekinmedi.

Emperyalist servislerin bu tür eylemlerinin birçok örneği bugün artık haklı olarak unutulmuştur. Bu nedenle bunların bazılarını anımsatayım. Örneğin, 1920'li yıllarda Britanya aşırı sağcı muhafazakarların tertiple- diği kara ünlü «Komintern mektubu» ve ABD'de tezgahlanan Sacco ve Vanzetti (!) davası, uluslararası havayı büsbütün zehirlemiş ve Sovyet dev- letinin diplomatik alanda tanınması sürecini zorlaştırmıştır. 1930'lu yıl- larda, antisovyet uydurmaların ve barışa karşı provokasyonların temel kaynakları Berlin-Roma-Tokyo üçgeninin zirvelerine daha da yakınlaşmış ve faşist teröristin Marseille'de sıktığı kurşunlar, Batı Avrupa politikasının Sovyetler Birliği'nin kolektif güvenlik görüşüne olumlu yaklaşım göster- meye yönelik, çekingen de olsa, ilk denemelerini öldürmüştü. (2) 1960'lı yılların başında Powers'in provokatif casusluk uçuşu SSCB, ABD, Büyük Britanya ve Fransa'nın en üst düzeydeki yöneticilerinin Paris görüşmesine hazırlıkları boşa çıkartmış ve görüşmeyi olanaksız kılmıştı. 1980'lerin ba- şında, Amerika ve İtalyan casusluk servisleri gizli ajanlarının tezgahla- dığı «Antonov davası» etrafında antisovyet, antibulgar ve genel olarak antikomünist bir yaygara koparıldı. Bu provokasyonun amacı, ABD mili- tarist çevrelerinin nükleer silah potansiyelini artırma planlarını ve silah- lanma yarışını uzaya taşıma programlarını Kongre'den geçirebilmelerine yardımcı olmaktadır.

Bugün de bu aynı sıranmış reçeteler uyarınca gerginlik artırılıyor. Bu satırların kaleme alındığı sıralarda, ABD ve İsrail'in Libya'ya ve Suriye'ye karşı devlet terörizmi eylemlerinin hızla tırmandırılması, Nikaragua'daki ilan edilmemiş saldırının sürdürülmesi ve Weinberger türünden militarist liderlerin açık savaş yanlısı çıkışları büyük kaygılara yolaçıyor. Ve eğer Sovyet-Amerikan diyalogu başarıyla gelişecek olursa, hiç kuşku yok, o durumda emperyalist «savaş ekibi» taraftarlarının hırçınlığı ve onların her provokasyona başvurma kararlılığı daha da artacaktır. Bu nedenle, bar- ışıñ dostları son derece uyanık olmak zorundadırlar.

Toplumsal gelişmenin tempoları farklıdır. Bugün değişik ülkelerde, de- ğişik kıtalarda insanlar farklı politik, ekonomik ve sosyal gerçeklerin ege- men olduğu koşullarda yaşıyorlar. Bunların kendi ülkelerinin ve halkları- nın geleceği konusundaki görüşleri birbirinden farklıdır ve bunlar değişik politik görüşlere, farklı dünya görüşlerine ve dinsel inançlara sahiptirler. Barış cephesinde bugün komünistler de, sosyalistler de, burjuva politik

(1) Devrimci işçiler olan Niccolo Sacco ve Bartolomeo Vanzetti 1927'de, ABD'nde soygunculuk yaptıkları ve cinayet işledikleri yolunda sahte suçlamalarda bulunularak idam edildiler. Savcı, Sacco ve Vanzetti'nin suçsuz olduklarını itiraf etmek zorunda kalmasına karşın, idam kar- arının gerekçesi olarak yargılananların, ABD'ndeki mevcut rejimin düş- manları olduklarını ileri sürmüştür. (Not Red.)

(2) Bu suikastin kurbanı, savaş tehlikesi karşısında SSCB'yle yakınlaşma- dan yana olan o zamanki Fransız Dışişleri Bakanı Louis Barthou oldu. (Not Red.)

partilerinin temsilcileri de, ateistler ve dindarlar, sınıfsız toplumu kurmakta olan halklar ve sömürgecilik zincirlerinden kısa bir süre önce kurtulan halklar da yer alıyor. Ve barış taraftarları eğer gücünü ve enerjisini şu ya da bu ülkedeki «yaşam tarzının» iyi yanları ya da yetersizlikleri konusunda tartışmalara harcasalardı, yürüttükleri savaşta başarılı olamazlardı. Biz, insanların kendi hevesleri ve inançlarına göre farklı olarak tahmin ettikleri reel olmayan bir dünyada değil, her ayrı ulusa özgü özelliklerle birlikte varolan reel bir dünya koşullarında yaşamalı, çalışmalı, savaşmalı ve kendi ülkelerimizi savunmalıyız. Ulusu, cildinin rengi, politik görüşleri, dinsel inançları ne olursa olsun barışı seven herkes, günümüzün gerçeklerinden kaynaklanan şu soruya olumlu yanıt vermek zorundadır: Değişik düzene sahip ülkeler barış içinde yan yana yaşayabilirler mi? Bu soruya olumsuz yanıt vermek, savaşların kaçınılmaz bir yazgı olduğunu kabul etmekle eş anlamlıdır.

Kuşkusuz, değişik devletler arasında şu ya da bu ölçüde ciddi çelişkiler vardır. Ama bu, hiç de bunlar arasında bir anlaşmaya varmanın olanaksız olduğu, yeryüzündeki iki toplumsal sistemin temsilcilerinin, bütün dünya devletleri ve halklarının çıkarlarını gözönüne alan bir anlaşma sağlayamayacakları anlamına gelmiyor. Önemli olan, bu çelişkileri güce başvuracak çözümlerden kesinlikle vazgeçmek, tek yolun, çoğu kez uzun da sürse ve zor da olsa, görüşmeler yolu, bütün taraflar için zorunlu, kabul edilebilir ve sonuç olarak yararlı olacak anlaşmalar aramanın yolu olduğunu kabul etmektir.

Barışın dostlarının ve taraftarlarının günümüzün gerçeklerini görmek istemeyen politikacıları sağduyunun sesine kulak vermeye zorlamak için kullanabilecekleri olanakları belirlerken, kanımca, geçmişin deneyimine de dikkat etmek gerekir. Eski kuşak barış savaşçıları, yüzyılımızın 1920'li-30'lu yıllarında pasifist ve başka barışsever hareketlerin başarısızlıklarını hâlâ anımsıyorlar (kimileri ise bu eylemlere bizzat katılmış bulunuyorlar). Bunlar Hitler'i niçin durduramadılar, savaşı neden önleyemediler?

Kanıma göre, bunun temel nedeni, faşist saldırgana karşı ortak eylemlere, tek savaşım cephesinin kurulmasına yanaşmamak oldu. Anti-faşist, savaş karşıtı güçlerin saflarında birliğin sağlanamaması, Hitlerlerin elini kolunu serbest bıraktı. Eğer faşizmin düşmanları zamanında birleşmeyi başarabilseylerdi, İkinci Dünya Savaşı olmayabilirdi ve 50 milyon insan ölmeyebilirdi. Anti-Hitler koalisyonu çok geç oluştu, savaşı önleyemedi.

Başka bir neden daha vardı. O zamanki barış hareketleri halk yığınlarını ayağa kaldıramadı, onların eylemlerini örgütleyemedi. Bu hareketler en başta yönetici politika adamlarına, bilim ve kültürün önde gelen temsilcilerine dayanıyordu ve savaşı önleme, barışı koruma sorunlarıyla uğraşabilecek güç olarak, bunları görüyordu. Kuşkusuz, bu hareketlerin

sıradan taraftarları kendi yöneticilerinin konumlarını destekleyebilir ya da desteklemeyebilir, onların dediklerine uyabilir ya da uymayabilirdi, ama kararların alınmasına, eylemlerin uygulanmasına kişi olarak hemen hemen katılmıyorlardı. Bu harekete katılarak onlar, barış için savaşım kararlılığını değil, barış istemini dile getiriyorlardı. Yöneticiler, savaşı önleme amacının gerçekleştirilmesinin, savaşı önleme gereğine inanan kişinin *bizzat kendisine de*, onun eylemlerine, aktifliğine de *bağlı olduğu* bilincini, bu kişilere taşıyamadılar.

Bugün durum başkadır. Savaş tehlikesinin artması, barışı koruma amacıyla, yığınsal çıkışlarda geçmişte görülmemiş bir yükselişe yol açtı. İletişim araçlarının gelişmesi, önceleri her çeşit politik eylemlerden uzak duran geniş halk katmanlarının bu eylemlere ilgisini yükseltti. Barış davası, bu davanın sorumluluğunu *bizzat* üzerine almaya, bu davayı kendi yaşamının amacı olarak *bizzat* savunmaya hazır milyonlarca dostunun ve taraftarının desteğini kazandı.

Yığınların politik aktifliğinin ve politik sorumluluk duygusunun arttığı, örneğin, geçen yılın Ekim ayında gerçekleştirilen geleneksel Silahsızlanma İçin Eylem Haftası sırasında açıkça ortaya çıktı. Yığınsal gösterilerin ve mitinglerin güçlü dalgası bütün gezegenimize yayıldı. Londra, Lahey, Tokyo vb. kentlerde göstericiler alanlara şu istemleri dile getiren pankatlarla çıktı: «Nükleer silahlar dondurulsun!», «Nükleer denemeler durdurulsun!» «Yıldız savaşlarına hayır!», «SSCB'nin örneğini izleyin, ilk nükleer vuruştan vazgeçin!», «Avrupa'daki orta menzilli roketler kaldırıl-sın!» vb. Batı Avrupa, Japonya ve ABD'de barış taraftarlarının istemlerini desteklemek amacıyla SSCB'de, sosyalist topluluğun öteki devletlerinde milyonlarca insanın katıldığı yığınsal eylemler yapıldı.

Geçen yıl hepimiz, Hitler Almanyası'nın ve militarist Japonya'nın bozguna uğratılmasının 40. yıldönümünü kutladık. Yine geçen yıl, başka bir yıldönümü daha vardı: ABD'nin atom bombardımanına uğrayan Hiroşima ve Nagazaki faciasının 40. yıldönümü. Bu olayların anısı, ders ve uyarı doludur. Dersler şunu anımsatıyor: Saldırgan eninde sonunda yalnız aralarındaki sosyal-politik farklara karşın bütün faşizm düşmanlarının anti-Hitler koalisyonunda birleşmeleri sayesinde bozguna uğratılabilmis-tir. Uyarı ise şunu düşündürüyor: Dünyadaki ilk nükleer yangında yokedilen Hiroşima ve Nagazaki faciasının sorumlularının manevi mirasçılarının önüne geçilemezse, bütün yeryüzünün çok daha korkunç bir yıkıma uğrayacağı ortadadır.

Çünkü uzmanların hesaplamalarına göre bugün dünyadaki askeri harcamalar yılda 800 milyar dolar gibi astronomik bir rakama ulaşmış bulunuyor. Yeryüzünde her 43 kişiden birine günümüzde 1 asker düşüyor. Geleneksel silahların ateş kuvveti 40 yılda 200 kat arttı, biriken nükleer silahlar ise 58 milyar kişiyi, yani dünya nüfusunun 12 katını öldürebilecek güçtedir.

Yığınlar kendi deneyimlerinden çıkardıkları derslere ne kadar daha büyük bir kararlılıkla dayanıyor, çabalarını ne kadar daha uyumlu, esaslı ve çok yönlü yürütüyorlarsa, kalıcı barış ve savaşız yaşam perspektifi de o kadar daha güvenceli olacaktır. Barış savaşımının aldığı geniş boyutlara karşın savaş karşıtı güçler bugün de kendi amaçları ve görevleri konusunda hâlâ görüş birliğine varmış değillerdir. Militaristler ve silah tüccarları ise nükleer savaşa karşı savaşım yürütenlerin saflarını bölmek için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar.

Günümüzde barışsever güçlerin hareketi, bir bakıma buzlar erirken tepelerden akan suları andırıyor. Kimi dereler ve çaylar bütünleşiyor, seller ve nehirler halinde birlikte dünya okyanusuna doğru yol alıyor. Kimileri ise uzun ve zor yollarda kuruyup gidiyor. Şovenist, militarist, anti-komünist propagandanın kumlarında ve bataklıklarında kaybolup gitmek için, uluslararası ilişkileri geliştirmenin engellerle dolu yolu üzerindeki zorlukları ve engelleri hep birlikte aşabilmek için, somut amaçları, militarist politikanın ve propagandanın yarattığı tehlikeleri açıkça görmek gerekir.

Dünya Barış Konseyi bunda özel bir rol oynama, savaşa karşı savaşında tekel kurma iddiasında değildir. Bizim bütün istediğimiz, barışın korunmasına bütün güçlerle birlikte katkıda bulunmaktır. Bugün bu, bütün ulusal, sosyal, ekonomik ve halkların yaşamına ilişkin öteki sorunların çözümü için zorunlu koşuldur. Ulusal bağımsızlığın ve egemenliğin desteklenmesi yönünde atılan her adım, emperyalist saldırıya karşı her dayanışmalı protesto eylemi, demokrasiyi, ekonomik ve sosyal adaleti savunmaya yönelik her çıkış, barış ve silahsızlanma için, nükleer savaşı önlemek için verilen savaşımın ne kadar daha bağlı olursa, o ölçüde başarılı olacaktır. Öte yandan, barış taraftarlarının direnişleri de, halkların ulusal kurtuluş, demokrasi, politik ve ekonomik haklar için yürüttüğü savaşımın bağlandığı ölçüde güçlenecek ve etkinleşecektir.

Militaristler yığınların bu durumu anlamamasını çok isterler. Örneğin, bir grup insanın bir sokakta ırk ayırımına karşı, bir başkasında ikinci bir grubun işsizliğe karşı, bir üçüncüsünde de nükleer silahlara karşı, bir grubun atomuz Avrupa istemiyle yürümeleleri, onların işine gelirdi. Ama biz, barış düşmanlarına yığınsal protestoyu değişik kanallara akıtmasına, bölüp yalıtılmasına izin veremeyiz, vermemeliyiz.

Savaş karşıtı harekette yer alanlar, yalıtılmış olarak hareket ederlerse, nükleer tehlikeyi önleyemeyeceklerini giderek daha iyi anlıyorlar. Bu olguyu anlamış olmak, yeni bir gelişme aşamasını getiriyor. Bu da, görüşleri karşılaştırma gereğini anlama aşamasıdır. Böyle bir karşılaştırma, geniş çapta ortak eylemler gerçekleştirebilmek için hangi noktalarda görüş birliğine varılabileceğinin belirlenmesine izin veriyor. İşte bu amaçla bu yıl barış taraftarlarının ve dostlarının en değişik hareket ve akımlarından temsilciler Kopenhag'da Dünya Kongresi'ni topluyorlar.

Eğer kamuoyu gücünün bilincine varır ve güçlerini birleştirebilirse, halkları ilgilendiren bütün sorunlara sağlıklı çözümleri daha kolay bulabilecek ve bunları yaşama geçirebilecektir. Henüz geç olmadan, daha bugün savaşım vermek gereklidir. Tarihin deneyimi o uğursuz anı beklememeyi, tersine, hiçbir gücü esirgmeden, savaş düşmanı bütün güçlerin eylem birliğini kurmayı öğretiyor. Böyle bir birlik, yalnız barışsever hareketlerin değil, aynı zamanda Birleşmiş Milletler Örgütü üyesi ülkelerin halklarının ve hükümetlerinin ezici çoğunluğunun da ortak savaşımına ve işbirliğine dayanabilir. Sosyal sistemlerindeki farklara karşın halklar ve devletler, uluslararası tartışmalı sorunlara hak eşitliği temelinde ciddi görüşmeler yoluyla, barışçı araçlarla çözüm bulabilecek durumdadır.

Yeni başlayan ve Birleşmiş Milletler Örgütü (BMO) tarafından dünya barış yılı ilan edilen 1986 yılı, bütün kıtalarda milyonlarca insanın aktifliğinin ve politik etkisinin arttığı bir yıl olacaktır. BMO'nün 1986 yılı için hazırladığı Program, silahsızlanmaya, barışçı gelişmeye, saldırganlık, sömürgecilik, ırkçılık ve ırk ayırımı karşı savaşımına ilişkin çeşitli sorunları içeren geniş bir yelpaze oluşturuyor. Bugün 141 ülkeden barış hareketlerini çatısı altında toplayan Dünya Barış Konseyi de bu sürece katkıda bulunacaktır. Yapılması planlanan bölgesel ve ulusal çaptaki girişimler, kıtaları kapsayacak görüşmeler, mesleki konulardaki karşılaşmalar vb., kuşkusuz, dünya barış hareketinin saflarının pekişmesine katkıda bulunacak, bu hareketin ayrı ayrı kolları arasındaki eylem birliğini güçlendirecektir.

Bizler, eğer birlikte hareket edersek gezegenimizin toptan yokolmasını önleyebilecek kadar yeterli güce sahibiz. Yirminci yüzyılın sonunda artık geçmişteki ömrünü tüketmiş olan «barış istiyorsan, savaşa hazırlan» mantığından uzaklaşmanın zamanı gelmiştir. Atom ve uzay çağında barış taraftarları, «barış istiyorsan, barışı savun» diyorlar. Politik sorunları çözenin, kesinlikle ve yalnızca iktidarın temsilcilerinin işi olduğu, sıradan insanın ise buna karışmaması gerektiği biçimindeki geleneksel görüşleri terketmenin zamanı gelmiştir. Yaşam hakkını korumak isteyen yığınların sesi tarihin terazisinde giderek daha ağır bassın, çağımızın gelişme yolunu gösteren ibre hızla barıştan yana eğilsin.

Güçleri artırmak için

Kurt Fritsch

Alman Komünist Partisi (AKP) Yönetim Kurulu ve Sekreterlik üyesi

Alman Komünist Partisi 8. Kongresine hazırlanıyor. Bu forum, Alman faşistlerce öldürülen Alman Komünist Partisi (AKP) Başkanı ve uluslararası komünist hareketin seçkin liderlerinden E. Thaelmann'ın 100. doğum yıldönümü nedeniyle onun memleketinde, Hamburg'fa yapılacaktır. Bu yılın Mayıs ayında toplanacak olan Kongrenin hazırlıkları «Sağın ilerlemesi durdurulmalıdır!» «Silahsızlanmaya gidilmeli, işyerleri ve sosyal haklar sağlanmalıdır!» «AKP'ni güçlendir!» belgileri altında yapıyor.

ABD'nin «Yıldızlar Savaşı» planlarına karşı daha güçlü bir halk hareketi oluşturmak, federal hükümete karşı, onu FAC'nin bu planların gerçekleştirilmesine katılmasından vazgeçmek zorunda bırakmak için baskıyı artırmak ve yeryüzünde silahsızlanmaya katkıda bulunmak, bizim başta gelen görevlerimizdir. Biz, tüm bunları sosyal yıkıma, yığınsal işsizliğe ve onun doğurduğu yoksulluğa karşı, «Uzay silahları değil, işyerleri» belgisi altında yürütülen savaşımınla örüyoruz. 1985 gününde 1 Eylül'de Savaşa Karşı Eylem Günü'nde yapılan çok sayıda çıkışlar, 6 Ağustos Hiroşima Günü'nde örgütlenen büyük gösteriler, «Sanatçılar Barış İçin» ve «Sporcular Barış İçin» hareketleri çerçevesindeki geniş kapsamlı karşılaşmalar, bunun tepe noktasını oluşturdu. İşçi sınıfının ana kolları, Alman Sendikalar Birliği'nin (ASB) Eylem Haftası sırasından kendilerini güçlü bir biçimde ortaya koydular.

«Yıldızlar Savaşı» planlarına karşı eylemlere, FAC'nde işletme ve şirketlerden 150'den fazla fabrika konseyi ve memurlar konseyi başkanı da dahil, yeni güçler katıldı. Bunlar, kolektifleri adına ABD'nin «Stratejik Savunma İnisiyatifi»ni (SSI) protesto ettiler ve bu programa katılmasını yerine yeni işyerleri sağlanması için önlemlerin gerçekleştirilmesini istediler. Uzayın militaristleştirilmesi planlarını, doğal bilim uzmanları, bilim adamlarından oluşan etkili bir grup yargıç ve savcılar girişim grubu, diğer mesleklerden temsilciler açık olarak katıldılar.

Benzer durumlar, yığınları seferber eden ve örgütleyen bir güç olarak partimizin önüne daha yüksek istemler koyuyor. Son zamanlarda biz işçi ve sendikal hakların özellikle de grev hakkının savunulması, Anayasaya aykırı olan meslek yasağına karşı, sağa kayışı durdurmak ve yeni politika için savaşıma azımsanmayacak katkılarda bulunduk.

FAC'nde işçi sınıfının devrimci partisi olarak AKP, emekçilerin, tüm demokratik güçlerin gözünde daha da açıklık ve belirginlik kazandı. Ge-niş çevrelerde, ülkede daha çok komünist ve güçlü bir komünist partisi

olmasının gerektiğini kavrayanların sayısı artıyor. Bu durum bize, ayrıca Nürnberg'te (1) AKP'nin önümüzdeki 8. Kongresine hazırlığın ana görevi olarak ilan edilen Thaelmann'ın 100. doğum yıldönümünde partiye girme kampanyalarının yardımıyla sıfalarımıza yeni üyeler kazandıracak.

Partinin sayıca artmasıyla birlikte onun ideolojik-politik bakımdan giderek güçlenmesi de sürüyor. Komünistler, AKP Yönetim Kurulu'nun 1985'te 6. Plenumunda kabul edilen ve partinin 8. Kongresine sunulacak olan Tezlerini aktif, canlı bir biçimde tartışıyorlar. Bu tezler, bizim 1978 Parti Programını temel alıyor, yaşamın doğruladığı temel değerlendirmeler ve hükümler geçerliğini koruyor. Bununla birlikte, en son dönemdeki gelişmeler, komünistlerin önüne yanıt verilmesi gereken çok yeni sorular koyuyor. Biz, bu işi kongre öncesine tartışma konusu olan belgeyle yapmaya çalıştık.

Sürmekte olan genel teorik görüşlerin güncel pratikle sıkı sıkıya örüldüğü görülen tartışmalar, tüm parti üyelerine temel ideolojik ve politik sorunları daha yakından ele almalarını olanak sağlıyor. Tezlerde belirtildiği gibi, «Marks, Engels ve Lenin'in öğretisi yaşamın güncel sorunlarına ve tarihe işçi sınıfının bilimsel olarak temellendirilmiş konularından yaklaşılmaya olanak sağlıyor. Bu öğreti, sınıf düşmanının anti-komünist ve antisovyet uydurmalarının etkisinin kırılmasına, hatta en ağır durumlarda bile dayanıklılığın ve komünist inançlara bağlılığın korunmasına yardım ediyor. (2)

AKP'nin, Thaelmann'ın öğütleri ruhunda yeni tip bir parti olarak güçlendirilmesi, çok yönlü bütünsel bir görevdir. Burada söz konusu olan ülkemizde işçi hareketinin ve antiemperyalist geleneklerin devamcısı olan partinin, barışın, emeğin ve sosyalizmin partisinin giderek gelişmesidir. Bununla birlikte AKP, işçi sınıfının devrimci partisi olarak onun istemlerini ardıcıl savunuyor ve bunların yerine getirilmesi için savaşıyor. Parti, halkın ulusal çıkarlarını uluslararası dayanışma, proleter enternasyonalizm ruhundaki çıkışlarla birleştiriyor.

Komünistlerin görevi, partinin niteliği konusundaki bu gerçekleri FAC emekçilerinin bilincine yerleştirmek, partiye yeni güçler kazanmanın geniş çaplı stratejik görevini birlikte çözerek, yığınlar içindeki çalışmalarını ve demokratik güçlerin bağlaşıklığı politikasını aktifleştirmektir. Parti üyeleri, Tezlerin tartışılması sırasında onun genel çizgisini daha iyi benimsiyor, onun stratejik ve taktik amaçlarının ideolojik içeriğini daha derinlemesine kavlıyor, kendi açısından sıfalarımızın sayıca artması olanaklarını genişleten somut yığın çalışmalarını için zorlu ve karşı gelinemez bir istek duygusu kazanıyorlar.

(1) AKP'nin 7. Kongresi 6–8 Ocak 1984'te Nürnberg'te yapıldı. O sırada partinin 50 binden fazla üyesi vardır. (Not Red.)

(2) Entwurf der «Thesen zum 8. Parteitag der DKP», s. 99.

Kongre öncesinde yerel parti örgütleri yönetimlerinin çalışmalarla ilgili raporlarının dinlendiği ve yeni yönetimlerin seçildiği kampanya demokratik bir temelde başladı ve bu temelde de sürüyor. Yapıcı tartışmalarda olumlu deneyimler genelleştiriliyor, zayıflıkların nedenleri açığa vuruluyor. Komünistler, kendi eylemlerini eleştirel ve özeleştirel açıdan değerlendiriyor, yaklaşık aynı koşullarda bulunan kimi grupların ve bölgesel örgütlerin neden diğerlerinden geride kaldıklarını anlamaya çalışıyor, durumu nasıl daha iyi düzelteceklerini tartışıyorlar. Savaşkan, çaba gerektiren amaçlar, ama gerçekçi amaçların belirlendiği planlar kabul ediliyor. Yönetim organlarının değişik düzeylerdeki seçimleri sırasında ortaya çıkan oybirliği, partimizin ideolojik ve örgütsel birliğini kanıtlıyor.

AKP Başkanı H. Mies'in de belirttiği gibi, 8. Kongre hazırlıkları partinin kendi içine kapalı bir biçimde yürütülüyor. Bu hazırlıklar, parti-içi yaşamın giderek gelişmesine ve aynı zamanda komünistlerin günümüzün politik ve sosyal çatışmalarına katılımlarının aktifleşmesine hizmet ediyor. Geçilen yolun eleştirel bir biçimde değerlendirilmesine ve programsal amaç ve görevlerin gerçekleştirilmesi için yürütülecek savaşın yeni aşamalarını belirlenmesine yardım ediyor.

Bununla birlikte kaçınılmaz olarak parti çalışmalarının etkinliğinin ölçütü sorunu ortaya çıkıyor. Bunların bir bölümü, aynı zamanda «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi sayfalarında açılan tartışmalar sırasında ve DAC başkenti Berlin'de yapılan sempozyumun sonuç belgesinde⁽³⁾ haklı olarak belirtildiği gibi, genel kalıcı bir nitelik taşıyor, diğerleri işe şu ya da bu somut durumda ön plana çıkıyor.

Biz, AKP'de, bugün çabalarımızın etkisini değerlendirirken, partinin programsal amaçlarının ve politik saptamalarının gerçekleşmesinde ne kadar ileri gidiğini, bunun için gerekli güçlerin nasıl bir düzeyde olduğunu, parti sıralarının doğrudan güçlendirilmesinde ne gibi sonuçlar elde edildiğini çıkış noktası yapıyoruz.

AKP'nin Tezlerinde şöyle deniyor: «Komünistlerin etkisinin, onların yükselttiği politik istemlerin geniş halk hareketinde artan bir destek bulmasında ortaya çıktığı belirtiliyor. Bu, her şeyden önce termo-nükleer yıkımın önlenmesi, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesi çabalarıyla ilgilidir. Aynı zamanda, antitekel istemlerle bağlı sosyal ve demokratik hakların korunması söz konusudur. Söylenenler, sömürgeciğe ve ırkçılığa karşı ulusal bağımsızlık, uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerin demokratikleşmesi için savaşım da ilgilidir.»⁽⁴⁾

Politikamızın etkisi her şeyden önce barış sorununda açıkça görülüyor.

⁽³⁾ Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» 1983, № 1, 7, 1984, № 1, 2, 4, 12, 1985, № 9.

⁽⁴⁾ Entwurf der «Thesen zum 8. Parteitag der DKP», s. 94.

«Barış zafer kazanmalıdır» «Roket değil, işyeri!» Bu, AKP'nin 7. Kongre belgisiydi. Bu belge rastgele seçilmedi. Lenin'in sözleriyle «belli politik durumun özelliklerinin tüm toplamından» (1) çıkarılıp alındı.

Değişik güçlerce benimsenen bu çağrı, barışı koruma eylemlerinin, FAC'nin tüm varlığı döneminde en geniş halk hareketine dönüşmesine yardım etmiştir. Bir zamanlar «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin yerleştirilmesini destekleyen Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin (ASDP) bugün SSI'ne karşı çıkmasında hiç kuşkusuz bizim de katkımız vardır. Fabrikalarda barışın korunması için girişim gruplarının kurulmasından sonra işçi sınıfının önemli kolları savaşıma çekildi. Alman Sendikalar Birliği bekle-gör konumlarından «Yıldızlar Savaşı»na karşı koyma konumlarına geçti.

Bizim yığınsal işsizliğe karşı, varolan işyerlerinin korunması ve yenilerinin açılması için yaptığımız çıkışlar sırasında sınıf savaşına getirdiğimiz birçok istem, sendikalar tarafından benimsenmiştir. Bir örnek, AKP, bundan birkaç yıl önce, işsizliğin istihdam programının gerçekleştirilmesine gidilmesi önerisinde bulunmuştu. O dönemde bu öneri, sendika çevrelerinde gülümsemeyle karşılandı, buna kulak bile verilmedi. Bugün bu öneri ASB'nin ve ona katılan birçok işkolu düzeyindeki sendika örgütünün, hatta yarım yamalak ta olsa, ASDP tarafından da desteklenen istemler listesine girmiş bulunuyor. Bugün bizim gibi, sendikalar da, istihdam programının devlet hazinesinden yapılacak harcamalarla gerçekleştirilmesinde ayak diriyor, askeri bütçeden aktarılacak harcamalar ve büyük sermayenin vergilerinin artırılması yoluyla yeni işyerlerinin açılmasının finanse edilmesini öneriyorlar.

Daha güncel nitelikli amaçların elde edilmesi savaşımında bizi, özellikle işçilerin sınıfsal bilicinin henüz gelişme düzeyiyle yurttaşların zihinleri ve vicdanını felce uğratan antisovyetizmin ve antikomünizmin etkisiyle bağlı birçok nesnel güçlük engelliyor. Bu nedenle biz, değişik yöntemlerle emekçilerde reel sosyalizme ve en başta da Sovyetler Birliği'ne karşı sınıfsal yaklaşım, dostça yaklaşım aşılmasını, bunların gözlerinin işçi sınıfının erki sayesinde SSCB, DAC ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerinde olanaklı olan büyük toplumsal ilerlemeye açmasını önemli görüyoruz.

Partimizin merkez organı «Unsere Zeit», birçok yüzü bulan çok tirajlı fabrika, kent, bölge ve üniversite gazeteleri, geniş politik literatur, buna hizmet ediyor. Kasım 1985'te örgütlenen Reel Sosyalizm Haftası, Sovyetler Birliği'nden konuşmacıların da katılımıyla başarılı geçti. Bu hafta süresince 15 bin kişinin katıldığı 140 eylem yapıldı.

Komünistler işletmelerde, işçi semtlerinde, kentlerin merkez caddelerinde açtığımız enformasyon standlarında büyük ideolojik çalışmalar

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 10 (Rusça), («Belgeler üzerine»den).

yürütüyorlar. FAC'nin onbinlerce yurttaşı, reel sosyalizm üzerine gerçekleri, bizim SSCB'ne, DAC'ne ve diğer sosyalist ülkelere, bilgilenme gezilerine gönderdiğimiz delegasyonlara katılanlarla yapılan karşılaşma ve konuşmalardan öğreniyorlar. Aynı zamanda bu gruplara parti üyeleri ve ona sempati duyan insanlar da katılıyor.

Toplumsal bilinçte belli olumlu ilerlemeler var. Bunlar, sendikalarda sınıfsal çıkarlara yönelen güçlerin «sosyal partnerlik» konularında duran ögelerin etkisini daraltmada kendini gösteriyorlar. Reel sosyalizm ülkelerine karşı tutum ve en başta da bunların barış sorunundaki çizgilerinin değeri de değişiyor. Burjuvazinin kamuoyu görüşünü inceleyen kurumlarının yaptığı soruşturma sonuçları, bunu kanıtıyor. ⁽⁶⁾ FAC halkının tutumunda, Batı'dan, Doğu'ya doğru yeniden yönelme görüşlerinin ortaya çıkmış olmasında biz, çalışmalarımızın etkinliğinin önemli bir göstergesini görüyoruz.

Bu çalışmaların etkisinin artması üstüne konuşurken, her şeyden önce Tezlerde belirtilen şu durumun altını çizmek gerekiyor: «Biz sosyalizmin barış politikası üstüne gerçekleri ve onun tarihsel kazanımlarını insanların bilincine ne kadar inandırıcı bir biçimde yerleştirirsek, emperyalizmin bunları «Doğu'dan gelen tehlike» yalanıyla aldatması o kadar daha da güçleşecektir. Bizim sosyalizm üstüne propagandamız, sürekli olarak üç yönde yürütülmelidir: Bilimsel sosyalizm ilkelerinin, Marks, Engels ve Lenin'in teorisinin anlatılması; sosyalist ülkelerin geçtiği tarihsel yolun ve yeni toplumu kurma davasında sağladığı başarıların gösterilmesi; ülkemiz için sosyalizmin zorunlu olduğunun ve AKP'nin geleceğin sosyalist FAC üstüne somut görüşlerinin açıklanması». ⁽⁷⁾

FAC'nde demokratik ve sosyal ilerleme yönünde bir değişiklik gerçekleştirmek için büyük sermayenin egemenliğine ve erkine karşı birleşmek ve karşı koyacak güçleri birleştirmek gibi partimizin Programında yükseltilen amaçlar için savaşım, stratejik bir sorundur. Tezlerde şöyle deniyor: «Barış hareketinin ve işçilerin savaşımalarının yükselişi, sendikalarda ve ASDP'nde meydana gelen olumlu değişiklikler, 'Yeşiller' hareketinin gelişmesi, aynı zamanda hristiyan dinsel inançlarından hareket edenlerin politik çıkışları, güçlerin yer alımında, demokratik dönüşümler savaşımı için elverişli koşulların ortaya çıktığının belirtileridir». ⁽⁸⁾

Komünistler, bu yeni olanakların oluşmasına parti yönetiminden il komitelerine, yöre komitelerinden temel örgütlere kadar her düzeyde kendi aktif ve ciddi eylemleriyle büyük katkılarda bulundular. Gerçi, böyle bir çalışmanın sonucunu hemen değerlendirmek olanaksızdır.

⁽⁶⁾ Bak: F. Schuster, «Antikomünizm geriletilebilir», «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» 1985, № 3.

⁽⁷⁾ Entwurf der «Thesen zum 8. Parteitag der DKP», s. 101.

⁽⁸⁾ Agy, s. 61.

Bağlaşıklık içinde çok değişik dünya görüşleri ve politik tutumlar karşı karşıya geliyor. Burada yalnız biz diğer güçleri etkilemiş olmuyoruz, onlar da komünistleri etkiliyor. Böylesi durumlarda, parti üyelerinden, politik esneklik ve aynı zamanda ideolojik dayanıklılık isteniyor. Bu, onların komünist olarak açıkça eylem yürütmelerini, ortaklarla karşılıklı etkileme sürecinde ve somut ortak eylemler hazırlamada çoğu kez kaçınılmaz olan başarıya ulaşma uğruna hiçbir zaman ilkelere ödün vermeye gitmelerini gerektiriyor.

Lenin, «ödüne tövbe etmemeyi» ⁽⁹⁾ salık veriyor. Ödünlere ilkesel yaklaşımın, bizim program amaçlarımızı gerçekleştirecek yetenekte olan güçlerin oluşmasına yönelik eylem birliği ve bağlaşıklık politikasının etkinliği için çok büyük önemi vardır. Biz, komünistlerle sosyal-demokratlar arasındaki engelleri ortak çıkarların ortaya çıktığı yolda aşarken, reformist tutumlara ödün vermiş olmuyoruz. ASDP ve onun örgütleriyle düzenlenen ortak eylemler, işçi sınıfının eylem birliği temelinde geleceğin antitekelci birliğin çekirdeğini oluşturma devrimci görevine hizmet ediyor.

Böylesi bir birliğin ve demokratik bağlaşıklığın yalnız genişlemesinde değil, aynı zamanda derinlemesine de gelişmesi, her şeyden önce temel örgütlerin partinin genel çizgisinin yaşamda gerçekleştirme yeteneğine bağlıdır.

Fabrikalardaki parti grupları, özel bir rol oynuyor. Alman Komünist hareketi, fabrika ve sendikalardaki çalışmalara her zaman birincil önem vermiştir. Thaelmann, 1925'te Almanya Komünist Partisi'nin 10. Kongresi'nde şöyle diyordu: «Bu çalışma, parti ve sınıfların ilişkisini çözümleyici bir biçimde belirliyor . . . Bu görevin pratik çözümü, partinin tüm güçlerinin en azından ⁽¹⁰⁾ 75'ni gerektiriyor». ⁽¹⁰⁾

İşletme ve sendikalarda çalışmalar, bugün AKP'nin dikkat merkezindedir. Bu çalışmalar işçi sınıfını tarihsel öz görevini yerine getirme yoluna koymayı amaçlamaktadır. Batı Almanya toplumunun giderek gelişmesi, önemli ölçüde örgütlü işçilerin çoğunluğunun reformist düşünce ve tutumlardaki basamaklıpılıktan kurtulmalarına, gerçek çıkarlarının bilincinde olup bunlar için savaşım yürütmelerine bağlıdır. AKP'nin işletme ve sendikalarda etkisinin artması, bu çözümleyici alanda başarılarımızın garantisidir.

Partinin parlamentodaki etkisi, onun çalışmalarının etkinliğinin önemli, ama mutlak bir ölçütü değildir. AKP, burada henüz daha ülkemizdeki politik gelişmenin gereklerinin çok uzağında kalıyor ki, bu da bir dizi nesnel nitelikli nedene bağlıdır. Faşizm yıllarında olduğu gibi, savaş sonrası dönemde de, tam 12 yıl boyunca (1956–1968) ülkede legal komünist

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 40, s. 290 («Ödünlere üzerine»den).

⁽¹⁰⁾ Ernst Thälmann, Reden und Aufsätze in 2 Bänden. Bd. 1, Berlin, 1955, s. 199–201.

partisi yoktu. Bugün FAC'nde antidemokratik kurallar yürürlüktedir, bu kurallara göre partinin topladığı oylar eğer $\frac{1}{5}$ barajını aşmıyorsa, geçerli sayılmıyor. Bundan ötürü de, hatta çoğu kez bize yakın olan insanlar bile, oylarını kaybedecekleri kuşkusundan hareket ederek AKP'ne oy vermiyorlar. Elbette meslek yasağı gibi yasadışı politikaların etkisini de gözardı etmemek gerek. Dahası, partinin, devletin yığınsal iletişim araçlarından yararlanma olanağı hemen hemen yoktur. Bu ve diğer olgular, AKP'nin belki de, parlamento seçimlerinde ve yerel seçimlerde, daha uzun bir dönem gerekli oy alamayacağı sonucunu ortaya koyuyor.

Kentler ve topluluklar düzeyinde ise durum başkadır. Biz, birçok kent belediyesinde temsil ediliyoruz ve buralarda 100'ün üstünde sandalyeye sahibiz. Hannover, Mannheim ve Nürnberg belediyelerindeki milletvekilleri ayrı ayrı çalışma yapıyorlar. Bottrop, Gladbeck, Hattingen ya da Ahlen gibi büyük işçi merkezlerinin, Oldenburg ve Marburg gibi üniversite kentlerinin belediyelerinde komünistlerin grupları çalışma yürütüyorlar.

Emekçilerin çıkarlarının yerel düzeyde komünistler tarafından savunulması, gözle görülür başarılar sağlıyor. Ve gene de partimiz, parlamento dışı savaşıma birincil önem veriyor ve vermeye de devam edecektir. Bu duruma, sınıf düşmanımız da dikkat çeviriyor. Büyük tekellerin gazetesi «Frankfurter Allgemeine Zeitung» şöyle bir uyarıda bulundu: «Kim ki, yalnızca seçim sonuçlarına göre hüküm veriyor, o, AKP'ni yüzdenin en küçük bölümü olarak görme niyetindedir. Böyle bir görüş ASDP yönetiminde de yaygındır. Ancak alınan oylar, kendi açısından, partinin etkisi konusunda hiçbir şey ifade etmiyor. AKP'ni küçümsemek gerek». (1)

Genel olarak partimizdeki olumlu gelişmeler, kendi açısından tek cinsten bir süreç değildir. Çok değişik biçimlerde yürütülen politik çalışmalar sırasında çoğu zaman şu ya da bu alanda gerilemeler başgösteriyor. Ayrı ayrı komünistlerin ve parti çalışanlarının olduğu gibi, kolektiflerin de çalışmalarında ihmaller ve eksiklikler görülüyor. Bunun başlıca nedeni, eksik bilgidir ve AKP'nin Marksist işçi partisi olarak onarsız varlığını düşünmediği Leninci parti yaşamı normlarının gereği gibi gözönünde bulundurulmamasından ileri geliyor. Programımızda şöyle deniyor:

«AKP'nin parti-içi yaşam ilkeleri, Marksist dünya görüşü ve ortak politik amaçlara göre belirleniyor. Bu ortaklık tüm AKP üyelerini, birlik ve dayanışma temelinde eylem yürüten fikir ortaklarının savaştan örgütünde birleştiriyor. Komünistler sürekli olarak, yalnızca tüm parti yönetiminin eylem birliğinin partinin yeteneği ve gücünün garantisini olan ilkelere hareket ediyorlar. Bundan ötürü, AKP'nde geniş parti-içi demokrasi ardıcıl olarak birleşik ve merkezi eylem ilkeleriyle bağlıdır. Tüm parti üyelerinin AKP'nin

(1) «Frankfurter Allgemeine Zeitung», 5 Ağustos 1985.

politikasının tartışılması ve hazırlanmasına katılması, seçimle işbaşına gelen parti görevlileri ve Yönetim Kurulunun hesap vermesi, seçimle işbaşına gelen üst yönetim organlarının kararlarının, alt düzeydeki parti örgütleri için bağlayıcı olduğu gibi, Parti Kongreleri ve Yönetim Kurulu kararlarının tüm parti için bağlayıcı olduğunun tanınmasıyla uyumlaştırılıyor. Fraksiyonculuk, partinin eylem birliği ile bağdaşmaz. Komünistler, parti yaşamının her zaman kolektivizm ruhunda, aynı zamanda herkesin kişisel sorumluluğu, yoldaşlık havası, güven ve karşılıklı yardım, eleştiri ve özeleştirici, açıklık, yüksek sınıfsal uyanıklık ve moralle belirlenmesi için çalışıyor.» (12)

Bu ilkeler, kendi açısından, komünistlerin çalışmalarının ve toplumsal faaliyetlerinin yasalarını oluşturuyor. Bunlar parti üyelerinin eğitimi, kişiliklerinin oluşması, ASP'nde parti yönetimi düzeyinin sürekli yükselmesi temeline dayanıyor. Bu yasaların kavranması düzeyi, tüm parti çalışmalarımızın etkinliğini belirleyen koşullardan biridir.

Nesnel durumların rolünü hiç küçümsemeden, şunu belirtelim ki, öznel faktörden daha tam olarak yararlanmak, partinin doğrudan güçlenmesinin ana yedeğidir. AKP Yönetim Kurulu ve Sekreterliği, bu sorunlara daima büyük bir dikkat ayırırlar. Biz soğukkanlı, becerikli, acele etmeden, sorunu süslemeden ve karamsarlığa düşmeden başarılı çalışmaları geliştiriyor ve aynı zamanda parti çalışmalarında ve onun değişik kesimlerinde ortaya çıkan yetersizliklerin nedenlerin ortadan kaldırmaya çalışıyoruz.

Kanımıza göre, parti örgütlerine, yerel koşulları ve somut güçler dengesini de hesaba katarak AKP'nin kararlarını, saptanan politik çizgisini yaşama geçirme yeteneğini aşılama, yakın, orta ve uzak amaçlı perspektifleri belirleme sorunu, yönetsel eylemlerin en önemli yanını oluşturuyor. Burada biz, örgütsel görevleri sürekli olarak sınıf savaşımı, demokratik ve barışsever güçlerin gelişmesini, uluslararası alandaki süreçleri yansıtarak, her defasında yeni biçimlerde ortaya konan politik ve ideolojik sorunlarla bağlıyoruz.

Komünist güçlerin oluşması, seferber edilmesi ve doğru bir biçimde dağıtılmasının, AKP'nin politikasının ve program amaçlarının gerçekleşmesi için birincil önemi vardır. Yönetici organlar, eğer partinin tüm üyelerini öne konan görevlerin pratikte gerçekleştirilmesine çekebiliyorlarsa, ancak o zaman başarılı olabilirler. Burada tam, gerçek, denetlenebilen, sürenin ve verilen işten sorumlu kolektiflerin belirlendiği planlı çalışmalar, büyük rol oynuyor. Parti yönetimi, alt düzeydeki örgütlere ve bunları yöneten yoldaşlara parti yönetiminin kararlarını il, bölge ya da temel örgütlerin somut koşul ve olanaklarını da gözönünde bulundurarak, kendi planlarının diline çevirmelerine yardım ediyor.

(12) Program der DKP, Broschüre, S. 87.

Daha önce de belirtildiği gibi, AKP, partiye yeni üye kazanma sorununa sürekli dikkat ayırıyor. Biz Lenin'in herkesçe bilinen sözlerindeki⁽¹³⁾ yığınlar içindeki etkinliği genişletmeyi, «bütünsel zincir» sıralarımızın taze güçlerle doldurulmasını, AKP'nin yığınsal hareketlerde konumlarını giderek güçlendirerek üye sayısının daha hızlı bir biçimde artırılmasını, eylem birliği ve bağlaşıklık politikasını, işletmelerdeki çalışmalarını, komünistlerin ideolojik dayanıklılığının, aktifleştirilmesini ise, bunda belirleyici halka sayıyoruz.

Bu durum, yukarıda sözü geçen Thaelmann'ın 100. yıldönümünde partiye yeni üye alımı kampanyası buna yanıt veriyor. Bu il, bölge ve temel örgütler arasında yarışma biçiminde yürütülüyor ve FAC'nde komünistlerin, parti sempaticanları seçmenleri ve dostlarıyla iş ve sendika sorunlarındaki arkadaşlarla, birlik ve hareketlerdeki ortaklarıyla büyük diyalog kurulması olarak düşünülmüştür. Bireysel ve kolektif konuşmalar da örgütleniyor.

Temel örgütlerdeki çalışmalarda, gelecekte parti sıralarına gelecek olanlarla yapılan karşılaşmalar, çok iyi sonuçlar vermiştir. İki-üç komünist partiye ilgi duyan küçük bir grup insanla biraraya geliyor ve bunlarla serbest bir konuşma yürütüyorlar. Amaç varolan engelleri aşmak ve yoldaşları AKP'ne çekmektir. Elde edilen sonuçlar, önceki yılların göstergelerinin üstündedir.

İşletmelerde işçi sınıfına yönelmesiyle birlikte, gençler ve kadınlar arasındaki sistemli çalışmalar da parti sıralarının yeni güçlerle takviye edilmesi alanında ürününü veriyor. Burada tüm kaynaklar henüz daha eyleme geçirilmemiş olsa da, AKP'nin yeni üyelerinin, örneğin 25 yaşın altındaki gençlerin oranı %30, kadınların oranı ise %47'dir. Bu göstergeler hiç te kötü sayılmaz.

Kimileri üye sayısının artışını neredeyse biçim çabalarımızın etkinliğinin tek ölçütü olarak görüyorlar. Ancak, yeni insanların akınıyla partinin ideolojik dayanıklılığı ve örgütsel birliği açısından ortaya çıkan sorunları da görmezlikten gelmemek gerekir. Bilimsel sosyalizmi, AKP'nin Program belegelerini öğrenerek komünist olanlar, parmakla sayılabilir. Partiye yeni üyeler, genel olarak, insanların ilk deneyimi kapitalist devletle karşılaşmalarda edindiği çok değişik hareketlerden geliyorlar. Bunlardan birçoğu AKP ile, komünistlerin bunların doğrudan çıkarlarını savundukları, kaygı ve sorunlarıyla uğraştıkları somut eylemler sırasında tanışmış oluyor. Diğerleri ise, kendi iç güdülerıyla bize katılıyorlar. Tüm bunları AKP'nin Program ve Tüzüğü temelinde temel örgütlerin yaşamına çekmek, bizim en önemli görevimizdir.

Bizim kendiliğinden, parti dışında komünist olunamayacağı konusundaki deneyimimiz, böylesi bir yaklaşımın zorunlu olduğunu gösteriyor. Bunun için herkesin partide kendi yerini bulması, aynı görüşten insanların

(13) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 6, s. 164 («Ne Yapmalı?»dan).

savaş örgütü olan temel örgütlerin desteğine dayanarak, onun savaşlarına katılması gerek. Partiye yeni giren üyeler, ancak böylesi bir ortamda partide kendi yerini buluyor, komüniste yaşar nitelikler alıyorlar. Bundan ötürü biz, üye sayısının artırılması sorununu tek amaç olarak görmüyoruz, bunun sınıf savaşımalarında bizim gücümüzü artıran somut etkisini hesaba katıyoruz.

Parti çalışmalarının sonuçlarının hangi nesnel ölçütlere göre değerlendirilmesi gerektiğini belirlemeye çalıştığımız, üzerinde kafa yordığımız kimi sorunlar bunlardır. Bu, partinin yönetim organlarının, tüm komünistlerin eylemlerini barış, emek ve sosyalizm savaşımının güncel istemleri düzeyine yükseltmek için sistemli olarak yetkinleştirmeye yönelik ardıcıl araştırmaların bir bölümüdür.

Halkın direnişini örgütlemeye

Erol Cantekin

TKP Merkez Komitesi üyesi

• *Partiniz, propaganda çalışmalarını ülkenizde hangi koşullarda yürütüyor?*

• 1980'deki darbeden sonra erki eline alan askeri cunta hemen tüm solcu, ilerici yayınları yasakladı, bunların yöneticilerini tutukladı, mallarına el koydu, birçok basım evini kapattı. Çok sayıdaki kişinin özel kitaplıklarından ve devlet kütüphanelerinden onbinlerce kitap toplatıldı, birçoğu yakıldı. Şimdi uygulanan baskı ve terörle, halkın gerçek sorunlarını basın da ele almak isteyenleri susmaya zorluyorlar.

En büyük burjuva basın organlarından çoğunun içeriği, genellikle cuntanın ülkeyi içine ittiği koyu karanlığı yansıtıyor. Bunun en belirgin yanları milliyetçilik, kaba antisovyetizm ve antikomünizm, insanların dikkatlerini Türkiye'nin gerçek sorunlarından başka yanlara çekme çabasıdır. Toplam tirajı önceleri 3 milyon olan günlük gazeteler son yıllarda 850 bin tiraj kaybetti. Öteki yayınsal iletişim araçlarının durumu da bundan daha iyi değildir. Hükümetin aldığı bir dizi önlem ve yaptığı temizlik sonucunda TRT, iktidarın borazanı haline getirildi.

Bütün bu durum, ülke içinde ve dışında yayınlanan sol basına, komünist basın da dahil, büyük bir sorumluluk getiriyor.

• *Komünist basının günümüzde Türkiye'de nasıl basılıp dağıtıldığını anlatırmısınız?*

• TKP Merkez Komitesi organı «Atılım» illegal olarak 1974'ten beri sürekli yayınlanıyor. Son yıllarda özellikle komünistlere ve demokratlara karşı uygulanan baskılar arttı. Ne ki, partimiz ciddi yaralar almasına karşın, gazetenin yayınlanmasına devam edildi. Ne kovuşturmalar ne de şiddetli terör «Atılım»ın çıkmasını engellemedi. Tam tersine «Atılım» TKP'nin 1983 sonunda yapılan 5. Kongresinin kararıyla ayda bir değil, 15 günde bir yayınlanmaya başladı. Gazetemizi yakın bir zamanda haftalık yayın haline getirmeyi planlıyoruz.

Polisin üzerinde «Atılım»la yakaladığı her kişi, şimdi Türkiye'de, eğer mahkeme önüne çıkıncaya kadar işkence odalarında öldürülmezse, en az 5 yıl ağır hapis cezasına çarptırılıyor. Buna karşın «Atılım» düzenli olarak dağıtılıyor, hem de yalnız büyük kentlerde, proletaryanın yoğun olduğu merkezlerde değil, aynı zamanda köylerde de ve hükümetin şovenizm temelinde yayınsal bir terör uyguladığı Türkiye Kürdistan'ı da da-

hil, tüm ülkede dağıtılıyor, yayılıyor. Gazetenin bir nüshasını 10–15 kişi okuyor. Bu, giderek daha çok insanın doğru, gerçek bilgi edindiği anlamına gelir. Her yeni okuyucu ise, diktatörlüğe karşı halkın direnişini örgütleme yönünde partimizin ısrarla kurmaya çalıştığı binada bir tuğla oluşturuyor. Türkiyeli komünistler «Atılım»ı yayınlıyor ve dağıtarak, Lenin'in bilinen şu sözlerini yaşama geçirmeye çalışıyorlar: «Gazete, sadece kolektif bir propagandacı ve ajitatör değil, aynı zamanda kolektif örgütleyicidir.» (1)

«Atılım»ın işçi sınıfı içinde geniş yankı uyandırdığını gözönünde bulundurarak, TKP, 5. Kongresi'nden biraz önce üç ayda bir «Yol ve Amaç» dergisini yayınlamaya başladı. Türkiye'nin proletarya merkezi olan İstanbul'da parti örgütünün kendi aylık yayın organı – «Proleter İstanbul» vardır. İşçi sınıfının savaşımını destekleyen, bu savaşıma katılan ilerici gençliğin dergisi «İleri» düzenli olarak çıkmaktadır. Üç yıldır bu dergi «Emperyalizme ve faşizme karşı olan gençler, birleşiniz!» belgisi altında yayınlanıyor. İlegal olarak yayınlanan tüm bu gazete ve dergiler, dağıtımı için uygun boyutlarda basılıyor. Bunları avucun içinde saklamak bile mümkündür. Ve bunlar her yere, hatta cezaevlerine bile girebiliyor.

Bu periyodik yayınlardan başka TKP, kongre ve plenumlarının belgelerini, broşürler («TKP'nin Savaş Tarihinden Sayfalar», «TKP Halkımızın Umududur» vb.) yayınlıyor, bildiriler, pullar dağıtıyor.

• *Parti yayınlarında hangi konular ele alınıyor, neye birincil önem veriliyor?*

• Biz emekçi yığınların en yakıcı istemlerini, onların sürekli artan pahalılıktan, işsizlikten, IMF'nin dayatmalarını yerine getiren ve ülkeyi yoksullaştıran hükümetin ekonomi politikasından duyduğu hoşnutsuzluğu dile getiriyor. Ulusal baskı altında tutulan ve son zamanlarda gerici, şovenist çevrelerin başlattığı saldırının kurbanı olan Kürt halkının öfkelerini ortaya koyuyoruz. İşçilerin sendikal hakları için savaşımı, yurtsever aydınların barış, demokrasi ve fikir özgürlüğü için çıkışları üzerine bilgi veriyoruz. Halkın direnişinin tüm bu kolları, gür akan bir nehrin kolları gibi, «Atılım»ın ve öteki yayınlarımızın sayfalarında birleşiyor.

1985 yılı başlarında TKP yayın organlarında «Özal hükümeti yıkılmalıdır, erken seçime gidilmelidir!» belgisini yükseltti. Böyle bir belge yalnız sol partileri değil, aynı zamanda legal burjuva muhalefet de dahil tüm diktatörlük karşıtı güçlerin eylemlerini genel bir doğrultuda birleştirme olanağı veriyor. Bu yolda atılan her adım, gerici rejime bir darbe olacaktır. Öte yandan TKP'nin yayınlarında günlük istemler ve demokrasi için çıkışlar ile ileride gerçekleştirilecek sosyalist devrimin hazırlanması arasındaki sıkı bağ ortaya konuyor.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 5, s. 11 (Rusça), («Neyle başlamalı»dan).

Partinin basın organları uluslararası olaylara geniş yer veriyor, Sovyetler Birliği'nin barış girişimleri, sosyalist ülkeler üzerine, dünya komünist hareketinin faaliyeti, yeryüzünde barış ve güvenliği savunan en geniş toplumsal kesimlerin eylemleri üzerine bilgi veriyor.

«Atılım» ve öteki parti yayınları Türkiye egemen güçlerinin uluslararası emperyalizmle sıkı bağlarını ortaya koyuyor, yurtseverlerin öfkesini, ülkenin ABD'ye ve NATO'ya bağımlılığını daha da artıran hükümete karşı yönelelmeye, uygulanan bu politikaya aktif biçimde karşı koymaya yönlendirmeye çalışıyor. Komünist basın aynı zamanda tepedeki iktidar çevrelerinin ahlaksızlığını, çürümesini, yozlaşmasını sergiliyor, emperyalizmin Türkiye toplumuna dayatmaya çalıştığı sahte kültürün kozmopolitik niteliğini aşılammaya çalıştığı ahlakın kölelik özünü ortaya koyuyor. Biz halkımızın tarihsel ve ulusal değerlerini, onun devrimci geleneklerini, zengin kültür mirasını savunuyoruz.

• *Komünist basın okuyucularıyla karşılıklı ilişki kurabiliyor mu, eğer kurabiliyorsa, bunu nasıl gerçekleştiriyor?*

• Biz basının, kendi önünde duran görevleri, ancak «emekçi halkın gerçek kürsüsü» haline gelirse başarıyla yerine getirebileceği görüşünü çıkış noktası yapıyoruz. TKP 5. Kongresi'nden hemen sonra TKP Merkez Komitesi okuyucularla ilişkileri güçlendirme yönünde bir kampanya başlatılması kararı aldı. Parti, okuyuculara, Batı Avrupa ülkelerinden birindeki bir adrese mektup, yazı ve çeşitli haberler göndermeleri için çağrıda bulundu. Bu adres, yayınlarımızda sürekli olarak belirtiliyor. Şimdi bu adrese günde ortalama 10 mektup geliyor. Bu sayı, legal burjuva gazetelerine gelen mektuplarla karşılaştırıldığında bile küçümsenecek bir rakam değildir. Üstelik bize mektup gönderenler, belirli bir riski göze alarak bunu yapıyorlar.

Komünist basının yığınlarla bağları giderek genişliyor. Ve sadece kentlerde oturanlarla değil, köylerde yaşayanlarla da bağlar güçleniyor. Komünistlerle diyalogtan yana olan öteki solcu örgütlere üye kişiler ve hatta burjuva partilerini destekleyen kişiler de bize mektup gönderiyor. Biz bunu, TKP'nin uyguladığı politikanın etkisinin arttığını ortaya koyan bir gösterge sayıyoruz. Öte yandan komünist basın, parti mekanizmasının daha iyi çalışmasına, onun tüm halkalarının aktifleşmesine, yığınlarla bağlarının güçlenmesine yardım ediyor. Bu ise, TKP 5. Kongresi'nin önümüze koyduğu görevleri yerine getirmenin, diktatörlüğe karşı tüm halkın direnişini örgütlemenin temel koşuludur.

Üzyıllık önyargılar kaldırılıyor

Fatima Ahmed Ibrahim

Sudan Komünist Partisi MK üyesi,
Sudan Kadınlar Birliği yöneticisi

• *Konuşmamıza sizin kişiliğinizle ilgili bir soru ile başlama-
ma izin verin. Sudan gibi bir ülkede bir komünistin yaşamı her
zaman zor olmuştur. Hele bu, sizin için çok sayıda önyargı-
nın kaçınılmaz olarak politik faaliyetlerin önüne bir engel
olarak dikildiği müslüman bir toplumda, toplumsal savaşım
yolunu seçen bir kadın olarak iki kat daha zor almalı.*

• Evet, haklısınız. Ancak ben daha ilk baştan beri şanslıyım. Bir ka-
dına her konuda anlayış gösterildiği bir ailenin çocuğu olarak dünyaya
geldim. Babam demokratik görüşlü, okumuş, aydın biriydi. Oğullarının,
kızlarının görüşlerine, ilgilerine saygı gösterirdi. Çocukluğumdan beri Ko-
münist Partisi'nde aktif olarak çalışan erkek kardeşlerimin etkisi altınday-
dım. Onlar beni Marksist eserleri okumaya yönlendirdiler, anlamakta
zorluk çektiğim şeyleri açıkladılar ve beni Sudan Komünist Partisi Genel
Sekreteri A. Mahcub ile tanıştırdılar. 1954 yılında partiye girdim.

Gerçekten başlangıçta babamla ciddi görüş ayrılıklarımız oldu. O, Su-
dan Komünist Partisi üyesi olmanın İslam inançlarından kopma demek
olduğunu ve geleneklere göre dindar bir kadına parti çalışmasının yakış-
mayacağını sanıyordu. Müslüman Kardeşler (!) de beni partiden vazgeç-
meye zorlaması için babamın peşini bırakmıyorlardı. Babamı, bu sava-
şımın insanın insanı sömürüsüne karşı, adalet ve eşitlik için verildiğine,
bunun İslama karşı bir suç olmadığına inandırmak için uzun süre dil
döktüm. Bu konuşmalar sonunda babam komünistlerin çalışmasına ilgi
duydu ve sempaticenimiz oldu. Annem de yavaş yavaş sosyal yaşama
katılmaya başladı ve hatta partimiz için bağışların toplanmasında bize
yardım etti.

Daha sonra SKP'nin liderlerinden mükkemmel bir insanla evlendim. Adı
Şafia idi. Ailemiz için gerçek bir komünist ailesi diyebilirsiniz. Kocamın
bana büyük yardımları oldu. Her zaman seçtiğimiz yolun çiçeklerle döşeli
olmadığını, tersine tehlike ve acıyla döşendiğini söylerdi. Numeyri askeri
rejimi tarafından idam edildi. Onun ölümü partimiz için büyük bir kayıp
oldu, kendim için ise bir şey söylememe gerek yok. Kocamın öldürüldü-
ğünü duyduğum zaman acımdan ağlayamadım bile ...

(!) Gerici bir dini örgüt üyeleri. (Not Red.)

Diktatör Numeyri beni de parmakların ardına atmak istiyordu. Fakat hastaydım, kamuoyunun etkisiyle hapis cezası ev hapsine çevrildi.

Ayrıca şunu da belirtmek istiyorum. İnsanlar kocamı yitirdiğimi ve bir bebek yaşındaki oğlumla yalnız kaldığımı öğrenince Sudan'ın her bir yanından ve hatta ülke dışından – Suriye, Kuveyt ve Kıbrıs sendikalarından – paketler ve para havaleleri göndermeye başladılar. Şafia'nın öldürülmesinden sonra bir gün bile kendimizi yalnız hissetmedik. Tüm bunlar için halkıma ve yabancı ülkelere dostlarına minnettarım. Savaşım sürüyor ve ben onun içinde olduğum için mutluyum.

• *Sudan'da kadın hareketinin gelişmesine komünistlerin yardımı konusunda birkaç söz söyleyebilir misiniz?*

• Öteki politik partilerin kapılarını gerçekte kadınlara kapalı tutmalarına karşın, SKP kapılarını ardına kadar kadınlara açmıştır. İlk kez komünistler bir kadın örgütünün olmasını önermişlerdi. Komünist partisinin tutarlı yönlendirmesi, kadın hareketi içinde demokratik güçler ile gerici güçlerin kesin ayrımını getirdi. Kadın hareketinin çekirdeğini Sudan Kadınlar Birliği oluşturuyordu ve Numeyri diktatörlüğü iktidara gelmeden önce ben bu ilerici örgütün içinde çalışmaya başladım. (2)

Birlik'te bizim çıkış noktamız şudur: Sudan kadınlarının durumunun köklü biçimde iyileşmesi ancak tüm toplumu yakından ilgilendiren sorunların çözümüyle birlikte sağlanabilir. Bundan ötürü tüm gücümüzü toplum yaşamının yeniden yapılandırılmasına, demokratikleştirilmesine yöneliyoruz ve askeri diktatörlük erkinin acı etkilerinin üstesinden gelmeye yardımcı edecek koşulları oluşturuyoruz. Kadın hakları için savaşım komünistlerin ve ulusun öteki tüm ilerici güçlerinin ulusal politik savaşımının bir parçasıdır.

Şunu da vurgulamak isterim ki, Sudan Kadınlar Birliği Numeyri rejiminin devrilmesinin yolunun açılmasına doğrudan katıldı. 1971'de yetkililer Sudan Kadınlar Birliği'ni kapatınca biz illegal ve yarı illegal eylemleri açık eylemlerle birleştiren illegal ve yarı legal bir örgüt kurduk.

Diktatörlüğe karşı direniş değişik şekillerde oluyordu. Temel gıda maddelerinin fiyatlarında indirimin yapılması istemiyle evkadınlarıyla yürüyüşler düzenledik, tutukluların yakınları, akrabalarıyla birlikte aileler arasında çalışmalar yaptık, politik tutukluların özgürlüklerine kavuşmasını sağlamak ve rejimin çıkardığı gerici yasaları kaldırmak için çalıştık. Kadınları Sudan Kadınlar Birliği ve öteki demokratik örgütlerin yasal olması için gösteri yapmak ve Sudan topraklarına askeri üsler kurulmasını pro-

(2) Şafia Ahmet aş-Şeyh Sudan Komünist Partisi MK Sekreterliği üyesi ve İşçi Sendikalar Federasyonu Başkanı idi. 1971'de tutuklandı ve idam edildi. (Not Red.)

testo etmek için harekete geçirdik. Birlik, çıkardığı illegal yayında diktatörlüğün ve onun emperyalizm yanlısı politikasını açığa vurdu ve ulusal sorunların neden kapitalist ilerleme ile çözülmeyeceğini anlattı. Tüm bunlar Sudan'da kadın hareketinin saygınlığını artırdı.

• *Sudan Kadınlar Birliği'nin askeri rejimin yıkılmasından sonraki çalışmalarının ana yönleri nelerdir?*

• Şimdi Sudan Kadınlar Birliği yeniden legal çalışma olanağına kavuştu. Bu örgütün çalışmalarının aktifleşmesine yol açtı. Biz de pek çok politik partinin (Komünist Partisi de içinde) sendikaların ve kamu örgütlerinin birleştiği Ulusal Kurtuluş Güçleri Birliği'ne bağlı olarak çalışıyoruz. Nisan 1986'da yapılması planlanan genel seçimlere katılmayı düşünüyoruz.

Politikamızın temel hedeflerinden biri de Sudanlı kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmasını sağlamaktır. Geçen yıl kabul edilen Geçici Anayasa'da bu konuda bir madde var. Ancak onun pratikteki işlerliğine hâlâ şahit olamadık. Sudan'da kadın sorununun güçlüğü, karmaşıklığı büyük ölçüde İslam'ın etkisinden kaynaklanıyor. Din çevreleri özellikle «Müslüman Kardeşler» kadının kurtuluşuna karşıdırlar ve özellikle aile konusunda yasalardaki ilerici girişimleri engellemeye çalışıyorlar. Onların iddialarını çürütmek için İslam dinine başvurmak zorunda kaldık. Kılı kırk yarararak, dini yorumlar üzerinde araştırmalar yaptık ve kadının kurtuluşuna engel olan İslam dininden çok gerici çevreler tarafından onun yerine geçirilen yorumlar olduğu sonucuna vardık. SKB bu sonucu aile konusundaki yasanın yeniden gözden geçirilmesi üzerine yürüttüğü kampanyada kullanıyor. Biz bu yasada ilerici bazı değişiklikler yapılmasını başardık, örneğin bir yasa maddesi kocalarını seçmede genç kızlara kısmi bir bağımsızlık tanıyor.

Bugün önümüzde duran görevlerden biri de SKB'ni yığınsal bir örgüt haline getirmek ve kadınlar arasında çalışmalar yapacak kadroları yetiştiren etkili bir okula dönüştürmektir. Kadınlar arasındaki düşük eğitim ve kültür düzeyi hareketin büyümesinin önünde ciddi bir engeldir. Bu yüzden eğitime çok büyük önem veriyoruz. Okuma-yazma bilmezliğe son vermek için kurslar düzenliyoruz ve bu kurslarda kadın sorununun çeşitli yönleri, ailelerin karşılaştığı sorunlar, kadınlar için sağlık ve benzeri sorunlarda dersler hazırlıyoruz.

Radyo ve televizyonun burada büyük yardımı olabilir. Biz bu kurumların yöneticileriyle kadınlar için eğitim ve kültür programları hazırlanması için anlaştık. Dahası, örgütümüzün temsilcileri haftada iki kez radyoda, bir kez de televizyonda konuşma olanağı elde ettiler. Ve aynı zamanda sağlık, ya da ev işleri ve benzeri konulardaki bazı özel programlara da katılıyor.

Maalesef, toplumda kadının yeri konusunda eski fikirlerin etkisi altındaki sıradan bir Sudanlı kadını kendi çıkarları için uyandırmak, yeni bazı şeyler vermek, günlük rutin işten ilgisini başka yöne çekmek kolay olmuyor. Kadınlar doğrudan kendi ilgi alanlarına ilişkin girişimlere büyük bir istekle yanıt veriyorlar. Örneğin dikiş dikme kurslarına, okuma yazma kurslarından daha çok kişi katılıyor. Henüz daha pek çok kadına öğrenim, kitap ve gazete okuma çekici gelmiyor. Dikiş dikmenin de onlar için bütünüyle başa bir anlamı var. Dikiş dikmenin yararı yalnızca tüm ailesinin elbiselerini dikmek değil, ayrıca bir de para kazanmayı sağlamasıdır.

Bu çeşit kursların kadınların bilincini böyle etkilemesine fazla önem vermiyoruz. Yine de bu kurslar onlara daha çok insanla birarada olma fırsatı veriyor ve onları monoton ev yaşamının dışına çekiyor. Herşeyden önce bu kurslar kadınlar için çeşitli toplumsal faaliyete katılma yolunda ilk basamak oluyor.

Burada anlattığım herşey toplumun demokratik yapılandırılması ve kadınların koşulları da içinde tüm halkın yaşamının geliştirilmesi için verilen ulusal çaptaki savaşıma Sudan Kadınlar Birliği'nin kadınları katma çalışmalarının bir parçasıdır.

Kadın hareketinin öncelikleri

Freda Brown

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu Başkanı

Uluslararası Barış Yılı yol alırken, kadın hareketinin milyonlarca üyesinin düşünceleri ve duyguları, insanlığın yazgısı için kaygı ve daha iyi bir yaşam için umutta, çocuklarının ve torunlarının geleceğini düşünmede ve tüm insanlar için esenlikli bir yaşam sağlayacak koşulları yaratmanın olası olduğuna ilişkin inançta toplanmıştır. Dünya üzerindeki durum çeşitli ülkelerin kadınlarının nükleer tehlikeyi önlemek, ABD'nin «Yıldızlar Savaşı» planlarını ve silahlanma yarışını durdurmak, yumuşamaya geri dönmek için hareketlenmek gerektiğini görmesini getiriyor. Uluslararası Kadınlar Günü 8 Martta, her bir insanın temel haklarının, en başta da yaşamak hakkının garanti altına alınmasıyla sağlanacak olan kadın hakları için savaşım ve dayanışma gününde kadınların düşüncesini en çok meşgul eden barışın korunmasıdır.

Son yıllarda dünyada oluşan durum kaygı vericidir. Gezegenin birçok yerinde gerginlik ocakları varlığını sürdürüyor ve nükleer bir yıkım tehlikesi gerçek bir tehlike olarak önde duruyor. Özellikle uzaya yerleştirilmesi planlanan silahlar büyük bir endişe kaynağıdır. Kanımca tarih, insanlığı hiçbir zaman atılmaması gereken bir adımı eşiğine getiren böylesi sorumsuzca bir girişime tanık olmamıştır. Dünya topluluğu hiçbir zaman şimdiki kadar böylesine ivedilikle uluslararası ilişkilerde iyiye doğru bir dönüş için köklü ve kararlı adımlar atılması istemiyle karşı karşıya kalmamıştı.

Geçen yılın sonlarında ve bu yılın başlarında durumda umut verici işaretler belirdi. Cenevre'deki Sovyet-Amerikan doruk toplantısı ve bunun sonuçları insanlarda umut yarattı. Kanımca nükleer savaşa izin verilmesi gerektiği ve tarafların askersel üstünlük istemediği üzerine ortak açıklama özellikle önemlidir. Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeleri durdurması ve ABD'yi aynı şeyi yapmaya çağırması da içinde, uluslararası iklimi iyileştirmeye yönelik geniş kapsamlı bir programdan oluşan son barış girişimleri, büyük yankı buldu. (1) SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un açıkladığı yüzyılın sonuna kadar nükleer ve kimyasal silahların imha edilmesi ve böylelikle silahlanma yarışının tüm insanlığın çıkarına olarak sona erdirilmesi için somut öneriler elbette olağanüstü önem taşıyor.

Ne ki, başlamakta olan olumlu değişimler, gerici emperyalist güçlerin

(1) Moratoryum 6 Ağustos 1985'den 1 Ocak 1986'ya kadar geçerliydi, sonra yeniden üç ay kadar uzatıldı. (Not Red.)

sert direnişle karşılaştı. Bunlar Cenevre'de varılan anlaşma hükümlerinin uygulanmasını ve «Cenevre ruhu»nun «Cenevre süreci»ne dönüşmesini istemiyorlar. Köklü, yapıcı Sovyet önerilerini uydurmalar, çarpıtmalar şeklinde boğmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Sağcı, gerici çevrelerin baskısıyla ABD yönetimi, ne yazık ki Sovyetler Birliği'nin nükleer denemelerin dondurulması önerisine yanıt vermekten kaçınıyor, sözümona «Stratejik Savunma Girişimi»nden ya da «Yıldızlar Savaşı» denilen programdan vazgeçmeme yönünde ısrar ediyor, Batı Avrupa'ya yeni roketler yerleştirmeyi sürdürüyor ve silahlanma yarışını körüklemek için başka adımlar atıyor.

ABD yönetici çevreleri SSCB'nin ve öteki sosyalist ülkelerin uzak görüşlü barış girişimlerini, tarafsız ve bağlantısız ulusların (örneğin Arjantin, Yunanistan, Meksika, Hindistan, Tanzanya ve İsveç) ortaya koydukları yapıcı düşünceleri reddederek ve savaş karşıtı hareketin isteklerini inkar ederek tüm insanlığı tehdit ediyorlar. Şu andaki kritik durumda dünya uluslar topluluğu yalnızca tek bir seçenikle, yani varolmak ya da yokolmak arasında seçim yapma seçeneğiyle karşı karşıyadır. Bu durumda, kadın hareketi de içinde uluslararası kamuoyunun savaşa sürüklenmeyi durdurmak istemesi ve seçimini barıştan yana yapması doğaldır. Bizce bu koşullarda en önemli görev, militarizm ve savaş güçlerini durdurmak ve bugünün ve yarının kuşaklarına sağlam bir güvenlik ile kalıcı bir barış sağlamaktır.

Uluslararası kadın hareketi, uygarlığın yazgısına ilişkin sorumluluğunun bilincindedir. Barış güçlerinin şu andaki savaşımında en öne çıkan özelliklerden birisi bu savaşıma kadınların yaptıkları artan katkı olduğu tartışılmaz. Kimi durumlarda kadın örgütleri olağanüstü önemde bir rol oynuyorlar. Bu, geçmişte benzeri olmayan bir durumdur. Kadınların cesur ve sürekli eylemleri, örneğin Greenham Common'daki ABD roketlerine karşı çıkışları, kuşkusuz ki İngiltere'deki ve tüm Batı Avrupa'daki roket karşıtı harekete damga vurmuştur. Greenham Common, Seneca Falls ve Pine Gap ⁽²⁾ savaş karşıtı savaşımın kroniğinde ögünülecek bir yere sahiptir ve kadınların cesareti ve kararlılığıyla eşanlamlıdır.

Barış ve silahsızlanma sorunları son yıllarda yalnızca demokratik kadın hareketinde değil, liberal burjuva kadın hareketinde de öne çıktı. Birçok ülkede savaş tehlikesini önlemeyi, yeryüzünde ve uzayda silahlanma yarışını durdurmayı başlıca amaçları sayan yüzlerce yeni örgüt, özerk grup ve hareket vardır. Kapitalist dünyada bu süreç en hızlı Kuzey Avrupa ülkelerinde, Hollanda'da, İngiltere'de, FAC'de, Kanada'da ve ABD'de gelişti. Örneğin 1980'de Danimarka'da Barış İçin Kadınlar adlı yeni bir hareket oluştu, bu Kuzey Avrupa ülkelerinde militan bir güce dönüştü.

⁽²⁾ İngiltere, ABD ve Avusturya'daki ABD üsleri. Bu üslerin etrafında kadınların kurdukları barış kampları tüm dünyada tanınmaktadır. (Not Red.)

Bu hareketin üyeleri barışa çağırın ve silahlanma yarışının durdurulmasını isteyen bir çağrı için yarım milyondan fazla imza topladılar o zaman. Bu çağrı BM Genel Sekreteri'ne iletildi. Daha sonra kadınlar Batı Avrupa'da, Sovyetler Birliği'nde ve ABD'de üç yürüyüş düzenlediler. Şu anda kadınlar nükleer silahlardan arındırılmış bir kuzey yarı küresi için çok çeşitli biçimlerde savaşım yürütüyorlar.

Şu anda ABD'de «Barış İçin Savaşan Analar», «Nükleer Silahsızlanma İçin Kadın Eylemi», «Barış İçin Kadın Girişimi» ve çeşitli başka savaş karşıtı kadın örgütleri çalışıyor. Nükleer silahların dondurulması için çağrıya «Milyonlarca Ana» belgisiyle imza toplamanın onuru kadınlarındır. Bunlar ABD'deki ilk barış kampını Seneca Çağlayanının yanındaki, Batı Avrupa'ya gönderilecek «Pershing-2»lerin deposu olan askersel üssün etrafında kurdular.

FAC'de kadınlar «Roket değil, iş!» belgisi altında büyük gösterilere katılıyorlar, «Pershing-2»lerin konumlandırılmasına karşı imza topluyorlar, ABD üslerinin etrafında oturma grevleri yapıyorlar ve «Yıldızlar Savaşı» planlarını protesto ediyorlar.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde kadın örgütleri barış ve silahsızlanma sorunlarına artan bir ilgi gösteriyor.

Sovyetler Birliği'nde ve öteki sosyalist ülkelerde kadınlar savaş karşıtı eylemlerin yalnızca aktif katılımcıları değil, birçok durumda aynı zamanda girişimcisi oluyorlar.

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu 40 yıldan beri kadınların savaş karşıtı savaşımının ve kadınların durumunu iyileştirmek için savaşımının en önündedir. Onun 1 Aralık 1945'deki kuruluşu, doğrudan savaşın dehşetiyle, halkların Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerindeki etkisiyle bağlıdır. UDKF, farklı sosyal kökene, dine ve politik görüşlere sahip farklı toplumsal sistemlerden ülkeler kadınlarını birleştirecek, onların yurttaşlar, analar ve işçiler olarak haklarını kazanmak ve savunmak için, çocuklarını korumak için ve barışı, demokrasiyi ve ulusal bağımsızlığı savunmak için onların birlikte çalışmalarını sağlamıştır. Bu kutsal amaçlar kadınların en önemli yaşamsal çıkarlarıyla uyum içindedir. Federasyonumuz, kadınları en insancıl, en ivedi ve en hakça istemlerin kazanılmasına çağırdı. UDKF, etkin bir güce dönüştü. 40 yıl önce onun programı 41 ulusal örgüt tarafından kabul edilmişti, oysa bugün 117 ülkeden 135 örgüt onun üyesidir.

Savaş karşıtı eylemlerin yaygınlaşması 1985'in Kasım sonu ve Aralık başlarında Prag'da yapılan UDKF Genel Kurulu toplantısının gündemindeki en önemli konuydu. Cenevre'deki Sovyet-Amerikan zirvesine büyük dikkat verildi. Oturuma katılanlar, SSCB ile ABD arasındaki bu diyalogun başlangıç sonuçlarını selamladılar, silahlanma yarışının, en başta nükleer roket yarışının durdurulması, yeryüzünde ve uzaydaki silahlanma yarışı-

şının önlenmesi için daha enerjik biçimde çalışma kararı aldılar. İdeolojik farklılıklara bakılmaksızın barış isteyen tüm insanlarla karşılıklı anlayış beklentimizi ilan ettik.

Bu amaçla aralarında UDKF'nin ve 60 ülkeden ulusal örgütlerin de bulunduğu bir grup uluslararası ve ulusal örgüt Uluslararası Barış Yılı'na adanan Dünya Kongresi'nin 15-19 Ekim 1986'da Kopenhag'da yapılması için çağrı yapmıştır. Bu kongrenin amacı açık, özgür görüş alışverişi temelinde barış ve ilerleme için ortak eylemleri artırmada yeni ve etkin yolları bulmaktır. Kadınlar bu kongrenin hazırlanmasına ve yapılmasına doğrudan katılacaktır.

Dahası, bir yıl sonra UDKF'nin girişimiyle Moskova'da Dünya Kadınlar Kongresi'ni, bu büyük olayı hazırlamayı planlıyoruz. Bu forum, demokratik kadın ve barış hareketlerinin önünde duran kilit sorunu, farklılıklarını tanıyarak çeşitli örgütleri birleştirme ve onları ana akıma, en başta savaş karşıtı harekete getirme araç ve yollarını belirlemeyi çözecektir.

Kanımcı deneyimlerimizi analiz etmek, yeni eylemler için planlar yapmak ve güçlerimizi yeniden gruplaştırmak aşamasına ulaşmış bulunuyoruz. İnanıyorum ki, içinde bulunduğumuz Uluslararası Barış Yılı kadınların yeni fikirler, barışçı bugün ve gelecek için yeni çalışma yol ve yöntemlerini ortaya atmalarına tanık olacaktır.

Kadınların savaş karşıtı hareketinin, kendi özgül sorunları vardır. Örneğin, bizim barış sorunlarına ilişkin görüşlerimiz politik önderlerin ya da askerel uzmanların görüşlerinden farklıdır, çünkü biz daha fazla bu sorunları günlük yaşamın sorunlarıyla bağlamaktayız.

Başka bir özgüllük, bizim hareketimizde, okuma-yazma bilmeme oranının çok yüksek, salgın hastalıkların, yoksulluğun ve ezginin sürdüğü gelişmekte olan ülkelerden çok sayıda kadının yer almasıdır. Bu ülkelerde kadınların günlük gereksinimleriyle nükleer savaş önlemek arasındaki bağı görmek çok zordur. Özellikle, bu, ulusal kurtuluş hareketindeki kadınlar için geçerlidir. Örneğin Güney Afrika'da kadınlar sürekli mermi vızılılarını, polis coplarının hisirtilerini duymakta, Nikaragua'da ise her gün «kontra»ların saldırısını beklemektedir. Bu koşullarda bugün niçin nükleer savaş karşı, «Yıldızlar Savaşı»na karşı savaşımın temel görev olduğunu anlamak kolay değildir. Bu kadınların birçoğu şöyle diyorlar: «Benim için en önemli sorun, su ve çocuklarıma yiyecek bulmak, zorbalara karşı savaşa daha fazla silah ele geçirmektir.»

Bu, büyük bir sorundur. Eğer barış savaşımı başarılı olursa ve kaynaklar silah yapımından sivil üretime aktarılsa, kadınları kaygılandıran sorunların birçoğunun ortadan kaldırılabilceğini anlatıyoruz ve anlatmaya devam edeceğiz. Nikaragua, Angola ve Hindistan'daki barış yürüyüşlerinin amacı işte bunu anlatmaktı.

Bir başka sorun, silah fabrikalarında çalışan kadınların hareketimize

nasıl çekilebileceği sorunudur. Onlara dostça: «Gel, silahlara karşı birlikte savaşalım», diyebilir miyiz? Böylesi bir çağrıya yanıt vermeleri, işlerini kaybetmelerine yol açar. Demek ki, buradaki bağlantıyı anlatmak ve bu durumdan çıkış yolunu göstermek zorundayız. Bu, her zaman o kadar kolay değildir.

Uluslararası kadın hareketinin belirgin bir özelliği, eylemlerinin bağımsızlığıdır. Son yılların önemli kazanımlarından birisi, kadınların savaş tehlikesine karşı kendi savaşım yollarını, hareketimize uygun düşen ve katılımı artırıcı savaşım yollarını geliştirmesidir. Bu, barış güçlerinin her bir kolu için çok önemlidir.

Belirtmek istediğim bir başka olgu, birçok Batı Avrupa ülkesindeki, Kuzey Amerika'daki ve Avustralya'daki feminist grupların barış için militan eylemleridir. Son 20–30 yıldır önemli bir boyut kazanmasına karşın, 1980'ler başına kadar feminist hareket barış ve silahsızlanma sorunlarından uzak durdu. Fakat son yıllarda savaş tehlikesini önlemeye önemli katkılarda bulunuyor. Beş yıl öncesine kadar bu hareket radikal unsurlar tarafından yönlendiriliyordu. Daha sonra kadınları toplumun öteki gruplarının karşısına koymaya ve onları sınıf savaşımından ve savaş karşıtı savaşımından alıkoymaya çalışan radikal feminizm konumlarını yitirmeye başladı. Bu harekette, demokratik örgütlerin etkisi artıyor, üyelerinin bilinci geliyor ve bunlar demokratik örgütlere daha aktif katılmaya ya da onlarla paralel çalışmaya başlıyorlar. Bu, farklı politik yaklaşımları olan kadınların birleştirilmesini ve giderek onları barış için, emperyalizme, sömürgeciliğe ve sömürüye karşı eylemlere çekmeyi olanaklı kılıyor.

Kadın hareketi de içinde, yığınsal barış hareketini durdurmak isteyen güçler vardır. Harekete içten ve dıştan saldırılar oluyor. Barış savaşçılarına karşı provokasyonlar örgütleniyor ve kimi kapitalist ülkelerde bunlar hunharca baskıların kurbanları oluyorlar. Barış güçlerinin gücü arttıkça, onların düşmanları da artan ölçüde daha sinsi ve zorba yöntemlere başvuruyorlar.

Kadınların barış hareketinde bağımsızlıklarını ilan etmiş olan örgütler vardır. Bu, antisovyet konum ile eşanlamlıdır. Eğer hareketimizin etkin olmasını istiyorsak, birliğimizi yaralamaya çabalayanları geri püskürtmeliyiz. Buradan çıkarılacak olan sonuç şudur: Hareketimizi başka yöne çekmek ve saflarımızı bölmek için kullanılan yalanları, karalamaları ve çarpıtmaları geri püskürtmeden, en geniş güçlerin birliğini sağlayamayız.

BM istatistiklerine göre, kadınlar gezegenimizin nüfusunun çoğunluğunu oluşturuyor, fakat dünyada ekonomik bakımdan aktif nüfusun ancak üçte biri kadındır. Birçok ülkede onlar erkeklere göre çok daha zor eğitim görebiliyorlar, ya da sadece okuma yazma öğrenebiliyorlar, daha zor iş bulabiliyorlar ve sosyal-ekonomik ilerlemenin kazanımlarından daha az yararlanabiliyorlar. Her türlü silahlı çatışmanın, her türden saldırının ilk

kurbanları, kadınlar ile çocuklardır. Emperyalist haydutluk ve yayılmacılık, sömürgecilik ve yenisömürgecilik, ırkçılık, apartheid ve yabancı işgal politikasından en fazla onlar etkileniyorlar.

Bu nedenledir ki kadın hareketinin geniş savaş karşıtı eylemleri, kadınların ulusal kurtuluş savaşımına, ekonomik, politik ve sosyal haklar için savaşımına, çocukların esenliği ve analığın korunması için savaşımına yığınsal katılımıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Emperyalizmin, yenisömürgeciliğe ve ırk ayrımcılığının her biçimine karşı savaşım verenlerle dayanışma, gelişmekte olan dünyanın özellikle Ortadoğu, Güney Afrika ve Orta Amerika'nın kadınlarına çeşitli yardımlarda bulunan hareketimizin önde gelen görevlerindedir, öyle olacaktır.

Kapitalist ülkelerde eşitlik yasal bakımdan ilan edilmiş olsa bile gerçekte sağlanmamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre, bu ülkelerde kayıtlı işsizlerin beşte üçü kadındır. Onlara verilen düşük ücretler kapitalist tekellere yılda onmilyarlarca kâr sağlıyor. Bu ülkelerde kadınlar erk organlarında, devlet aygıtında ve ekonomik yönetimde çok düşük düzeyde temsil edilmektedir. Bu koşullar altında emekçi kadınlar artan bir kararlılıkla sömürüye, sosyal adaletsizliğe ve haklarına yönelik saldırılara karşı çıkıyorlar. Grevlere katılıyorlar, gösteriler düzenliyorlar, militanca sendikalarda çalışıyorlar.

Kadınların sorunlarının çözümüne ilişkin bir örneği yaşayan, reel sosyalizmin deneyimleri veriyor. Bu, kadınların toplumsal yaşamın tüm alanlarına geniş ve eşit katılımını sağlayan bir toplumdur. Onlara saygı ve ihtimam sosyalist sistemin doğasından kaynaklanır ve devlet politikasının ayrılmaz bir ögesidir. Örneğin, SBKP Programı'nın yeni biçiminde, SSCB'nin 1986–1990 arasında ve 2.000 yılına kadarki dönemde sosyal-ekonomik gelişme doğrultusunda kadınların çalışma ve yaşama koşullarının daha da iyileştirilmesine geniş bir yer ayrılmıştır.

Dünya topluluğunun kadınların sorunlarına artan ilgisi, şimdi sona eren ve BM 30. Genel Kurulu tarafından ilan edilen «Eşitlik, Gelişme, Barış» başlıklı Kadın On Yılı'nda ifadesini buldu. 1975'de Uluslararası Kadın Yılı'nda, Meksika'da BM Dünya Konferansı toplandı. Burada bir Deklarasyon ve Eylem Planı kabul edildi. On Yılı'nın üç bileşeninin ayrılmalılığı bu ileric, antiemperyalist belgelerde ifadesini buldu. Bunun ilan edilmesi, bir yandan kadının toplumdaki rolünün ve sorumluluğunun tanınmasını kanıtlıyordu, öte yandan parlamentoların, hükümetlerin ve toplumun kadınların koşullarını iyileştirmeye daha fazla dikkat göstermesi gerektiğini gösteriyordu.

1980'de BM, Kopenhag'da, Dünya Kadınlar Konferansı'nı topladı. Bu, Eylem Planı'nın yerine getirilip getirilmediğini inceleyerek, planın karşıındaki başlıca engelleri saptayacak ve bu engellerin aşılması için yol ve araçları belirleyecekti. Konferans, 1985 yılına kadar ulusal ve uluslar-

arası düzeyler için bir eylem programı kabul etti. Kopenhag Konferansı'nın kararları, On Yılı'nın amaçlarına ulaşmak için savaşıma taze bir ivme verdi.

Sonra 1984–1985'de BM'in girişimciliğini yaptığı Asya ve Okyanusya için Tokyo'da, Batı Asya için Bağdat'ta, Afrika ülkeleri için Tanzanya'da, Latin Amerika ülkeleri için Havana'da, Avrupa ülkeleri için Viyana'da bölgesel konferanslar yapıldı. Son olarak da 1985 Temmuzunda Kenya'nın başkenti Nairobi'de Kadın On Yılı'nda elde edilenlerin gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla Dünya Konferansı yapıldı.

Konferansın hazırlıkları bile, uluslararası kadın hareketi tarihinde görülmedik önemdeydi ve ilerleme güçleriyle gericilik güçleri arasındaki keskin politik savaşım atmosferinde geçti. Emperyalist çevreler, başta ABD'ninkiler, Nairobi Konferansı'nın barış ve silahlanma yarışı, ulusal bağımsızlık, ulusların güvenliği, sosyal adalet ve demokrasi gibi günümüzün yakıcı sorunlarını ele almasını önlemeye çalıştılar. Konferansın yalnızca «saf kadın sorunları»yla ilgilenmesi gerektiğini öne sürdüler. Ne ki, bütün çabaları boşa çıktı. Evrensel önemdeki temel sorunlar gerek tartışılmalarda, gerekse Konferansın sonuç belgesinde yer aldı.

157 ülkeden 2 bini aşkın delege Nairobi'de toplandı. Konferans, kadınların koşullarını iyileştirmek için uzun erimli eylem stratejileri belirledi ve Kadın On Yılı'nın amaç ve görevlerinin yerine getirilmesi önündeki engelleri ortadan kaldırmak için önde duran 1986–2000 yılları arasındaki döneme ilişkin özgül önlemleri belirledi.

Nairobi'de BM'in hükümetler düzeyindeki konferansına paralel olarak tüm anakaralardan 15 bin temsilcinin katıldığı «1985 Forum»u yapıldı. Buna katılan kapitalist ülkeler temsilcilerinin birçoğunun, resmi delegasyonların konumundan daha farklı konuşmalar yapması dikkat çekicidir.

Federasyonumuz, kadın hareketinin başlıca çıkarlarını ve sorunlarını yansıtan açık geniş kapsamlı tartışmalara aktif katıldı. UDKF temsilcileri Forum'da küçük bir azınlık olmalarına karşın, birlikleri ve örgütlülükleri nedeniyle, büyük işler başardılar, katılanlara görüşerimizi açıkladılar ve böylelikle işbirliğini teşvik ettiler. Tüm dünya kadınlarının Nairobi'de iki hafta süren toplantıları ilerleme güçlerinin önemli başarısını kanıtıyor.

Kadın On Yılı'nın sonuçlarını değerlendirirken, herşeyden önce, dünya topluluğunda şimdi kadınların durumuyla ilgili olarak ivedi konuların tartışılmaya başlandığını belirtmek gerekir. Farklı sosyal-politik sistemlere bağlı ve farklı sosyal-ekonomik gelişme düzeyi olan ülkeler arasında deneyim alış veriş oluyorsa, ulusal yasaları ve hukuk pratiğini etkilemek için konvansiyonlar biçiminde eşgüdümlü kararlar, tasviyeler ve kararlar alınıyor. Burada Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler büyük bir rol oynadılar. Onlar özellikle kadınların durumuyla ilgili temel uluslararası

belgelerin önerilmesi ve hazırlanmasında girişimcilik yaptılar. Bunlar içerisinde en önemlisi BM Genel Kurulu'nda (1979) kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok edilmesi Bildirgesi'dir ve Uluslararası Barışın ve İşbirliğinin Teşvikine Kadınların Katılımı Deklarasyonu'dur (1982). Bildirge, şimdiye kadar 70'den fazla ülke tarafından onaylandı. Bunlar arasında ABD'nun bulunmaması dikkat çekicidir. On Yılı'nın en değerli sonucu, açıktır ki, binlerce kadının ivedi sorunların çözümünde taşıdıkları sorumluluğu, dünyanın yazgısını etkilemedeki büyük potansiyellerini ve eylem birliğinin gerekliliğini daha iyi kavramasıdır.

Son dönemde birçok ülkede komünist ve işçi partilerinin ve aynı zamanda sendikaların kadın hareketine gösterdikleri ilgi de köklü bir artış olduğunu sevinerek belirtiyoruz. Örneğin, 1978'de Mannheim'da kabul edilen Alman Komünist Partisi'nin Programı kadın sorununa ilişkin özlü istemleri içeriyor. Programın bu bölümü daha sonra Parti Başkanlık Divanının Ağustos 1983 Plenumunda genişletilerek şu başlık altında kabul edildi: «Demokratik bir Kadın Politikası İçin: AKP'nin ilkeleri ve istemleri». Fransız Komünist Partisi'nin 1985'deki 25. Kongresi'ne şu ilan edildi: «Bizim partimiz, kadınların kurtuluşunun partisidir». ABD, Danimarka, Fransa, FAC ve öteki ülkelerin komünist ve işçi partilerinin programları, belgeleri ve yayınları incelendiğinde, günümüzdeki kadın hareketine yaklaşımda komünistlerin politikasının ortak özellikler taşıdığı görülür. Bu politikanın temel noktası, kadınların kapitalist toplumda tüm alanlarda, özellikle ekonomide, oynadıkları artan rol ile onlara karşı aşağılanmanın sürmesi arasındaki çatışmanın derinlemesine analizidir. Komünistler, kesinlikle kadınlar için ekonomik ve sosyal yaşamda eşitlik, sendikalara seçilmelelerini ve yürütme organları ve yığın örgütlerinin yönetiminde temsillerinin önemli ölçüde genişletilmesini istiyorlar.

Son yıllar, Kadın On Yılı'nın amaçlarının elde edilmesinin 1975'de dünya topluluğunun öngördüğünden çok daha karmaşık ve çelişkili bir süreç olduğunu ortaya koydu. Bunların elde edilmesi, emperyalizmin, en başta ABD emperyalizminin izledikleri kötü politikalar nedeniyle. Emekçilerin geniş kesimlerinin çıkarları tekellerin yararı için kurban edildikçe, gerçek eşitlik sağlanamaz. İşyeri için, eğitimi ve kamu sağlığını teşvik için, çocuklara ve analara yardım için gerekli olan yüzlerce milyar dolar anlamsız olarak tüm insanlığı tehdit eden silahlanma yarışına harcadıkça, başarılı bir toplumsal kalkınma ve barış sağlanamaz. O nedenle ki, kadınları ilgilendiren tüm sorunların içinde savaş tehlikesine karşı, silah depolarının, en başta nükleer silahların kaldırılması için savaşım, mutlak öncelik taşıyan temel görevdir.

Kendi gücümüze, barış ve ilerleme güçlerine olan ortan inancımız, biz kadınların geleceğe iyimserlikle bakmasına ve kutsal ülkülerimizin yaşama geçirilmesi için iki kat bir enerjiyle çalışmasına olanak veriyor.

Tekellerin kiskacında

Yannis Dragasakis

Yunanistan Komünist Partisi MK aday üyesi

Yunanistan devleti, 1820'lerde kuruluşundan bu yana yabancı sermayeye bağımlıdır. Bu bağımlılığın biçim ve mekanizmaları, özü aynı kalmakla birlikte, Yunanistan'da kapitalizm geliştikçe, önemli değişikliklere uğradı. Benzeri değişimler, çağdaş kapitalizmin karakteristiği olan çok yanlı yapısal bunalımdan kaynaklanan iç ve dış etmenlerin etkisi altında şimdi de olmaktadır. (1)

Bunalım koşullarında sermayenin uluslararasıda yayılması sürdü ve hatta bazı açılardan yayılması yoğunlaştı. Son birkaç on yıl içinde biçimlenen kapitalist işbölümü ve buna dayanan emperyalist sömürü sistemi ciddi bölünmeler yaşıyor ve sınıf savaşımının etkisi altında büyük değişikliklere uğruyor. Bu değişimler Yunanistan'da da en derin bir biçimde hissediliyor.

Yabancı uluslarötesi şirketler, genellikle en yüksek emek üretkenliğinin olduğu sektörlerde; özellikle sanayide yaptıkları doğrudan yatırımlarla, 1955-1975 arasında Yunanistan'a akını tırmadılar. Sonuçta yabancı sermaye en etkin sanayi kollarını ve bunların kilit işletmelerini (her bir sanayi kolunda başlıca işletmelerden 10'unu) kontrol eder duruma geldi. Yabancı sermaye madencilik yüzde 15'ini, plastik sanayinin yüzde 21'ini, kimya sanayinin yüzde 30'unu, ulaşımın yüzde 59'unu ve metalurji ve öteki bazı sanayi kollarının yüzde 90'ından fazlasını kontrol etmektedir. (2)

Bu dönemde böylesi işletmeler faaliyetlerini artan ölçüde yaygınlaştırdılar, ama 1970'lerin ortalarından sonra Yunanistan sanayisine yapılan yabancı doğrudan yatırımlarda mutlak düşük oldu ve hatta uluslarötesi şirketlerden bazıları yan kuruluşlarını kapattılar ya da devlete sattılar. Bu, yabancı sermayeye bağımlılığın azaldığını mı, yoksa bağımlılığın yeni biçimlerde geliştiğini mi gösteriyor?

Uzmanlar, şu ya da bu ülkeye dışarıdan gelen yatırımların büyüklüğünü

(1) Yabancı sermayenin Yunanistan'a girmesinin biçimlerinin tarihsel evrimi genellikle, Latin Amerika'dakileri hatırlatan doğrultu boyunca gelişti.

(2) Bu hesaplar ekonomi bakanı yardımcısı P. Rumeliotis tarafından yapılmıştır. «Yunanistan Ekonomisinin sorunları», Atina, 1984, s. 145 (Yunanca).

belirlemek için çeşitli göstergeler kullanıyorlar. Bizim kanımızca bunlardan en uygun olanı, gelen yabancı sermaye ile toplam sermaye yatırımları arasındaki orandır. 1 numaralı tablo Yunanistan için ilgili rakamları vermektedir (milyon dolar).

Tablo 1

	Gelen Yabancı Sermaye	Gelen Yıllık Ortalama Sermaye	Toplam Yatırımlar	Gelen yabancı sermaye ile toplam yatırımlar arasındaki oranı (% olarak)
1954-1959	308,5	51	2.510	12,3
1960-1969	1.748,5	175	12.440	14,1
1970-1979	9.813,3	981	41.140	23,9
1980-1983	8.318,0	2.080	32.800	25,4

Kaynaklar: Yunanistan Merkez Bankası ve Ulusal İstatistik Bürosu'nun verileri.

Bir numaralı tablo, Yunanistan'daki yabancı yatırımların artışını göstermektedir. Gelen sermayenin yıllık ortalaması 1954-1959 yılları arasında 51 milyon dolar iken, 1980-1983 yılları arasında 2 milyar 80 milyon dolara çıkmıştır, yani 40 kat artmıştır. (2)

Bunun yanı sıra, şayet toplam temel yatırımlar iç birikim hızının bir göstergesi olarak düşünülecek olursa, yabancı sermayenin payının ilk dönemde yüzde 12 iken, sürekli olarak artarak yüzde 25'e, iç birikimin dörtte birine yükseldiği görülür. Başka bir deyişle ekonominin iç kaynaklardan birikim sağlama kapasitesi azalma eğilimi göstermektedir. Buna karşılık, 1973-1974 yıllarındaki ekonomik bunalımdan sonra şiddetle yoğunlaşan, yabancı sermayeye daha geniş ölçüde başvurma eğilimi söz konusudur.

Yabancı sermayenin doğrudan yaptığı yatırımlara ara verdiği gözönünde bulundurulursa, gelen sermaye hangi yollardan geliyor ve nereye gidiyor? 2 numaralı tablo bu sorunun yanıtını veriyor.

(2) Bunlardan bir kısmı, önce ülke dışına çıkarılan ve sonradan «yabancı» sermaye görünümü altında geri dönen yerli fonlardır; ötekiler ülke dışında oturan Yunanlıların toprak almak amacıyla gönderdikleri fonlardır. Her iki durumda da fonlar ülkeye «yabancı» olarak gelmektedir. Bunların gelişinde herhangi bir kesinti, şayet ekonomik faaliyetin sürdürülmesinin sağlanması gerekiyorsa, dış borçlarla karşılanması gerekiyor.

Tablo 2

YUNANISTAN'A GELEN SERMAYENİN YAPISI
(yüzde olarak)

	Doğrudan yatırımlar	Bankalar aracılığıyla yatırımlar
1960	69	31
1980	39	61
1984	25	75

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası.

Bu rakamlar doğrudan yatırımlardan (ve mülk alımından) bankalar aracılığıyla çoğunlukla borç vermeye olan ani geçişi göstermektedir.

Yabancı uluslararası bankalar 1970'lerde yavaş yavaş Yunanistan'ın kredi sistemine sızmaya ve burada kendi yan kuruluşların ve şubelerini açmaya başladılar. 1967'de, 2 yabancı banka ve bunların 5 yan kuruluşu varken, 1981'de banka sayısı 19'a ve yan kuruluşlarının sayısı 46'ya çıktı. (4) Bu bankalar şimdi tüm banka işlemlerinin beşte birini kontrol ediyorlar. Ama önemli olan şudur ki, bu bankalar hükümete ve özel işletmelere borç veren konsorsiyumların önde gelenleri veya üyeleri olarak çalışmaktadırlar. Bu demektir ki, bu bankaların ekonomi üzerindeki etkileri onların üretici faaliyete gerçek katılımlarından çok daha fazladır.

Böylece, yabancı sermayeye bağımlılık, yeni biçimler olarak derinleşiyor. Dış borçlanma bu biçimlerden başlıcası haline geliyor.

Bu durum, savaştan bu yana süregelen böyle bir bağımlı kapitalist gelişme tipinin sonucudur. Çarpık ekonomik yapı, üretimin direkt örgütlenmesi, sektörlerarası bağların rasyonel olmaması, neredeyse tam teknolojik bağımlılık, dış ödemeler dengesindeki süregen açık ve kuşkusuz yabancı sermayenin muazzam kârları bu durumun karakteristik yanlarıdır. Tüm bu özellikler, 3 numaralı tabloda da belirtildiği gibi, ekonomi geliştikçe derinleşen eğilimi göstermektedir.

Bu rakamlar, dışarı çıkan ortalama yıllık kârlarındaki, dış ticaret açığındaki ve dış borçlardaki hızlı artışı doğrulamaktadır.

İkinci sütündeki rakamlar, Yunanistan Merkez Bankası aracılığıyla ülkeye geri dönen kârları, faiz ve hisse senetlerini, lisans ücretlerini ve öteki

(4) Bak: Tassos Yannitsis, Yunanistan'da yabancı bankalar, Atina, 1982, s. 60-63 (Yunanca).

Tablo 3

	Dışarı çıkan kar- ların ve öteki öde- melerin yıllık ortalaması (milyon dolar)	Dış ticaret açığı yıllık ortalaması (milyon dolar)	Yıllık dış borç ortalama (milyon dolar)
1950-1959	24	12	14,6
1960-1969	85	170	101,2
1970-1979	638	889	716,0
1980-1983	1.851	2.106	1.887,0

Kaynak: Yunanistan Ekonomisi, Cilt 2, Atina, 1982 (Yunanca) ve Yunanistan Merkez Bankası'nın öteki yayınları.

ödemeleri içermekte, ama illegal yollarla (daha çok ihracat-ithalat izinleriyle ilgili çevrilen dolaplar yoluyla) ⁽⁵⁾ yurt dışına çıkarılan miktarları içermemektedir. Ama bu durumda bile, Yunanistan halkının yabancı sermaye tarafından sömürülmesinin çapı ve getirdiği tüm sonuçlarla birlikte yeni borç anlaşmalarının hangi durumda yapıldığı konusunda bir fikir edinilebilir.

Ülkenin dış borçları 1973'te 3,5 milyar dolardan 1984'te 15,5 milyar dolara, gayri safi ulusal hasılanın yüzde 42'sine yükseldi ve hızla artmaya devam etti. ⁽⁶⁾ Ama burada en ciddi olanı, alınan yeni borçların "0,75'inin eski borçlar karşılığında geri ödenmesidir. Geri kalanın büyük bir kısmı da tüketimdeki açığın kapatılmasında kullanılmaktadır. Uluslararası Para Fonu'nun hesaplarına göre Yunanistan 1986'dan 1990'a kadar, yalnızca eski borçların faizlerini ödemek için en az 16 milyar dolar borç almak zorunda kalacaktır. ⁽⁷⁾

Dış borçlar hızla artıyor ve ülkenin süper borçluluğu ve bunu azaltmanın yolları sorunu, politik yaşama egemen olmaya başlıyor.

Bağımlı ekonomi üzerindeki yabancı etki başka mekanizmalar yoluyla da gerçekleşmektedir. Uluslararası kapitalist örgütlerin belirttiklerine göre teknoloji ve «know-how» transferi, yönetsel hizmetlerin geliştirilmesi ve pazarlama uluslararası şirketlerin faaliyetlerinde en yeni eğilimi oluştur-

⁽⁵⁾ Fiyat Kontrol Konseyi (hükümet organıdır) her yıl bu yolla Yunanistan'dan 1 milyar doların kaçırıldığını tahmin etmektedir.

⁽⁶⁾ Dış borçların miktarı tam olarak bilinmemektedir ve yayınlanan rakamlar güvenilir değildir. Burada verilen rakamlar Uluslararası Mali Enstitüsü'nün Ağustos 1984'e yayınladığı rapordan alınmıştır.

⁽⁷⁾ «Ta nea», 9 Ekim 1985 (Yunanca).

maktadır. (*) 1970'den bu yana Yunanistan'da teknoloji anlaşmaları çok yaygınlaşmıştır: 1970'te 188 işletme, ve 1981'de de 650 işletme teknoloji anlaşması yaptı. Bunun yanısıra, giderek daha çok sayıda özel ve devlet işletmeleri uluslararası şirketleri, şu ya da bu işlevlerini üzerlerine almaya davet ediyorlar.

Daha dikkatle bakıldığında görülür ki, bu faaliyet biçimleri pratikte «bağımsız» değil, mali sermayenin faaliyetleriyle sıkı sıkıya bağlıdır ve bu faaliyet biçimleri kural olarak uluslararası bankaların doğrudan karışmaları ile teşvik edilir, finanse edilir ve gerçekleştirilir. Bu yüzde teknoloji ve «know-how» transferi ve diğerleri üzerine anlaşmalar yapan yerli işletmelerin yabancı bankalarla çok sık bağları vardır. Bu, örneğin Yunanistan'ın gelişen silah sanayisi için de geçerlidir. Uçak yapımı, «Stayer El-las» şirketine bağlı işletmeler ve silah fabrikaları gibi başlıca sanayi kol-ları, uluslararası bankaların verdikleri kredilerle varlıklarını sürdürmekte, emperyalist ülkelerin sağladığı, onların silah sanayilerinden satın alınan modellere göre ve önemli ölçüde NATO, ABD veya tek tek silah tekellerine desteklenen kontratlar altında alınan teknoloji temelinde çalışmaktadırlar.

Bunların, Yunanistan gibi ülkelerde, günümüzde emperyalizmin bazı yanlarının gelişmesinin karakteristiği olan genel eğilimlerin yalnızca öz-gül göstergeleri olduğunu vurgulamak önemlidir. (**)

Yabancı sermayenin ülkeye gelişi ekonomik bağımlılık sisteminin da-yandığı maddesel temeli oluşturmakta ve bu temeldeki değişiklikler ba-ğımlılığın her alanında ve bizzat devlet tekeli kapitalizminin işleyişinde değişmelere nelen olmaktadır.

Lenin'in dediği gibi, «Sermaye ihraç eden ülke yağurdun kaymağını yer» ve bu söz bugün gerçeklere geçmişte olduğundan çok daha uygundur. Bugünkü gibi bunalım koşulları kârların en üst düzeye çıkarılması için yabancı sermayeye olanaklar sağlar.

Yabancı sermaye, kural olarak, çok sınırlı alanlara yatırılıyor ve bu seç-meci yaklaşım yabancı bankacılık faaliyetinin her yanı için karakteristiktir. Yerel şubeleriyle birlikte bu bankalar, ekonominin en kârlı alanlarını seçer ve somut hedefler tesbit ederler, böylece ekonominin en dinamik gelişen ve en kârlı kesimi üzerinde kontrol kurarlar. Başka bir deyişle,

(*) Bak: Charles Oman, New Forms of International Investment in De-veloping Countries. OECD, 1984, s. 14–21.

(**) Burada kastedilen, herşeyden çok, mali sermayenin tekeli yoğunlaş-ması ve uluslararası bir nitelik kazanmasında süregelen başlıca nitel ve nicel değişmeler, günümüzde sermayenin uluslararası alanda ya-yılışındaki evrimi üzerinde canalıcı etkide bulunan süreç olan, ileri teknolojilere sahip ve silah sanayiindeki tekellerin konumlarının pekiş-mesidir.

doğrudan yatırımlar, yabancı «denizlerin ortasında kâr getiren küçük adacıklar» oluştururken, mali sermaye, bir bütün olarak ekonomiden kâr elde etmek için bütünsel bir bağımlılık ağını ve mekanizmasını biçimlendiriyor. Örneğin bizim güçlü deniz filomuz büyük ölçüde yabancı bankaların bir alt kontratçısı olarak faaliyet göstermektedir. Yabancı kontrol hızla turizm ve ithalat malları taşımacılığı alanlarına da yayılıyor.

Yeni anonim ve limited şirketlerin kuruluşuna ilişkin veriler de karakteristiktir.

1951'den 1970'e kadar kurulan başlıca sanayi işletmelerinin %58'i yabancı ve 1971-1980 arasında kurulanların ise %29'u yabancıdır. Ne ki, Yunanistan'da faaliyet gösteren yabancı tekellerin sayısı 1971'de 420 iken, 1981'de 843'e, yani iki katına çıktı. Ülkede temsilcisi bulunan yabancı şirketlerin sayısı 1970'de 3.040 iken 1981'de 8.090'a çıktı (bunlar çoğunlukla yabancı firmaların çıkarlarını savunan ithalat büroları veya acentalarıdır). Bu rakamlar, yabancı sermayenin üretimden ticarete, turizm ve genel olarak hizmetler alanına yönelmekte olduğunu gösteriyor. Önde gelen birçok işletmeden oluşan ekonominin devlet sektörü yabancı sermaye yatırımlarının önemli bir alanıdır ve bu işletmelerin birçoğunun bağımlılığı o kadar hızla artıyor ki, yabancı sermaye şimdi bu sektörde yaratılan artı değerın hemen hemen tamamını almaktadır. Böylece, ülkenin en büyük işletmesi olan Devlet Enerji İşletmesi 1984'te ücretler için 29 milyar drahmi ödeme yaparken, borç faizi olarak 37,7 milyar drahmi ödedi. Bu ödemenin yaklaşık üçte ikisi, başta ABD ve Batı Alman bankaları olmak üzere, yabancı bankalara gitti. (11)

Yabancı sermaye borç verirken yalnızca faizleri artırmakla kalmıyor, aynı zamanda devlet işletmelerinin faaliyetlerinin arzı ve planlanması ve bunların gelişmeleri üzerinde etki (bazı durumlarda canalıcı etki) yapıyor. Sosyalist ülkelerin avantajlı önerileri, perde arkasındaki baskılar sonucu devamlı reddediliyor.

Devlet işletmelerinde ne olup bittiği bir bütün olarak devlette de kendisini gösteriyor, çünkü devlet giderek daha büyük ölçüde yabancı sermayenin faiz gelirlerinin düzenli ödenmesinin garantörlüğü rolünü oynuyor. Artan bağımlılık yalnızca ekonomi üzerinde değil, aynı zamanda politik yaşamın her alanında da etkili oluyor ve bu, burjuva devletini daha antidemokratik ve baskıcı yaparak, pratikte halk düşmanı bir ekonomik doğrultuya doğru geliştirdi.

Bu yüzden emperyalizme ekonomik, politik ve askersel bağımlılık et-

(10) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 350 (Rusça, «Emperyalizm, kapitalizmin en yüksek aşamasıdır»dan).

(11) Bak. Ulusal Ekonomi Bakanlığı Ekonomik Göstergeler Bülteni, 1985; M. Nikolau, Devlet Enerji İşletmesi: Halk için mi, yoksa tekeller için mi?, «Synchroni opochi», 1985, s. 45-48 (Yunanca).

menlerinin içiçe geçmesi, kaynaşması sözkonusudur. Ekonomik bağımlılık, özellikle dış borç, ABD ve NATO üslerinin topraklarımızda varlığının sürmesinde ve Yunanistan'ın iç ve dış politikası üzerinde etkili olmaktadır. Üslerin varlığı ve NATO ve Ortak Pazar'a üyelik, ülkemize, yabancı sermayenin çıkarlarına hizmet eden alternatifleri dayatmaktadır. NATO, AET ve IMF'nin dayatmalarının sonucu olarak, devletin işlevlerinin çoğunun bu örgütlerin etkisi altında olduğunu söylersek abartma yapmış olmayız.

Yunanistan'ın AET'ye girişi ülkenin durumu üzerinde kesin bir etki yaptı, çünkü AET ülkeye kendisine uygun kurumsal ve örgütsel modeller dayatmıştır. Bağımlılık bir bakıma «içsel» olma eğilimi göstermektedir ve bunun dolaysız ekonomik, toplumsal ve politik sonuçları olmaktadır.

Bu süreçler, yabancı sermaye ile tarihsel ve sınıfsal bağları olan yerli tekelci burjuvazinin etkisi ile yoğunlaşmaktadır. Bu bağlar yerli oligarşinin çıkarlarının hızla ilerleyen uluslararasılaşmasının sonucunda yoğunlaşıyor. Yerli oligarşi bunalım dönemlerinde, fonlarını uluslararası kapitalist pazarda, özellikle emperyalist merkezlerde, Yunanistan kapitalizminin sağlayabildiği daha esnek ve modern biçimlerle, kârlı yatırımlara yatırmak için yeni fırsatlar elde ediyor. Ülkenin döviz rezervlerinin daha da tükenmesi demek olan bu faaliyetler iç birikim potansiyellerini sınırlıyor ve yabancı sermayeye olan gereksinimi artırıyor.

Yabancı sermaye ile, artı değer paylaşması nedeniyle iç çelişkilerine rağmen, etkili yerli tekelci gruplar ona ve onun örgütlerine öyle sıkı bağlılardır ki, ülkenin bağımlılığının artmasına karşı direnmek yerine, gerçekte bunu politik temsilcileri aracılığıyla körüklüyorlar. Bu nedenle, kimi yerli burjuva grupları için yıkıcı sonuçlar getirmiş olmasına rağmen, Yunanistan'ın egemen sınıfı AET'ye girmekten yana oldu. Genellikle ekonomik oligarşiyi temsil eden sağcı partiler, bağımlılığı, ülkede kapitalist sistemi pekiştirmenin bir etmeni olarak görüyorlar ve bunu korumak ve derinleştirmek istiyorlar.

Yabancı sermayeye ve emperyalizme karşı direniş halkımızın savaşının bir bileşenidir. Antiemperyalist belgiler halk arasında geniş yankı uyandırıyor. 1970'lerin başlarında kurulan, Andreas Papandreu liderliğinde, 1981 ve 1985 seçimlerini kazanan Yunanistan Sosyalist Hareketi (PASOK) böylesi belgiler ileri sürmüştür. Ama PASOK pratikte bu süreçleri kısaltabildi mi? Görülüyor ki, kısaltamadı.

Emperyalizmin politikasına karşı birçok genel açıklamalar yapıldı, ama Lenin'in söylediği gibi, «tröstlerin ve bankaların politikalarına karşı, tröstlerin ve bankaların ekonomik temellerini etkilemeyen «savaşım» burjuva reformizmine götürür.»⁽¹²⁾

(12) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 391 («Emperyalizm, kapitalizmin en yüksek aşamasıdır»).

PASOK bağımlılık sistemini tırmalayamadı bile. Gerçekte, iktidar için mücadele ederken desteklediği konuları sonradan ardarda teslim etti ve sonunda emperyalizme bağımlılığı değişmez, sürekli birşey olarak görmeye başladı. Komünistlerin tahmin ettikleri gibi, PASOK politikasını emperyalizmin toleransının dar çerçevesi içinde sınırladı.

Hükümet, halkın barıştan yana ve emperyalizme karşı güçlü duygularının farkına vararak, temel dürtüleri ne olursa olsun partimizin tam destek verdiği bazı savaş karşıtı girişimlerle ortaya çıktı. Ama kanımızca bu girişimler bile, hükümetin faaliyetleri bağımlılıkla sınırlandırıldığı için, kararlı olmayacak ve sürekli aşınmaya uğrayacaktır. Bizim kaygılarımız, maalesef, yaşam tarafından doğrulanıyor.

Emperyalizm gerçekte daima Yunanistan hükümetinin çizgisini kendi amaçlarına uydurmaya çalışmıştır ve genel açıklamalarına rağmen, PASOK'un politikası esas olarak bağımlılık zincirlerini korurken emperyalizme karşı kendi eylemlerini zayıflatma eğilimi gösteriyor, böylece PASOK'un politikası emperyalizmine giderek daha çok yaklaşıyor. Bu, ülkenin sorunlarını keskinleştirmekten başka bir işe yaramayan bir doğrultudur.

Bağımlılığın tehlikeli sonuçlarının ve çeşitli biçimlerinin farkında olan emekçi halkın bağımlılığa karşı savaşımı yoğunlaşıyor. Komünist Partisi bu savaşımın ön sıralarında yer alıyor ve ABD üslerinin sökülmesinde ve ülkenin NATO ve AET'den çıkmasında ısrar ediyor. Dış borçtan doğan tehlikelere ilk kez partimiz işaret etti ve bu tehlikeleri şimdi bütün öteki partiler kabul ediyorlar. Yunanistan Komünist Partisi, nispeten yeni olan bu sorunun çözümü için kapsamlı öneriler formüle eden tek örgüttür.

Partimiz bağımlılığın kökenlerini ve çeşitli biçimleri arasındaki bağıntıyı açığa vuruyor ve köklü çözümün ancak yeni tipte bir gelişmenin, yeni, demokratik, antitekel ve antiemperyalist ölçülere uyan bağımsız gelişmenin gerçekleşmesini sağlayabilecek bir politika olan sosyalist perspektifli politika aracılığıyla mümkün olacağını gösteriyor.

YKP bu öneriler çerçevesi içinde ülkenin tehlikeli ağır borçluluk durumunun hafiflemesini sağlayabilecek somut önlemleri şu iki ana doğrultuda formüle etti :

Birincisi, ekonominin gelişme potansiyellerini tekellerin kontrolünden kurtaracak ve bunları emekçi halkın çıkarı için kullanmak üzere önlemler alınmalıdır. Bu önlemler sonuçta yabancı sermayeye bağımlılığı sınırlayacak ve borç alma ihtiyacını azaltacaktır. Bu hedefe ekonomik politikanın her yanı ile, her şeyden çok AET'nin dayatmalarına, (bu topluluktan çıkma perspektifi de dahil), karşı koymakla ve silahlanma harcamalarının sınırlandırılmasını sağlayacak olan bağımsız savunma politikası ile varılabilir. Sosyalist ülkelerle, karşılıklı yarara dayalı ortak işletmelerin kurulması ve ortak üretimin örgütlenmesi de içinde, bağların yaygınlaştırılması

önemlidir. Dış ticaretin dengeli bir temele dayalı olarak (ihracat ve ithalatın dengelenmesi) yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi ve bağımlılığı artıracak araç olmak yerine, gelişmenin bir etmeni durumuna getirmek için hükümetin ithalat politikası üzerinde ulusal kontrol kurulması gereklidir. Döviz getiren sektörler ve işletmeler (özellikle maden sanayindekiler) devletleştirilmeli ve devlet sektörü, emekçi halkın yönetime etkin katılımı ve demokratik ve antitekel ölçütlerin uygulanmasıyla iyileştirilmelidir. Tekellerin ekonomik suçlarına, özellikle vergi kaçırımlarına ve ihracat ve ithalat izinleri ile çeşitli dolaplar çevirmelerine karşı savaşımlı yükseltmek ve para transferleri üzerinde sıkı kısıtlamalar getirmek gerekiyor . . .

Bu önlemlerin birçoğu emekçi halkın tek tek işletmelerde ve ekonominin tüm sektörlerindeki savaşımlarında istemleri arasında yer almaktadır.

İkincisi, partimiz dış borç sorununun yalnızca ekonomik sorun olmadığına ısrar ediyor. Bu sorunun politik ve uluslararası yanları da vardır, bu nedenle aynı sorunlarla karşı karşıya olan öteki ülke halklarının eylemleri ile uyum sağlamak gereklidir. Antiemperyalist ve karşılıklı kabul edilebilir temelde böylesi işbirliği, bağımlı devletlerin emperyalizmin kredi kuruluşları ile görüşmelerinde konumlarını güçlendirebilir.

Ülkemiz emekçi halkı emperyalist politikaya karşı çıkmak için yeterince neden olduğunun farkındadır ve Latin Amerika ve öteki bölgelerdeki benzeri süreçleri ilgiyle izlemektedir. Emekçi halkımız kendi sınıf savaşımlarının uyumlu eylemle güçlenebileceğinin farkındadır. Dış borç sorunu nispeten yeni bir sorundur ve biz kuşkusuz, barış için, yeni uluslararası ekonomik düzen için ve her görünümü ile emperyalizme karşı eylemle sıkı sıkıya bağlı olan zorlu ve uzun sürecek bir savaşımın daha başındayız.

Marksizm'in gelişmesi ve onun çağdaş «eleştiricileri»

TEORİ CEPHESİNDE İDEOLOJİK SAVAŞIMIN KİMİ SORUNLARI ÜZERİNE

Marks, Engels ve Lenin'in teorik mirası üzerine temellenen algılama metodolojisi dogmatizme ve revizyonizme karşı ardıcıl biçimde savaşım veren komünistlerin her zaman dikkat merkezinde yer almıştır. Ne ki Marksizmin «geliştirilmesi» gerektiği savı son zamanlarda kimi burjuva ideologları tarafından da ortaya atılıyor. İdeolojik savaşım çerçevesi içinde ortaya çıkmakta olan karmaşık sorunlar, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Genel Teorik Sorunlar Komisyonu'nun düzenlediği ve Marksist bilim adamlarının görüş değiş-tokuşunda buldukları bir tartışmada ele alındı. Bu görüş değiş-tokuşuna Macaristan'dan Felsefe Bilimleri Doktoru, Prof. Artur Kiss, DAC Bilimler Akademisi üyesi Akademisyen Alfred Kosing ve PBİP MK PB aday üyesi, Tarih Bilimleri Doktoru Prof. Marian Orzechowski katıldı.

- *Kimi burjuva ideologlarının Marksist teorinin gelişimine ilişkin sorunlara ilgi duyması olgusu nasıl değerlendirilebilir?*

Marian Orzechowski, Başarıyla gerçeğe dönüştürülen bilimsel bir dünya görüşü ve teori olarak Marksizm-Leninizm'in artan saygınlığının bir bütün olarak mevcut ideolojik ortam üzerinde etkisi yapması kadar doğal birşey olamaz. Burjuva ideologları gittikçe daha sık olarak Marksist-Leninist öğretinin geliştirilmesi «dilek»lerini (hatta isteklerini) dile getirirken, «Engels'in Marksizmi» ve «Doğu Marksizmi» (SSCB'deki ve öteki ülkelerde kurulmuş olan reel sosyalizmin ideolojik temeli anlamında) gibi Marksizmin kimi «dogmatik biçimleri»nin varlığına ilişkin iddialar perdesinin arkasından açıkça Marksizm-Leninizme saldırıyorlar. Uluslararası komünist hareketin bilimsel dünya görüşü, bu anlamda, «Batı Marksizmi» ile karşı karşıya getiriliyor. «Batı Marksizmi»nin taraftarları, bunun kökeninin Marks'a dayandığını, ancak İkinci Enternasyonal'in reformist önderleri tarafından başlatılan «yaratıcı» ve «hümanist» gelenek-ler ile sürdürdüğünü iddia ediyorlar.

Amerikalı burjuva Marksolog Robert L. Heilbroner şöyle yazıyor: «Bugün Marks'ın davasını olduğu gibi savunan Marksistler ve bunun neredeyse tümünü değiştirmek isteyen Marksistler de var . . . Dine ve psikoanalize ulaşmayı arzulayan Marksistler ve bunların yalnızca burjuva çarpıtmalar olduğunu düşünen Marksistler de var, kendilerini övünçle buna sınımsız bağlı olduklarını söyleyen ortodoks Marksistler ve Marksizmin bir ideolojik halinde soysuzlaştırıldığını ve bunun insancıl sosyalizme ulaşıl-

masının önündeki başlıca engel olduğunu düşünen kişiler de var.» (1) Daha açık söylenemezdi. Marksizmi geliştirme arzusundakilerin sayısı, Heilbroner de dahil olmak üzere bunun «neredeyse tümünü» değiştirmek isteyenlerin de katılmasıyla, büyük ölçüde genişlemiştir.

İşte bu nedenle Marksist-Leninist bilimin gelişmesinin ölçütlerinin ne olduğu sorunu, şimdi her zamankinden daha belirli bir hal aldı. Yani sorun şudur: Marksizm'de hangi yenilikler gerçekten onun zenginleştirilmesi olarak kabul edilebilir ve kendilerini Marksizm'de «son söz» olarak nitelendirmelerine karşın gerçekten böyle olmadığı için hangileri kabul edilmez?

- *Marksist teorik bilginin geliştirilmesinin ana ölçütü olarak neyi görmek gerekir?*

Artur Kiss. Bu soruya ve Marksizm'in bilimsel teorisinin gelişmesine ilişkin öteki sorulara bir yanıt bulunabilmesi için Marksist bir yaklaşım içinde olmak gerekir, çünkü öğretimiz, doğanın, toplumun ve düşüncenin gelişmesindeki evrensel yasallıkları ortaya koyan çok belirli bir genel felsefi konsepti içermektedir. Marksizm, gerçekliği hem nesnelere korunması ve istikrarı hem de değişim ve dönüşüm olarak görür. İstikrar ile bunların değişmesi arasındaki diyalektik karşılıklı ilişki ilkesi, bunun içeriği için de geçerlidir.

Bu ilkenin ışığında, yenilik, yani gerçekliğin, yeni yönleri ortaya çıkarılarak yenilerle içeriğinin sürekli zenginleştirilmesi, bize göre, bilimsel bilginin gelişmesinin birincil ölçütü olarak görülmelidir. Böylece, Marksist-Leninist metodoloji (yöntembilim), yenilik sorununu, herşeyden önce nesnel dünyanın daha derinden bilinmesini göz önüne alarak formüle eder. Bu, bilgimizin olayın, gelişmesinin özünü ve gerçekliğin yasallıklarını ne ölçüde tam ve kesinlikle yansıttığı ve pratikte dönüştürücü faaliyet için ne ölçüde bir temel oluşturduğu sorunudur.

Sosyalist toplum geliştikçe, bunun işleminin iç mekanizmaları ve daha gelişkin kılınmasının yollarıyla ilgili görüşlerimiz zenginleşmekte ve daha da açıklık kazanmaktadır. Rusya'da proleter devrimin öngünlerinde Lenin şöyle diyordu: «Sosyalizme giden yolu son ayrıntısına kadar Marks'ın ya da Marksistlerin bildiğini iddia etmiyoruz . . . Biz bu yolun yönünü ve bunu izleyen sınıf güçlerini biliyoruz; somut, pratik ayrıntılar ancak *mil-yonların deneyimi* ile günışığına çıkacaktır. (2) O zamandan bu yan çok şey değişti; ardından gelen tarihsel gelişmenin her aşamasında ve deneyimin birikimiyle, sosyalizm konsepti somut ve canlı bir içerikle doldurulmuştur.

(1) Robert Heilbroner, Marksizm: For and Against, New York, London, 1980, s. 19.

(2) V. İ. Lenin, Tüm yaptılar, c. 34, s. 116 (Rusça, «Gazetecinin günlük Defteri»nden).

Günümüz koşullarına uygulamada Marksizm-Leninizm'in birçok ana fikrini yaratıcı bir şekilde geliştiren SBKP Programı'nın yeni biçimi, daha önceki kongrelerin materyelleri ve bir dizi öteki kardeş partinin kongre öncesi belgeleri, toplumsal bilimcilerin dikkatlerini sosyalizmde üretici güçler ile üretim ilişkileri, devlet ile demokrasi, maddi alan ile manevi alanın diyalektiği sorunları, komünist formasyonun biçimlenmesinin temelinde yatan yasallıkların ve komünist formasyonun daha üst evrelerinde doğru düzenli ilerlemenin yolları ve araçlarının değişik yönleri üzerinde yoğunlaştırıyor. Eğer sosyalizm her yoldan daha da mükemmelştirilecekse, gelişmenin kaynağı olarak nesnel çelişkilerinin bilimsel bir analizi ve güvenilir ekonomik ve sosyal öngörüler ışığında bu çelişkilerin çözümü için iyi temellendirilmiş önerilerin formülasyonu yapılmalıdır.

Marian Orzechowski. Artur Kiss'in belirttiği gelişmenin genel bir ölçütü olarak bilginin daha yüksek bir düzeyine geçiş, Marksist-Leninist felsefe için de karakteristiktir. Burjuva Marksologlar ve «Batılı Marksistler» Marksist-Leninist felsefeyi zorunluluk ve rastlantısallık, zaman ve mekan, madde ve bilinç vb. gibi kimi tür mutlak ve sözde metafizik kavramlarla işlediği iddiası ile «dogmatik» ve «metafizik» olmakla suçluyorlar. Bunu yaparken diyalektik materyalizmi güya Engels ve sonra da Lenin'in eserlerinden kaynaklanan Marks'ın görüşlerinin dogmatik bir varyantı haline getirildiğini iddia ediyorlar ve bu çağdaş «Sovyet Marksizmi» için bir temel oluşturduğunu ileri sürüyorlar.

«Batı Marksizmi» Engels'i felsefenin «şeylerin genel toplamı»na «sonul öz» ve «sonul neden»e ilişkin geleneksel sorunlarını reddetmemekle suçluyor. Örneğin, sonuç olarak diyor Maurice Conforth «Marksistler evrenin materialist» kuruluşunu «idealizm»in karşıtı olduğunu iddia ederek ve Engels'in «diyalektik» ya da «hareketin genel yasalarının bilimi» olarak adlandırdığı öğretinin, uygulama ve hizmet alanına sokmak için tümüyle işlenmiş olduğunu ileri sürerek, dogmatik bir doktrin «diyalektik materyalizm» oluşturma yoluna girmişlerdir. ⁽³⁾

Ancak maddeye, onun hareketine ve gelişmesine ilişkin Marksist öğretime «sonul neden», «sonul öz» vb. kavramların yabancı olduğu bilinmektedir. Materyalizmin ve diyalektiğin gerçekten evrensel önemde olan kategorilerinin içeriği çağdaş bilimin olgularının ışığında bu içerikte mutlak ile görecenin ilişkisinin daha da tam ortaya konulmasıyla özlü biçimde zenginleştirilmektedir. Zorunluluk ile rastlantısallık arasındaki karşılıklı ilişki kavramları, örneğin, olasılık teorisi ışığında büyük ölçüde somutlaştırılmış ve özgülleştirilmiştir; görecelik teorisinin (hem özel hem genel) uygulandığı birçok alan, mekan ve zaman, madde ve hareketin bütünsel birliğini daha da derinlemesine ortaya koyuyor.

⁽³⁾ M. Cornforth, *Communism and Philosophy. Contemporary Dogmas and Revision of Marksizm* London, 1980, s. 57.

Bilim henüz temel felsefi kategorilerin terkedilmesi için herhangi bir neden ortaya koymamıştır. Ne var ki, kimi çağdaş doğa bilimleri hipotezlerinin ışığında (4), kimi felsefi kategori ve ilkelerin (bunları terketmek yerine) genelleştirilmesi olasılığını göz önüne alanlar Marksistler olmuşlardır. Bu yalnızca makro ve mikro dünyanın değil, aynı zamanda madde- nin yapısal örgütlenmesinin en ilkel ve en üst düzeylerinin temel özelliklerini de yansıtan daha genel kategorilere gidilmesi demektir. Gelecek, bu hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmayacağını gösterecektir. Ancak gerçek şudur ki, modern bilimin istemlerine en uygun metodolojik yönelim noktaları oluşturmayı ve bilimsel araştırmanın vadedici çizgilerini belirlemeyi amaçlayarak, modern bilimin ön cephesinde yer alanlar Marksist felsefecilerdir.

«Batı Marksizmi» temsilcileri sık sık, toplum ya da doğa bilimleri alanlarındaki ilerlemeleri de Marksist teoriye katmak gerektiğini söylüyorlar. Marksist araştırmacılar elbette kibernetik, enformasyon teorisi, antropoloji, sistem analizi, biyoloji vb. ilişkin olgu ve düşünceleri dikkate alıyorlar. Ancak «eleştiricilerimiz» gerçekten Marksist-Leninist önermeleri daha somut kılmayı değil, onun temel ilkelerini ve kategorilerini sessizce çeşitli bilimlerin tek tek kavramlarıyla ve bir dizi ampirik olgu ve genellemelerin toplamıyla değiştirmeyi amaçlıyorlar. Bu, son tahlilde, evrenselleştirilmiş ampirik genellemeler ve tek tek bilimsel kavramlara, böylece de yersiz biçimde bunların anlam ve önemini genel felsefi, politik-ekonomik ve sosyolojik yasallıklar düzeyine yükseltmeye götürüyor.

- *Marksist-Leninist teorisinin somut koşullara uygulanması onun geliştirilmesi anlamına mı geliyor?*

Alfred Kosing. Marksizm-Leninizm bir genel görüşler toplamı, koleksiyonu değildir. Marksizm-Leninizm yaşamla uluslararası komünist ve işçi hareketi pratiğiyle sıkı bağı olan bir teoridir. Bu nedenle nesnel sürecin değişen içeriğini yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda *kaynaklandığı koşulların değişmesini de gözönüne alır.* Bu onun teorik önermeleri somutlaştırmasını olanaklı kılar. Teorinin şu yada bu genel önermesinin uygulandığı özgül koşulların analizi komünist ve işçi partilerinin faaliyetinin değişik deneyimlerinin genelleştirilmesine ve tarihsel gelişmesinin belirli bir anındaki güncel görevlerin saptanmasına yardımcı olur.

Lenin şunları yazıyor: «Biz Marks'ın teorisini tamamlanmış, eksilmiş ya da dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz; tersine onun, eğer sosyalistler yaşama ayak uydurmak istiyorlarsa tüm yönlerde geliştirmek *zorunda* oldukları bilimin temel taşlarını döşediğine inanıyoruz. Biz, Rusya sosyalistleri için Marks'ın teorisinin *bağımsız* olarak işlenmesini özellikle gerekli

(4) Örneğin ışıktan hızlı hareket eden maddelerin var olduğu hipotezi, dünyamızın aşırı yoğun madde phtısı olduğu yollu hipotez.

sayıyoruz, çünkü bu teori *özelde* İngiltere'de Fransa'dan farklı, Fransa'da Almanya'dan farklı ve Almanya'da Rusya'dan farklı uygulanan genel yön verici ilkeleri ortaya koymaktadır. (5)

Marksizm, genel ile özeli diyalektiğinin bir yansıması olarak teori ile pratik arasındaki karşılıklı ilişkilerin iyi işleyen bir mekanizmasını oluşturmuştur. Her kardeş parti ülkesindeki işlerin durumuna ilişkin bağımsız bir analiz ve değerlendirme yapar, bağımsız olarak kendi stratejik çizgisini ve politikasını çizer ve yakın ve daha uzak amaçları için komünist ülküleri için şu ya da bu savaşım yolunu seçer. Komünistlerin biriktirdikleri deneyim değerli bir uluslararası zenginlik haline gelir.

Burjuva ve küçük burjuva ideologlar DAC'ini sık sık SSCB'nin deneyimini kopye etmekle suçlarlar. Ancak bu ya derin bir yanlış algılama ya da olguları kasıtlı olarak çarpıtmadır. ASBP'nin teoride ve pratikte her zaman, SBKP'nin zengin deneyiminin bir çok sorunu böylesi bir deneyimin olmadığı bir durumdan daha hızla ve daha etkin yardım çözülmesine yardımcı olduğu görüşünden hareket etmekte olduğu doğrudur. Ancak deneyimin genel uluslararası olan ile özel özgül olanın bir örülmesi olduğunun da çok iyi farkındayız. Alman toprağında sosyalizmin kurulduğu somut tarihsel koşullar farklıdır, bu, özellikle cumhuriyetimizin FAC ile komşuluk yaptığı olgusu tarafından belirlenmektedir. DAC sosyalist devleti geniş bir anti-Hitler, antifaşist blok temelinde ortaya çıkmıştır. Ortak savaşımımız sürecinde, faşizmin kökünden yok edilmesinin büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin (Junkerler) ortadan kaldırılması ve sosyalist bir toplumun yaratılması demek olduğunu anladık. Bu tür düşünme çizgisinin bir iç mantığı vardır ve bu, ülkenin antifaşist partilerini ASBP ile birlikte yürümeye sevk etmektedir. Bu, kendi komşularımıza uygun bir sosyalist devlet kavramını ortaya çıkarmıştır. Bunun gerçekleştirilmesinde yanlışlar ve gerilemeler olmuştur, ancak parti bunların üstesinden gelebilmiş ve bu yoldan başarıyla yürüme yeteneğini göstermiştir.

- *Burjuva teorisyenlerin Marksist-Leninist teorisinin gelişmesinin sürekliliğine yaklaşım nedir? Gelişmenin bir ölçütü olarak bu ilkenin rolü nedir?*

Artur Kiss. Kimi burjuva ideologların değişik zamanlarda formüle edilen Marksist önermeler arasındaki ilişkiyi tanımları olgusu şuna tanıklık ediyor: Marksizmin gelişmesinin sürekliliğinin ölçütü sorunu, bunun içerdiğinden neyin ve nasıl korunması gerektiğine ilişkin sorun, hiç de işe yaramaz bir sorun değildir. Kimi burjuva bilimcileri ve sahte Marksistleri, örneğin, klasik kapitalizmin ekonomik bir analizi olarak Marksizmin tarihsel değerini kabul etmeye hazırdırlar. Başkaları Leninizmi bile kabul ediyor, ancak Rusya'nın özgül deneyim ve tarihinin bir yansıması olarak.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 4, s. 184 («Programımız»dan).

Kimileri Marks'ın öğretisini bir ahlaksal görüşler sistemi olarak kabul ediyor. Burjuva Marksolojisindeki en son eğilimleri yansıtan, ABD'nin en saldırgan antikomünistlerinden Sidney Hook şöyle yazıyor: «Geleceğin entellektüel tarihçisi yirminci yüzyılın ikinci yarısındaki çarpıcı bir olayla – Karl Marks'ın ikinci gelişi ile yüz yüze gelecektir. Bu ikinci gelişinde o, «*Kapital*»in bilinen bir yazarı, tozlu fraklı bir ekonomist olarak, ne de devrimci *sans-culotte*, «*Komünist Partisi Manifestosu*»nun coşkulu yazarı olarak görünmüyor. O, bir felsefeci, sınıf, parti ya da fraksiyonların dar çerçevelerinin ötesinde geçerli bir insan özgürlüğüne ilişkin sevindirici haberlerle gelen bir ahlak peygamberi cübbesiyle geliyor.»⁽⁶⁾

Ne ki, Marksizm hiçbir zaman salt bir ekonomik, politik ya da ahlaksal öğretisi olmamıştır. Marksizm, sadece şu ya da bu ülkenin özgül koşullarını, özelliklerini yansıtan bir örgüt de olmamıştır. Marksizm, devrimci-dönüştürücü faaliyet için bir temel sağlayan bilimsel bir dünya görüşüdür. Marksist-Leninist dünya görüşüne dayalı bir pratik eylem programıdır. Burjuva ideologlarını en fazla öfkeleniren de işte budur. İşte bu nedenle komünist dünya görüşünün gerçekten bütünsel ve evrensel olduğu reddediliyor. Marksist-Leninistlerin yaklaşımıyla, sürekliliğin sözde bir isimler ve metinlerin tekrarından, dogmatik düşünce üzerine temellenen bir geleneğe bağlılıktan başka birşey olmadığını vurgulayıp duruyorlar. Komünist hareketin kendine kılavuz yaptığı Marksist öğretinin burjuva ideologlarına göre, bir kutsal yazılar takımı olarak «*Kapital*» ve Komünist Partisi Manifestosu'na körü körüne inanmadan başka bir anlamı yoktur.

Bu nedenle, Marksist-Leninist teorinin gelişmesinin yalnızca sürekliliğini değil, aynı zamanda nesnel temellerini de göstermek önemlidir. Çağdaş olan her zaman gerçekten yeni değildir. Yeni gibi görünen de her zaman çağdaş değildir. Bilimde, yüzyıllar önce ortaya çıkarılmış olan gerçekler bile çağdaş olabilir. Örneğin, Newton'un yasalarını yalnızca onyedinci yüzyılda bulunduğu için reddetmek saçmadır. Öte yandan, «sonsuz dek çalışacak» bir nükleer makinenin bulunduğu iddiası gerçekten yeni sayılamaz. Çünkü bu, bir yanlış bilimsel olmayan iddiadan başka birşey değildir. Bütününde oldukça karışık bir konunun bu yüzeysel tasviri genelde gerçeğin, sürekliliğin gelişmesinin ve bilginin güncelliğinin, özelde Marksist-Leninist teorinin, ele alınan süreçlerin basitçe eski ya da yeni olarak sınıflandırılması değil, daha derin bir yaklaşımı gerektiren bir sorun olduğunu gösteriyor. Bu süreçler kendi yollarında ilerlerken, burada aynı zamanda saklı kalan, istikrarlı olan ve denebilir ki, dayanıklı olan kimi şeyler vardır ve bu yeni değildir, ama modern ve çağdaştır.

(6) S. Hook, *Revolution, Reform and Social Justice. Studies in the Theory and Practice of Marxism*. New York, 1975, s. 1.

Bilimsel bilginin diyalektik-materyalist konsepti, yukarda da belirtildiği gibi, teoride neyin yeni olduğu kavramı ile gerçeklik sorunu arasında doğrudan bağlantı kurar. Bu, *nesnel* olarak neyin yeni, herşeyden önce neyin iyi bilinen nesnel eğilimlerin ve istikrarlı nitelikli yasallıkların özgün ürünü olduğunun ortaya çıkarılması anlamına gelir. Ancak burada bile, Marksist tutum, sorunun *somut* bir analizinin «yeni» ile «eski» kavramlarında *mutlak* ile *görece olanın diyalektiğinin gözönüne alınmasını* gerektirir. Yeni gözlemlenen fenomen ve nesnelerin, Marks, Engels ve Lenin'in açıkladıkları yasallıklarla karşılıklı ilişki içinde olunmadığı durumda, yeninin subjektivist algılanmasına kaymak kolaydır.

Yeniye eski ile ortak *hir birşeyi olmayan olarak yaşamak* subjektivist yaklaşımdır. Bu, burjuva ve sahte Marksist teorisyenlere özgüdür. Dogmatiklerin kendileri bunun Marksist süreklilik ilkesinden kaynaklandığını öne sürseler de, gerçekte, «mutlak yeni» gözlükler dogmatizmin ta kendisidir. Amerikalı bir «Batılı Marksist», Stanley Aronowitz, kitaplarından birinde, antikömünist Karl Popper'den aldığı şu sözleri birinci sayfada belge olarak kullanmıştır: «Teorisyenler Marksizmi çeşitli yollardan yorumlamışlardır; sorun onu değiştirmektir.» (7)

İdeolojik karşıtlarımızın Marksizme yeni olarak katmak istedikleri unsurlar arasında, örneğin, Freudizm vardır. Bunu Arnowitz şöyle değerlendiriyor: «Marksizm'in günlük yaşama, özellikle kültürel ve cinsel ilişkilere ilişkin bir eleştirisinin olmaması nedeniyle, bu hatanın düzeltilmesi, bu boşluğun doldurulması gerektiğine inanıyorum. Marksizmin, psikoanalizin kişiye ve aileye ilişkin bulduklarına ihtiyacı vardı, ekonomik altyapıya göbeğinden bağlı olmayan bir teori gerektiriyordu ve devletin görece özerkliği teorisine ihtiyacı vardı.» (8) Arnowitz'in bu «yeni» görüş açısından çıkardığı bir sonucu, faşizmin doğasını, işçilerin sömürücülere karşı sınıf savaşımını engellemeye çalışan bir terörcü diktatörlük olarak değil de, görünüşte «her zaman cinsellik sorunlarına bağlı olan özgürlük gereksinimlerini karşılamada bir yol sunduğu için yığınları kucaklayan bir hareket olarak açıklamasını belirtmekle yetinelim. (9) Bu örnek, tüm eski önermelerin terkedilmesi ve Marksist teoriye «mutlak yeni»lerin katılması, yalnızca sahte bilimsel değil, ama aynı zamanda açıkça gerici icatların yonayladığı bir görüştür.

Sonuç olarak, Marksizm-Leninizm açısından anlamlı ve çağdaş olan, istikrarlı ve kalıcı eğilimleri ve bunların temelinde yükselen yeniyi içerir. Bu, bir bilimsel teori olarak Marksizm-Leninizm'in kendisinin tümüyle oynadığı bir görüştür.

(7) S. Aronowitz. The Crisis in Historical Materialism. Clas, Politics and Culture in Marxist Theory. New York, 1981, s. 1.

(8) Agy, s. 4.

(9) Agy, s. 4.

Marksizm'in yenilik ve süreklilik kategorileri arasında, kopmaz bir bağ vardır: Bir önermenin gerçek yeniliğini belirlemek, bunu, bilginin önceki gelişmesinin bütünü tarafından belirlenmez bir tür teorik koordinatlar sistemi oluşturan temel ilkelerle uyumlu kılmadan, olanaksızdır. Marksist-Leninist teorinin genel ilkeleri, zorunlu olarak savunulan gereksiz şeyler değildir. Çağdaş gerçeklik içinde, bunlar yeni bir biçim kazanırlar. İşte bu nedenle gelişmenin Marksizmin varoluş biçimi olduğunu söylüyoruz.

Marian Orzechowski: Şunu eklemek istiyorum: Marksizm-Leninizm'de sürekliliğin ölçütünün bir başka nesnel temeli daha vardır. Bu da pratiktir. Bir teorinin, bir bilimsel bilginin yenilenmesi, genel olarak miadını doldurmuş olan görüş ve tasarımların zamanında aşılması demektir. Bunların üstesinden gelinmesi sürecinde her zaman yeni kendine yol açar. Ancak şu unutulmamalıdır: Bilgide neyin gerçekten miadını doldurduğunu, neyin yeniden gözden geçirilmesi, yeniden değerlendirilmesi ya da tümüyle bir yana bırakılması gerektiğini sadece pratik gösterebilir. Marksizm-Leninizm'in gelişmesinin şu ya da bu aşamasında, pratiğin doğruluğun kanıtlandığı tek araç olduğunu söylerken her şeyden önce komünist ve işçi partilerinin birikmiş deneyimini gözönünde bulunduruyoruz.

SBKP'nin yeni program belgesi ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerin yönetici partileri tarafından kongrelerine tartışılmak üzere sunulan materyaller yakıcı sorunların formüle edilmesinde ve bazı eskimiş görüşlerin üstesinden gelinmesinde özel bir önem taşıyor. Bu belgelerin ve materyallerin hazırlanması Marksist bilginin gelişmesinde önemli bir adım oluşturuyor. Sosyalist toplumun geliştirilmesinde büyük çaplı görevleri belirlemede bu belgeler kolektif zekanın bir ifadesidir, komünistlerin çalışmalarının ve kendi deneyimlerinin ve görüşlerinin genelleştirilmesinin sınıksız örülmesidir, kısaca teori ve pratiğin doğrudan birleşme biçimidir ve işte bu nedenle, bu belgeler değerlidir. Marksist düşüncenin yakın dönemdeki kazanımlarının yoğunlaşmış bir biçimi olan bu belgeler, aynı zamanda toplumsal yaşamdaki gerçek süreçleri yansıtmayı amaçlamayan kimi çalışmaların eleştirel bir değerlendirmesini de içermektedir.

Kardeş partilerin programsal teorik ve politik önerilerinin sürekliliği çok yönlüdür. Bu, Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerine ve devrimci geleneğe bağlılıkta kendini göstermektedir ve dünya tarihinin temel aşamaları arasındaki nesnel bağın, en başta da sosyalizm tarihindeki aşamalar arasındaki, yani sosyalizmin bir ideolojik akım oluşu, toplumsal bir hareket ve toplumsal bir sistem oluşu aşamaları arasındaki bağın bir ifadesidir.

Günümüzde Marksist öğretinin teorik, pratik ve politik temeli, kardeş partilerin yeni bir toplum kurma deneyimlerindeki inceleme ve uygulamalarındaki çabalarıyla, kolektif teorik düşünceyi, manevi değerlerin daha geniş bir biçimde değiş-tokuşunu, ekonomi, bilim ve kültür alanlarında işbirliğini güçlendirme çabalarıyla belirgin bir gelişme gösterdi. Örne-

ğın, SBKP'nin programatik belgesi şöyle diyor: «Öteki sosyalist topluluk üyesi ülkelerin, dünya komünist ve işçi hareketinin, ulusal kurtuluş ve demokratik hareketin deneyimlerinden de yararlanarak, Sovyet toplumundaki yeni olguların incelenip genelleştirilmesiyle, doğa bilimleri ve sosyal bilimlerdeki ilerlemenin analiz edilmesiyle Marksist teoriyi yaratıcı bir biçimde geliştirmeyi parti en önemli görevi saymaktadır.»⁽¹⁰⁾

Sosyalizmi kurma ve mükümmelleştirmede kardeş partiler kimi olumsuz öğeler de içeren çok yönlü deneyimler elde ettiler. Kimi burjuva ve küçük burjuva doktrinciler bütün olarak Marksizm hakkında kuşku yaratma amacıyla, bunları balon gibi şişirerek yaşayan reel sosyalizme kara çalmaya çalışıyorlar. Bunlar «bürokratik sosyalizm», «eşitlikçi sosyalizm», «devlet kapitalizmi» vb. hakkında ciltler dolduruyorlar. Ama sosyalist kuruluşun gerçek deneyiminin incelenmesine hiç yanaşmıyorlar. Çeşitli hataları ya da yanlış hesaplamaları seçerek bunları sürekli abartıyorlar ve bunları öylesine büyütüyorlar ki, çoğu kez gülünç duruma düşüyorlar.

Ancak her sağduyu sahibi insan için şu açıktır: Büyük bir projenin gerçekleştirilmesinde, örneğin yeni bir toplumun kurulmasında, bu hedefli ve dengeli bir biçimde yapılmasına karşın hatalar olabilir, olayları hızlandırma girişimleri ya da geçici gerilemeler olabilir. Reel sosyalizm pratiği ve komünist ve işçi sınıfı hareketinin deneyimi Marksist-Leninist teoriyi reddetmek bir yana, tersine onun doğruluğunu, geçerliliğini ve çağın ortaya koyduğu sorulara gerekli yanıtları verebilme yeteneğinde olduğunu gösteriyor. Bu deneyim, gerçeği, materyalist diyalektiğin sonsuz değerini ve tarihin materyalist görüşünü kanıtıyor.

Kuşkusuz, hiçbir Marksist bir bütün olarak sosyalizm hakkında, bu toplumsal sistemin çeşitli yanları, genel yasallıkları ve her sosyalist ülkenin özgül gelişmesi hakkında daha geniş bir bilgi edinmeyi reddetmeyecektir. Ama biz spekülâtif bir yaklaşımı ve bazı teorisyenlerin yapay ve son derece soyut sosyalizm «modelleri» yaratma girişimlerini reddediyoruz. Sosyalist dünyanın yeni toplum kurmada olumlu deneyimler zenginliği vardır ve ciddi olarak geleceği düşünmek isteyen herkes bu deneyimi dikate almak zorundadır.

• *Burjuva toplum biliminden alınan felsefi ve metodolojik görüşlerle Marksizm'e «ek» yapılması istemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Marksizm'e herhangi bir ek yapmak olanaklı ya da gerekli mi?*

Alfred Kosing: Marksist-Leninist teoride gerçeğin sınırının çok geniş olmasına karşın, bu teori her şeyi örneğin, değişik dünya süreçlerinin algılanmasının sonsuz ve sınırsız alanını kapsayamaz. Şunu unutmayalım:

⁽¹⁰⁾ SBKP Programı (Yeniden kaleme alınmış biçimi) Taslak, Moskova, 1985, s. 61.

Marksizm-Leninizm klasikleri, bugünkü sorunların henüz gündeme gelmemiş olduğu bir dönemde yaşamışlardır. Bundan ötürü onların öğretisine ekler yapmak gereklidir. Ana nokta, *hangi* tür eklerin uygun olacağı ve bunların Marksist-Leninist öğretinin yapısına *nasıl* konacağıdır.

Kimi burjuva Marksologlar, Marksizm-Leninizm'in örneğin yapısalcılıkla tamamlanmasını öneriyorlar. Yapısalcı bir yaklaşımın (özellikle Claude Levi-Strauss'un yazıları) sözde yeni bir bilimsel analiz metodu olduğunu iddia ediyorlar. Ancak bu savlar doğru değildir. Örneğin, bu metodun sadece yakın dönemde bulunup ortaya konduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü Marks'ın «Kapital»inin sistematik-yapısal analizde ilk bilimsel laboratuvar olduğunu Marksist öğreti açıkça göstermiştir.

Öğretimizin sahte vasileri, Marks'ın gençken yazdıkları dışında Marksizm'in insan, kişi sorununu daha baştan ortadan kaldırdığını iddia ediyorlar. Ama bu da gerçeklerin kasıtlı bir biçimde çarpıtılmasıdır. Çünkü insanın manevi dünyasına ilişkin sorunlara gerçek bir bilimsel, materyalist yaklaşımın temelini atan, insanın doğasına, toplumsal niteliklerine ve bilincinin özelliklerine ilişkin ana sorunları çözümlleyen Marks ve Engels'ti. İnsanın doğasına ve özüne ilişkin temel görüşler Marksizm-Leninizm klasikleri tarafından üretildi.

Burjuva Marksolojisinin böylesine aptalca ileri sürdüğü savlardan çıkarılacak iki ders vardır. Birincisi, yenilik getirirken, önce Marksizm'in kurucularının neler yaptığı ve günümüzde Marksist analizcilerin ortak çabalarıyla kazanılanlar düşünülmelidir. Bilimde hiçbir buluş iki kez yapılmaz ve genel ilke kendinden öncekilerin yaptıklarını bilmek ve kullanmaktır.

İkincisi, bu bağlamda gerekli olan sadece iyi bilinen teorik savları değil, aynı zamanda metodolojik ilkeleri de düşünmektir. Marksist-Leninist öğretilerde insan sorununa yaklaşım burjuva ve sahte Marksist ideologlarınkinden farklıdır. Marksizm-Leninizm'de bu sorun her zaman somut koşullarda incelenmiş, yani insanın gerçek kurtuluşu için çaba harcanması gereken acil pratik görevler dikkate alınmıştır.

Doğal olarak, yapılması gereken ilk şey, bireyin yaşamsal çıkarlarını karşılayacak bir toplumsal sistemin yaratılmasıydı, ama çalışan insanın çıkarları, soyut bir biçimde «genellikle bireyin» değil. Sosyalist toplum geliştikçe, toplumsal olarak daha homojen bir hale geldikçe giderek komünist ülküler yaşama geçtikçe, bireyin gereksinimlerine, çıkarlarına, eylem ve sorumluluğuna ilişkin toplumsal üretimde insan etmeninin rolü vb. konulara ilişkin sorunlara daha büyük önem verilecektir. Marks ve Engels'in öngördüğü gibi, komünizmde her bireyin özgür gelişmesi, herkesin özgür gelişmesinin bir koşulu olacaktır.

Bu yeni toplumsal bağlam dışında, günümüz koşullarında birey sorunu,

bilimsel ve teknik devrimin etmenleri (otomasyon, üretimin robotlaştırılması) tarafından öne çıkarılıyor ve bunun çözümü için yeni ve somut materyal yakın dönemde yoğun bir biçimde gelişen bilimlerden geliyor. Örneğin, sosyal psikoloji, genetik, nöro-psikoloji, psiko-fizyoloji gibi. Bu bilimlerin ortaya koyduğu verilerin felsefi ve tarihsel materyalist bakış açısıyla anlaşılması gerekir ve kuşkusuz, bu Marksist-Leninist insan kavramına eklenmelidir. Ancak bu, herhangi bir mekanik kombinasyon biçiminde değil, sözkonusu bilim ve felsefi bilginin sentezi yoluyla yapılmalıdır.

Burjuva ve sahte Marksist teorisyenler kimi Marksist görüşleri kabul ederken onun metodolojisini oluşturan «canlı ruhundan» tümüyle kaçıyorlar. Onların birbirine tam anlamıyla ters öğeleri karıştırma girişimlerinin kaynağı da işte budur. Yapısalcılık, Freudizm ve «felsefi antropoloji» gerçekten pratikten kaynaklanan bir dizi sorunu ele alıyorlar ve bu anlamda rasyonel bir öz ihtiva ediyorlar. Ama yanlış görüşler de yayıyorlar. Marksizm'i eklektik bir biçimde kullanarak kafa karıştırmalarının vardığı yer materyalist diyalektiğin temel ilkelerinden vazgeçilmesini öğütme ve burjuva ideolojisinin yaptığı gibi felsefi, ekonomik, sosyal ve politik düşünceyi toplumsal olguların idealistçe yorumlanmasına itme girişimidir.

Marksizm-Leninizm, karşıtlarının iddia ettiği gibi kapalı, dogmatik bir sistem değildir. Yaratıcı ve sürekli olarak gelişen, insanlığın geçmişinde ve bugündeki kazanımlarının kültürel mirasında değerli olan herşeye açık bir teodir.

- *Marksist-Leninist teodinin yapısı değişme süreci içinde midir? Eğer böyleyse, bu değişiklikler nelerdir?*

Marian Orzechowski: Görüş değiş tokuşumuzda ele alınan yenilik ve sürekliliğin diyalektiği Marksist-Leninist teodinin gelişme süreci içinde çeşitli öngörülerin güncelleştirilmesi gerektiğini gösteriyor. Değişen somut tarihsel koşullar, belli bir tarihsel dönemde özel dikkat gerektiren kimi sorunların incelenmesini önemli kılmaktadır. Çünkü Marksist-Leninist felsefenin yapısı yeni bilgilerin içine zorla sığırna edildiği katı bir kalıp değildir. Bu yapı içinde yeni dallar yeşerdi, kimi eski sınırlar aşındı. Bunu normal olarak büyüyen ve meyva veren bilgi ağacı ile karşılaştırmak isterim.

Böyle bir büyüme ana ve temel ilkelerde bir değişiklik ya da Marksist-Leninist teodinin gelişmesinin altında yatan integral mantığın parçalanması demek değildir. Marksist-Leninist teodinin bir bütün olarak zenginleşmesi düzenli ve sürekli bir yol izler. İşte bu nedenle kimi burjuva ideologlarını ve batılı Marksistlerin Marks, Engels ve Lenin'in ya da Antonio Gramsci'nin şu ya da bu dönemdeki en önemli konular üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırdıkları, öteki konuları geçici olarak bir yana koydukları

ya da geleceğe bıraktıkları, böylece Marksizmin özel «tiplerini» yarattıkları yolundaki iddialarının hiçbir temeli yoktur.

Burjuva ideologları ve revizyonistler şimdi Marksistleri Marks için sözde çok önemli bir sorun olan yabancılaşma sorununu unutmakla suçuyorlar. Bu sorunun öne çıkarılması, bunun kalıcı olduğunu, insanın üretim araçlarından ve genel olarak toplumdaki yabancılaştığını, hatta sosyalizmde bile toplumdaki yabancılaştığını kanıtlama çabalarıyla birlikte yürütülmektedir.

Çoktan Marksizm'i terketmiş olan Leszek Kolakowski Marks'ın diyalektiğinin bireyin özelliğini, felsefe tarihinde mutlak bir hareket noktasına dönüştürdüğü iddiasıyla Marksizm'i, Fichteizm'in bir türü olarak göstermeye çalışıyor. (11) Kolakowski Marks'ın yabancılaşma kavramına da aynı şekilde subjektivist ve idealistçe yaklaşıyor, sınıf özünü boşaltıyor ve sorunu bireyin kapitalizmde «kişisizleştirilmesi»ne indiriyor. Marksist sosyalizm teorisinin ezilen sınıfın içinde bulunduğu maddi koşulları değiştirmeyi değil, kaybolan subjektifliği bulmayı amaçladığını ve insanlıktan uzaklaşmanın üstesinden gelmeye dayandığını iddia ediyor. Kolakowski komünizmin kolektif bir sistem olmadığını, sadece «insanın kendi yarattığı, ama artık denetleyemediği maddi güçlerin tutsağı olma yerine kendi gelişmesini özgürce belirleyebildiği», bireyi yeniden canlandıran bir toplum olduğunu söylüyor. (12)

Kolakowski modern insana («genellikle insan»a) bireysel yabancılaşma prizmasından bakıyor ve bireyin henüz evrenin merkezinde olduğunu ve kendi eylemlerinin mimarı olduğunu hissetmediği yolunda soyut kaygılarını dile getiriyor. Kolakowski'ye göre «yabancılaşmamış insan» reel sosyalizmin değerlendirilmesine yarayan bir noktalar sistemidir. Totalitarizmin, bürokrasinin suçlamalarının hedefi olmanın dışında sistem hakkında söyleyeceği birşey yoktur. Çünkü henüz birey «mutlak özgürlüğünü» elde edememiştir. Bu subjektif yaklaşım ve yabancılaşma kavramının mutlaklaştırılması, Marks'ın görüşleriyle Frankfurt okulu ve Hristiyan filozofların görüşlerini, revizyonist çarpıtmaları birbirine karıştırmada elverişli bir araç olmakta ve özünde anarko-sendikalist sosyalizm kavramını savunmak için bir temel oluşturmaktadır. Burada da Marksist teorisinin özü, yapısı ve gelişme yolu açıkça çarpıtılıyor.

Şunu özellikle belirtmek gerekiyor: Marksist-Leninist öğretisi bir çeşit kendiliğinden süreç içinde gelişmez. Dönüşümler, vurguların değişmesi, tek tek sorunların güncelleşmesi her zaman pratik ve bilimsel algılamının gereksinimleri tarafından belirlenir. Marksist düşünce ağacı şimdi geniş ölçüde dal budak aldı. Genel olarak bilimsel kavrayışta olduğu gibi

(11) Leszek Kolakowski. Main Currents of Marxism, c. 1, Oxford, 1978, s. 50.

(12) Agy, s. 180.

Marksist düşüncede de aktif süreçlerin ayrışması ve birleşmesi var. Teorinin uygulandığı olağanüstü geniş bir alanda ve insanlığın karşı karşıya bulunduğu çok çeşitli sorunlar karşısında Marksist-Leninist teorinin az ya da çok önemli öngörülerinden belki bir tanesinin bile anlamsız olduğu görülmemiştir.

Burjuva Marksolojisi ve «Batı Marksizm»ne ilişkin olarak şu sonucu belirtmek istiyorum: Marksizm'in gelişmesine yaklaşımları öylesine soyut ki, bu onlara teorik alanda keyfi olarak manevra yapma olanağı veriyor. Bir yandan, sözde Marksizm'in «eskidiğini» iddia ederek son derece tehlikeli saydıkları herşeyi reddediyorlar, öte yandan da Marksizm'in teorik ve metodolojik ilkeleri ile temelden çelişen «icatlar» dayatıyorlar. Bu relativist ve subjektivist tavır, onların Marksist-Leninist teorinin nesnel özünü, doğanın, toplumun ve düşüncenin yasallıklarını reddetme temeline dayanıyor. Burada şunu belirtmek gerekiyor: Böyle bir yaklaşımın, kasıtlı olarak soyut ifadelerle belirtilen yaklaşımın belli bir pratik amacı vardır. İdeolojik açıdan, belli bir ideolojik işlevi yerine getirmeyi, Marksizm-Leninizm'e inancı sarsmayı ve onun temellerini çökertmeyi amaçladığı için hiç de soyut değildir.

SBKP Programı, komünistlerin her zaman bilimde fikirlerin ve okulların açıkça belirtilmesinden ve yarışmasından, hakikaten gerçeği arama amacıyla yapılan tartışmalardan ve görüş değiş tokuşundan yana olduklarını vurguluyor. ⁽¹³⁾ Kimi konularda komünistler arasında görüş ayrılıkları olduğunda, birbirlerinin görüşlerini daha iyi kavrayabilmek için ve karşılıklı olarak kabul edilebilir değerlendirmeler yapmak için, yoldaşça tartışma yapmak yararlıdır. Ancak Marksizm-Leninizm'in devrimci özü söz konusu olduğunda, reel sosyalizmin özü ve rolü söz konusu olduğunda, komünistler revizyonizmin ve dogmatizmin öne sürdüğü görüşleri geri püskürtmek için ilkeli tutum almaya devam edeceklerdir. Marksist-Leninist teorinin sınıfsal içeriğini boşaltma, amaçların ve bunlara ulaşmada savaşım araçlarının devrimci özünü çarpıtma girişimlerine karşı bizim tavrımızı belirleyen işte budur.

(13) SBKP Programı (yeniden kaleme alınmış biçimi) Taslak, s. 68.

Kendi başından geçenler

Günter Wallraff, «Ganz Unten» (En Alttakiler),
Kiepenhauer Witsch, Köln, 1985, 254 sayfa.

«En Alttakiler», keskin ve gaddar bir kitap. Yazar ve gazeteci Günter Wallraff, kitabına bu başlığı vermiş. Başlık, Federal Almanya'da proletaryanın en ezilen ve sömürülen kesimini oluşturan «gastarbeiter»lerin, yani göçmen işçilerin ızdırabını özetliyor.

Wallraff, gazeteci olarak ününü, «kılık değiştirerek yazdığı mükemmel röportajlar»a borçludur. Wallraff, bu kez iki buçuk yıl hiç tanınmadan, kendini bir Türk işçisi, Levent (Ali) Sığırlıoğlu olarak gösterdi. Bu kılık değiştirmeyi gerçekleştirmek için iki şey yeterli oldu. Bir siyah peruka ve bir çift yapay göz merceği, gazetecinin yüzünü değiştirdi ve ona bir ölçüde bir Asyalı görünüşü sağladı. Wallraff, alışlagelmiş Alman söz dizimini bozup isim ve fiil çekimlerini bir yana attı. Köln lehçesinin değişik bir biçimini konuşmaya başladı. Bunun yeterli olduğunu saşarak gördü. Çünkü hiç kimse, paryanın nasıl konuştuğuna dikkat etme zahmetine katlanmadı bile. Kendi Türk «yurttaşlar»ına ise Ali'nin Türkçe konuşmadığı söylendi. Çünkü Yunanlı annesinin ailesinin yanında büyüüp yetişmişti.

Wallraff kılık değiştirmeyi niye bu kadar seviyor? Wallraff şöyle yazıyor: «Ben onlarla aynı rolü oynayınca, insanlar benim hakkımda ne düşündüklerini dümdüz yüzüme söylüyorlar. Dilsiz gibi davrandım. Akıllıca bir buluşmuş. Akli, mükemmel, nihai ve adil olduğunu öne süren bir toplumun akıldışılığını ve kaskatı düşmanlığını görmemi sağladı. Budala gibi hareket ettim. İnsanlar bana cıllanmamış gerçeği anlattılar.» Başka bir deyişle, «toplumun maskesini indirmek için elbiselerini değiştirmen gerekiyor. Gerçeğe varabilmek için aldatmak ve onlar gibi davranıyor görünmek zorundasın.» (S. 12)

Wallraff, yaşadığı toplumun irinli yaralarına kaleminin ucunu eli titremeden ve acımasızca saplayan mükemmel bir gözlemci. O, böylece ele aldığı konuyu, ülkedeki belli başlı sosyal-politik konu düzeyine yükseltiyor. «En alttakiler» adlı kitabının önsözünde şöyle diyor: «On yıldır bu kitabı yazmayı erteledim. Sanki başımdan neler geçeceği önceden içime doğmuştu. Açıkçası ben tıpış tıpış yürüdüm. Dostlarımın söylediklerinden, daha sayısız haberdan, yabancıların Federal Almanya'da nasıl yaşadıklarının manzarasını çizebilirdim . . . Bunu biliyordum, ama kendi üzerinde hiç denememiştim.» (S. 11)

Türk işçisi kılığına girmek, yazara, Batı Alman toplumunun yüz kızartıcı ve sinsi çehresini gösterme olanağı sağladı. Wallraff, «belirli bir apartheid (ırk ayrımı) bizde de var» diye yazıyor. Ali çalışırken ufak tefek birçok

şeyden ötürü sürekli aşağılandı. İşçilerin çoğu, Türkiye dışındaki ülkelerden gelenler bile, ondan uzak durdular. Ayrım gözetme, her durumda kendini duyuruyordu: «Alman birahanelerinde ,yabancılar giremez' yazan bir levha yok. Eğer ben (Ali) bir birahaneye girmişsem, çokçası görmezden gelindim. Böylece hiçbir şey ismarlama fırsatı bulamıyordum.» (S. 19)

Wallraff diyor ki: «Bir yabancıнын günlük işnelemelere, aşağılanmaya, düşmanlık ve nefrete karşı nasıl tepki gösterdiğini hâlâ biliyorum diyemem. Ama onun *nelere tahammül etmek zorunda kaldığını* ve ülkemizde insanın ne ölçülerde hor görülebileceğini artık biliyorum.» (S. 12)

Kimi göçmen işçiler, Almanca deyimlerin en azyıla mahsus yetiniyorlar. Böylece kendilerini iç öğürtücü hakaret salvosundan korumuş oluyorlar. Ancak göçmen işçilerden pek çok genç, Federal Almanya'da doğmuş, burada büyümüş. Bunlar Türkiye'ye dönemiyorlar, çünkü dönseler kendi ülkelerinde de yabancı olacaklar. Bu genç kız ve delikanlıların yarısı, sayısız adaletsizliklere karşı koyamadıkları için zihni dengelerini yitirmişlerdir. Bunun sonucu, sosyal ve ahlaki «emniyet sübapları» baskıya dayanamamış ve saldırgan işgüdüler patlayıp açığa çıkmıştır. Bu işçi arkadaşı, bir keresinde Wallraff'a şöyle dedi: «Bu bir cehennem. Böyle durumlarda, her şeyi tek ve büyük bir darbeyle çözmeye riskine giren insanlar çıkabiliyor. Örneğin gösterişli bir evden içeri dalmak, hatta bir bankayı soymak gibi. Çünkü bu durumdaki bir insanın yitireceği bir şey yok. Hapishane bile artık onu dehşete düşürmüyor.» (S. 144, 146)

Wallraff'ın öyküsü, göçmen işçilere karşı günümüzdeki düşmanlığın politik bakımdan Üçüncü Reich (Naziler) dönemindeki antisemitizme çok benzediğini gösteriyor. Her ikisi de Ari ırkın öteki «aşağı» uluslar üzerindeki üstünlüğü safatasını milyonların zihnine tantanayla yayan, Nazi propagandasının beslemeye büyük özen gösterdiği ulusal kibir ve şovenizmin ürünleridir. Ali, hep sayısız biçimleriyle «şu pis kokan Türkler»e ilişkin hakaret dolu çıkışların ve insanın tüylerini diken diken eden antisemitik şakaların boy hedefidir. Yazar, ırkçı önyargıların ortadan kaybolmadığı, faşizmin ürettiği bu alanın hâlâ varolduğu konusunda yüksek sesle ve açıkça uyarıda bulunuyor.

Ali'nin işvereni Adler, yeni bir Führer'in geleceği kehanetinde bulunuyor: «Eğer işsiz sayısı bir-iki milyon daha artarsa, kendimize bir Hitler daha bulacağız. Bundan emin olabilirsiniz.» (S. 177) Ancak Führer'in demir pençesini özleyenler yalnızca dükkan sahipleri değil, Wallraff acıyla şunları da belirtiyor: Batı Alman proletaryasının bir kesimi de (en azından Ali olarak temasa geldikleri) sözde herkesin iş sahibi olduğu ve münasipçe yaşadığı zamanların özlemi içinde. Thyssen fabrikalarının tamirhane, kafeterya ve dinlenme odalarının duvarlarında, Wallraff kömürle yazılı şu ibareyi gördüğünü belirtiyor: «Adolf Hitler, gelmiş geçmiş en iyi Alman'dır», «Türkler, Defolun! Almanya, Alman kalmalıdır», «Bir Türk domuzu olmaksızın, bir SS domuzu olmak evladır» vb.

Kitap, Nazi yanlısı duyguların canlı olduğunu ve bunun yalnızca yaşlı kuşakla sınırlı kalmadığı konusunda uyarıda bulunuyor. 1983 yılı yazında yazar, Batı Almanya-Türkiye milli futbol maçına gitti. Elinde bir Türk bayrağı, başında da ay yıldızlı bir kokart vardı. Kolayca korkuya kapılan biri değildi. Ancak bu kez ihtiyatlı davrandı ve bayrağı çabucak bir yana bıraktı. Çünkü bulunduğu tribün genç neo-Nazilerle doluydu. «Her biri tek başlarına hoş biri olabilir. Çoğunun yüzleri temiz ve güzel. Ancak bir arada, çılgınca, düşman bir yığın. O gün, korkudan titreyerek, ilk ve son kez, Türk olduğumu inkar ettim. Kırık dökük lehçemi bir yana atıp, bu çabuk parlayan taraftarlara aksansız Almanca hitabettim. Onlar yine de benim bir yabancı olduğum sanısını korudular. Saçıma sigara izmaritleri fırlattılar. Üzerime bira döktüler . . . ‚Sieg heil‘ diye kükrüyor, ‚Kızıl Cepheye Ölüm‘ diye bağıryorlardı. ‚Türkler, Defolun!‘, ‚Almanya, Almanların‘. Kan dökülmediyse, yalnızca şans eserdir.» (S. 22)

Wallraff Türk gibi görünerek, Federal Almanya’daki göçmen işçilerin payına düşen cehennem her yanını dolaştı. Ahır onardı. Harap bir barakada geceleme ve sıradan yemekler karşılığı, günde 10 saat bir çiftlikte yavaş yavaş çalıştı. Çok düşük ücretle inşaat işçiliği yaptı. Ulm’da Avrupa’nın en büyük özel araştırma merkezlerinden birine kobay olarak hizmet etti. Burada insan sağlığı üzerinde yeni ilaçların etkileri deneyiyordu. 3 bin kadar «tecrübelik hayvan»ın ezici çoğunluğunu yabancı işçiler oluşturuyordu. Wallraff, kitabının «Deney» başlıklı bölümünün girişine Duisburg’da bir evin duvarına kazılmış şu ibareyi koydu: «Hayvanlar üzerinde deneme yapmayı durdurun, Türkler üzerinde deneme yapın!»

Kitabın çoğu, Wallraff-Ali’nin küçük bir müteahhit olan Adler hesabına çalışmasını içeriyor. Adler’in şirketi, daha büyük bir firma olan Remmert Industriereinigung’un bir parçası. Bu firma, zehirli artıkların, maden tozlarının, kirli ve zararlı kokuşmuş yağların, filtre, vb.nin, kısacası fabrikaların temizlenmesi işiyle uğraşiyor. Adler, umutsuzca iş arıyan ve her işi yapmaya razı olan göçmen işçileri ya da Almanları kiralıyor. Bunların hizmetlerini Remmert’e kiraya veriyor. Remmert firması da, bu işçileri büyük tekelin hizmetine sunuyor.

Yazar, bu yolla kâr pompalama mekanizmasının içyüzünü ortaya koyuyor. Örneğin, Duisburg’daki Thyssen Çelik İşletmeleri yönetimi, uzun süredir ve sürekli olarak işçi çıkarıyor. (1974 yılından beri 17 bin dolayında işçiyi işten atmış bulunuyor.) Bu kayıplar alt firmalardan göçmen işçiler «ödünç alınarak» gideriliyor. Çünkü yabancılar, her koşulda daha düşük ücretlerle çalışmaya hazırlar. Bunların eline kendilerine doğrudan işverenin aldığından sadece bir kırıntısı, yedide ya da sekizde biri geçiyor. Gerisi Adler gibi müteahhitlere gidiyor. Müteahhitlerin hemen hemen hiç üretim aracına sahip olmadıkları hatırlanırsa, bunun gerçek bir kasırga vurgun olduğu görülecektir.

Adler, işçilerin hastane fonlarına hiçbir katkıda bulunmuyor. (Sadece kaza durumunda, yani olaydan sonra ödeme yapıyor.) Kâr miktarını gizliyor ve vergi kaçırıyor. Tek sözle, bir sahtekâr. Ve bütün faaliyetleri yasa dışı. Bunları anlatmak için İngilizce «black» (kara sözcüğünü kullanıyor). Bunun tam da günümüze uygun biçimde Amerikan işi olduğu kanısında. Müteahhit, göçmen işçilerden küçük grupları en çetin, en kirli, en tehlikeli işlere yolluyor. (Adler'in sloganı: «Küçük sığır sürülerinden bile gübre elde edebilirsiniz.») Vergi toplayıcılar ya da sendika görevlileri, küçük grupları daha zor farkedebiliyorlar.

Wallraff, bir köpek balığını andıran patronunda insancıl herhangi bir yan kalıp kalmadığını öğrenebilmek için, insanın kanını donduran bir deneme yaptı. Wallraff'ın arkadaşları, merkezi Würgassen'de olan eski ve yıpranmış donatım kullanılan bir atom enerjisi istasyonunun temsilcileri gibi davrandılar. Wallraff'ın dostları, Adler'den altı Türk işçisi göndermesini istediler. Bu işçiler basit onarım işi yapacaklardı. Ancak istasyondaki radyasyon dozu ölümcüldü. Müteahhit, yani Adler, getireceği Türklerin iş bittikten hemen sonra ülkeden uzaklaşacakları konusunda güvence verdi. Böylece onların ölümlerinin Würgassen'deki olayla bağlı olduğunun kimse farkına varmayacaktı. Adler, öneriyi duraksamaksızın kabul etti. Yalnızca bir an için duraklamış, bundan ne kadar kâr elde edebileceğini hesaplamıştı. Kendine vad edilen 110.000 marktan, ölüme mahkum her birine yalnızca 500'er mark ödemeye karar verdi. İşçiler konuşurken, bu işe göndermekle onlara sanki büyük bir iyilik yapıyor gibi konuşuyordu. Pazarlığın dehşet verici anlamı ile teyze alınmış bulunan görüşmelerin işgörür tonu arasındaki keskin aykırılık, insanda isyan ettirici bir izlenim yaratıyor.

Yazar, işverenini kuruşunu sökülüp alınca kadar cimri diye tanımlıyor. Akıldışı, gaddar bir yalancı. Hastalık derecesinde korkak, ama zevk-tende dört köşe. Merhamet duygusu ona toptan yabancı. Yazarın kitabı, şu paragrafla son buluyor: «Adler, küçük bir balık. Suç işleyecek ölçüde enerjik ve bir şeyler bulan biri. Ama epeyce sıradan bir çapta. Onu şeytani bir ruha sahip biri gibi tanıtmak, büyük yanılgı olur. O, sonuna dek sömürü sistemi ve insanın horlanmasından kâr sağlayan binlerce maşa ve suç ortağından biri.» (S. 254) Ancak Wallraff'ın çizdiği portre, günümüzde kapitalist toplumun işleyişini daha iyi kavramaya yardım ediliyor. Adler, dıştan bakınca modern biri gibi gözüküyor. «Sosyal partnerlik» görüşüne sıkı sıkıya bağlı kalmayı seviyor, sosyal demokratları destekler gözüküyor. Ne var ki, sermayenin ilkel birikimi döneminde sık rastlanan kan emici tiplerden biri.

Gerçekten de, kitaptan şurası gayet açık anlaşılıyor: Bunalımları, çöküntüleri, sürekli yığınsal işsizliğiyle günümüz burjuva toplumunda, sömürünün en ince, modern biçimleri, ilkel ve acımasız kâr elde etme yolla-

rına dayalı bir faaliyet tarzıyla yan yana bulunuyor. Sanki Engels'in İngiltere'de işçi sınıfının durumu konulu yapıtından kopye edilmiş dersiniz. Elbette Wallraff'ın böylesine vurguyla betimlediği yöntemler, 20. yüzyılın son yarısında kapitalizmin çehresinin esasını oluşturmuyor. Ancak bunlar da görmezden gelinemez. Kaldı ki, Federal Almanya'daki 1,5 milyon Türkün yaşamını belirleyen bu yöntemlerdir. Bunun yanı sıra, İspanyol, İtalyan, Cezayirli ve öteki göçmen işçiler de var.

Yazar acaba duygularında ölçüyü kaçırdı, militanca insancıl inançlara kapıldı da, Federal Almanya'da yarım güdülen ve sömürüye uğrayan yabancı işçilerin durumunu ister istemez böylesine abarttı denilebilir mi? Ancak Wallraff, Batı Alman toplumunu Ali'nin gördüğü gibi anlatıyor. Ali, nerdeyse kendisi kadar ezilen, sosyal merdivenin en alt basamağına düşmüş ve yasa dışı her işi kabul etmeye hazır Alman işçileriyle çokçası karşılaşılıyor. Bu işçiler, öylesine umutsuz ki, kendilerinden daha savunmasız durumda olanlardan hınçlarını almaya çalışıyorlar.

Ali, politik bakımdan örgütlü, sendika üyesi, kendilerinden sınıf dayanışması ve desteği beklenmesi doğal olan sosyal bakımdan bilinçli, nitelikli sanayi işçileriyle pek ender temasa geliyor. Ama Wallraff'a göre, onlar bile bazan sabırlarını kaybediyor ve en yumuşağından söylersek, hakaret edici tavırlara kayıyorlar. Örneğin Ali'nin ekibini belli bir işyerine taşıyan otobüs, Thyssen Çelik İşletmeleri'nin labirent gibi yollarından geçerken ve nerdeyse orta yaşlı bir «Gastarbeiter»e çarpmasına ramak kalmışken, «Adler'in adamları»na bakmakla görevli işçi, şoföre şöyle diyor: «Çiğne onu! İkramiye alırsın. Bir Türk daha az olsun!» Çalışma hakkını ve yaşam düzeylerini korumak için mücadele edenler, 40 saat ara vermeden sıradan ücretler için çalışmaya hazır yabancıları bir çeşit grev kırıcıları olarak görüyorlar. Federal Almanya'daki emekçilerin sosyal kazanımlarını sınırlamak için yapılan ağır baskıyı daha da artıran hainler diye bakıyorlar onlara.

Kitabın derin etkisi, Batı Alman toplumunun ve ülkedeki resmi kurumların ona karşı gösterdikleri tepkiden anlaşılabilir. Kitabın satışı, 1986 yılı başında 1 milyon 600 bini bulmuştu. Kelimenin gerçek anlamıyla, kitabın yayınlanmasını izleyen birkaç saat içinde, vergi kaçakçılarını koğuşturan daire, Thyssen ve Remmert'in bazı evrakına elkoydu. Duisburg Belediye Başkanı Bulitz, kitabı okuyunca hastalandığını söyledi ve burada yazılanların eğer yarısı bile doğru olsa, bunun utanç verici bir şey olduğunu sözlerine ekledi. Belediye Başkanı «Thyssen bu durumda kendini kurtaramaz, sözleşmenin ardına sığınamaz» dedi. Ocak ayı başlarında Çalışma Bakanlığı, bakanlığa kayıt yaptıran müteahhitlerin sayısında dikkate değer artışlar olduğunu açıkladı. Öyle gözüküyor ki, Wallraff, yalnız Adler ve onun gibileri korkutmakla kalmadı Onun tüzel kişilikli patronlarına da korku saldı.

Kitabın sade bir dili var ve belki de bile bile duygulara yer vermiyor. Yazar, kendi yorumlarını en aza indiriyor ve gördüklerini ve başından geçenleri tartışmıyor. Bunun yerine gerçekleri, okurda öfke, utanç, acıma ve düşünce, kendisi için düşünce uyandıracak gerçekleri konuşturuyor. Bu patlamaya hazır gerçekleri toplarken, Wallraff kendini sık sık tehlikeye atıyor. (Kimliği bilinmeyen caniler evini ateşe vermiş, dosyalarının bir bölümünü yoketmiş bulunuyorlar. Yazar, göz hapsinde tutuluyor, telefonları dinleniyor.) Ali kılığına girmek, aynı zamanda sağlığına zarar vermiş durumda. Thyssen fabrikalarında aylarca zehirli tozları soluduktan sonra, şimdi solunum yollarında müzmin bir hastalık kapmış bulunuyor.

Wallraff, daha önceki röportajlarında içyüzlerini açığa vurduğu kimseler tarafından zaten çoktan mahkemeye verilmiş. Bu bakımdan son kitabı da bir istisna olmuyor. Ancak yazar, hakkında açılan davaları bile hoşnutlukla karşılıyor. Bunları daha önceleri gözlerden gizlenmiş olaylara kamunun dikkatini çekme aracı olarak görüyor. Wallraff, «En Altta-kiler» adlı kitabından elde ettiği gelirin çoğunu kendi kurduğu Yabancı işçilerle Dayanışma Fonu'na bağışlamış bulunuyor. Savunmasına koştığı kimselere verilecek etkin desteğin onlara nasıl yardımcı olacağını gösteriyor.

Marie Silvan

Komünist gençlik örgütleri

Kısa Bilgiler ()*

TÜRKİYE İLERİCİ GENÇLER DERNEĞİ (İGD)

1976'da kurulan dernek çatısı altında genç işçi ve köylüler ile orta öğrenim, meslek okulu ve üniversite öğrencilerini birleştiriyor. Derneğin belgesi şudur: «Yolumuz işçi sınıfının yoludur.»

Dernek genç erkek ve kadınları emperyalizme, gericiliğe ve faşist güçlere karşı savaşıma yönlendiriyor, ülke gençliğinin haklarının savunulması ve demokratik bir eğitim sistemi için çalışıyor, baskı ve kovuşturmayla karşı çıkıyor. ABD üslerinin sökülmesini istiyor, NATO'nun saldırganlık politikasına karşı çıkıyor ve bu savaşta tüm ilerici gençlik örgütlerinin eylem birliğini sağlamaya çalışıyor. Legal koşullarda çalışmasını engelleyen, 1978'in sonlarında ilan edilen sıkıyönetimden önce, derneğin 50 bin üyesi ve ülkenin hemen hemen tüm illerinde örgütleri vardı, gençlik içinde yüksek saygınlık kazanmıştı. Faaliyeti, onbeş günde bir yayınlanan 30 bin tirajlı «İlerici Yurtsever Gençlik» gazetesi tarafından destekleniyor. İktidarın defalarca toplatmasına karşın bu gazetenin etkisi gittikçe artıyordu.

12 Eylül 1980'deki askersel darbe ve ardından gelen baskı gençlik hareketini bir süre için zayıflattı. Derneğin yüzlerce üyesi tutuklandı ve işkence gördü, bazıları öldürüldü. «İlerici Yurtsever Gençlik» gazetesinin sorumlu yazı işleri müdürü Erhan Tuskan hâlâ hapistedir. Derneğin pek çok yöneticisi yurt dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Fakat sözü edilen bu ağır kayıplara bile ilerici gençliğin savaşımını durduramamıştır.

Bugün ilerici gençler özellikle eğitim kurumlarında güçlüdür. İlerici gençler hükümetin emperyalizm yanlısı politikalarına karşı protesto eylemleri örgütleyiyorlar, genel af istemini yükselterek politik tutuklularla dayanışma kampanyaları yürütüyorlar, üniversitelerdeki gerici uygulamalara karşı, demokrasinin kazanılması ve halkın mutlu geleceği için savaşıyorlar, derneğin faaliyeti üzerindeki yasağın kaldırılmasını istiyorlar. Ve Türkiye topraklarındaki Amerikan üslerine karşı eylemlere katılıyorlar.

Türkiye ilerici gençliği iki yılı aşkın bir süre önce «İLERİ» gazetesini yayınlamaya başladı. Ülkedeki baskılara karşın, gazetenin çok sayıda okuyucusu vardır. «İleri»nin yanısıra genç işçi, köylü, öğrenci ve memurların istemlerini dile getiren broşürler, bildiri ve pullar gizli olarak dağıtılıyor.

(*) Komünist gençlik örgütleriyle ilgili olarak kısa bilgileri yayınlamaya devam ediyoruz. Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1984, sayı 4, 6, 7, 8, 10; 1985, sayı 2, 6, 9.

Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu ve Uluslararası Öğrenciler Birliği'nin üyesi olan İGD baskı rejimlerine ve emperyalizmin saldırganlığına karşı savaşılan halklarla dayanışmak kampanyalarına katılıyor.

SRI LANKA KOMÜNİST GENÇLİK FEDERASYONU (SLKGF)

1949 yılında kurulan örgüt çatısı altında 18 yaşından yukarı sanayi ve tarım işçisi, köylü, küçük üretici, üniversite ve orta öğrenim öğrencisi, aydın gençleri birleştiriyor.

SLKGF Sri Lanka Komünist Partisi'nin ideolojik ve politik yönlendiriciliği altında, partinin strateji ve taktikleri temelinde çalışıyor.

Federasyon tarihi boyunca, ilerici, demokrat ve yurtsever gençleri çalışma ve yurttaşlık haklarının savunulması, barış koşullarında yaşama ve yeteneklerini geliştirme olanağı için, emperyalizme, yenisömürgencilik ve gericiğe karşı savaşıma seferber etmiştir.

Komünist Gençlik Sri Lanka'nın politik ve ekonomik bağımsızlığını pekiştirmek, ulusal birliği güçlendirmek ve yaşam koşullarını iyileştirmek için pek çok şey yapmaktadır. Tarım reformu ve demokratik bir eğitim sistemi istemiyle birçok gösteri düzenlemiş, kampanyalar örgütlemiştir. Uluslararası ve iç gericiğin ülkeyi emperyalizmin dünya barışını ve bölgedeki istikrarı, Sri Lanka'nın bağımsızlığını ve egemenliğini tehlikeye sokan stratejik planlarına katma çabalarına karşı çıkmıştır.

Rejimin halk düşmanı, emperyalizm yanlısı sosyal ve ekonomik politikasının bir sonucu olarak genç Sri Lankalılar artan bir işsizlik, yükselen bir hayat pahalılığı, hızla yükselen enflasyonla, sosyal harcamaların kısıtlanmasıyla yüzyüzedir. Federasyon, gençlerin gaspedilen haklarının geri alınması ve genişletilmesi için savaşımı acil görevlerinden biri olarak görmektedir, hükümetin eğitim alanı için harcamalarında kısıtlamaya gitme planlarına karşı direnmektedir ve «politik eğilimine bakılmaksızın tüm gençlere iş sağlanması» belgisi altında, değişik milliyet ve dinlerden genç erkek ve kadınların katıldığı bir yığın hareketi başlatmıştır.

Federasyon, Sri Lanka Sosyalist Partisi ve Sri Lanka Halk Partisi'nin gençlik birlikleri ya da Ulusal Öğrenciler Birliği gibi öteki sol kanat ve radikal örgütlerle işbirliği yapıyor. Bu örgütlerle birlikte, Federasyon şimdi gençliğin haklarının savunulmasında ulusal çapta bir kampanyanın hazırlıklarını yapmaktadır. Kampanyanın gösteriler, mitingler, yürüyüşler, seminer ve konferanslar şeklinde yürütülmesi planlanıyor.

Federasyon, barışı, ulusların ilerlemesi için zorunlu bir önkoşul olarak değerlendiriyor. Bu nedenle emperyalizmin savaş hazırlıklarına aktif olarak karşı çıkıyor ve Avrupa'ya yeni NATO nükleer füzeleri yerleştirilmesini

ve ABD'nin uzayı silahlandırma planlarını mahkum ediyor. Yabancı askersel üslerin, öncelikle de Hint Okyanusu'ndaki Diego Garcia adasında-kilerin, sökülmesini talep ediyor ve ABD'nin başını çektiği dünya emperyalizminin kapitalist olmayan gelişme yolunu seçmiş ülkelerdeki durumu istikrarsızlaştırma çabalarını şiddetle mahkum ediyor.

SLKGF uluslararası demokratik gençlik hareketinde aktif bir rol oynamaktadır. Faşist ve öteki diktatörlük rejimlerine karşı demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşan halklar ve gençlik ile dayanışma kampanyalarına katılmaktadır. Federasyon, özellikle Latin Amerika, Güney Afrika ve Lübnan gençliğini desteklemek için eylemler örgütlemektedir. Federasyon'un öteki ülkelerin ilerici gençlik örgütleriyle bağları vardır. Özellikle Tüm-Hindistan Gençlik Federasyonu ve sosyalist ülkeler gençlik örgütleriyle yakın ilişkiler kurmuştur. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu üyesidir.

SLKGF faaliyetini demokratik merkezîyetçilik ilkesi temelinde yürütür. Ana dayanağı fabrikalar ve yüksek öğrenim kurumlarındaki kasaba ve köylerdeki temel örgütler ve gençlik birlikleridir. Federasyonun en yüksek organı üç yılda bir toplanan kongresidir (Son kongresi olan 9. Kongre 1983 Şubatında toplandı). Kongreler arasında, Federasyon'un çalışmaları Merkez Komitesi ve MK Sekreteryası tarafından yönetilir.

SLKGF ayda bir Sinhalce «Tharuna Lanka»yı (Genç Lanka) ve yine ayda bir İngilizce bir enformasyon bülteni yayınlır.

EKVADOR KOMÜNİST GENÇLİĞİ (EKG)

1948'de kurulan örgüt, Ekvador'daki en etkili gençlik örgütlerinden biridir. 1926'da Ekvador Sosyalist Partisi'nin (!) girişimiyle kurulan Ekvador Sosyalist Gençliği'nin devamcisıdır. EKG Ekvador Komünist Partisi'nin rezerv gücü ve yardımcısıdır. Partinin yönlendiriciliği altında çalışır, onunla her düzeyde yakın işbirliği yapar ve onun politikasını gençler arasında uygular.

Komünist gençlik Ekvador'un karmaşık politik ortamında çalışmada büyük bir deneyim elde etmiştir. 1960'larda, ülkedeki devrimci yükseliş sırasında, gençliği radikalleştirme ve birleştirmede ve onları burjuva erkine karşı yürütülen halk hareketine katmada önemli bir rol oynadı. 1963'deki faşist darbeden sonra EKG, 1966'da devrilen askersel faşist diktatörlüğe karşı savaşım verenlerin ön sıralarında yer aldı.

Genç Komünistler 1970'lerde, Ekvador üniversitelerinde eylem yürüten Maocu grupları ve faşist türden paramiliter çeteleri başarıyla püskürt-

(!) ESP, 1926 da kuruldu ve 1931'de Ekvador Komünist Partisi adını aldı.

tüler. Bu, onlara, bugün EKG üyelerinin $\frac{0}{10}$ 70'ini oluşturan orta öğrenim ve yüksek okul öğrencileri arasında büyük saygınlık kazandırdı.

1980'lerde, burjuva demokrasi altında, EKG çabalarını, yurtsever ve ilerici gençliği kendi hakları için savaşım etrafında birleştirmede yoğunlaştırdı. 1982'de toplanan EKG 3. Kongresi, eylem birliğine yönelik bir stratejik çizgi belirledi ve buna uygun bir politik platform öne koydu. Örgüt şunu istemektedir: Gençlerin çalışma okuma, meslek eğitimi görme, kültür, sanat ve spora katılma hakkı olmalıdır.

Bu stratejiye uygun olarak EGK Geniş Sol cephenin gençlik sektörünün oluşturulmasına, çeşitli toplumsal güçlerin üyelerini yurtsever, antiemperyalist bir program çevresinde birleştiren Antiligarşik Politik Gençlik Cephesi'nin kurulmasına önemli bir katkıda bulunmuştur. Çocukların devrimci bir ruhla eğitilmesine yardımcı olmak için, EKG, Eloy Alfaro Kızıl Genç Piyonerler Örgütü'nü himayesi altına almıştır.

EKG, gençleri halkın demokrasi, ulusal bağımsızlık, barış ve toplumsal ilerleme savaşımına aktif olarak katılmaları için seferber etmeyi değişmez bir amacı olarak görüyor. 1984 seçim kampanyası sırasında iki gençlik ekibi bir ajitasyon yürüyüşü düzenlediler. 1.800 km yürüyerek ülkeyi güneyden kuzeye geçtiler, yolları üzerinde afişler astılar, seçim broşürleri dağıttılar ve gösteriler düzenlediler. Kampanya boyunca EKG geniş sol cepheye 10.000 yeni üye kazandırdı ve parlamento ve öteki organların seçimlerinde kendi adaylarını gösterdi.

Komünist gençlik işçi sınıfı örgütleriyle sıkı ilişki içinde çalışıyor, genç işçileri sendikalara yöneliyor. Ekvador İşçi Konfederasyonunun Gençlik Dairesi ile işbirliği yapıyor.

EKG, ideolojik eğitime çok önem veriyor. Genç Komünistler için Ulusal Okul sürekliliği çalışıyor. Düzenli olarak politik eğitim günleri düzenliyor. EKG üyelerini proletarya enternasyonalizmi ve barış için çalışma, emperyalizme karşı savaşan halkları destekleme ruhunda eğitiyor. Öteki ülkelerdeki ilerici gençlik örgütleriyle geniş ilişkileri vardır ve sosyalist ülkelerdeki gençlerde etkin işbirliği yapmaktadır. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun üyesidir.

Ekvador Komünist Gençliği, demokratik merkezîyetçilik ilkesi temelinde örgütlenmektedir. Ülkenin 20 eyaletinden 14'ünde örgütleri vardır. En yüksek organı Kongredir. Kongreler arasında Merkez Komitesi, Yürütme Komitesi ve Sekreteryaya tarafından yönetilir.

Basın organı haftalık «Juventud Rebel» (Asi Gençlik)'tir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi 27. Kongresi'ne

Değerli delege yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına yüce Lenin'in partisinin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. Kongresi'ne devrimci coşkuyla selamlar.

Türkiye Komünist Partisi daha şimdiden 27. Kongrenin Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin tarihsel kongreleri arasında sayılacağına inanıyor. Bunun kanıtı, dünya gerçeğinin bugününü en gerçekçi biçimde analiz eden, kapitalizmden sosyalizm ve komünizme geçişin ve dünya barışının sağlanmasının somut yolunu ortaya koyan, sömürünün ve savaşın kaynağı olan emperyalizme karşı dünya çapındaki savaşımın perspektifini çizen ve sizlerin tartışıp onaylayacağı SBKP Programı'nın yeni biçimidir. Bunun kanıtı, bu kongrede kesinleştireceğiniz Sovyetler Birliği'nin 1986-1990 yılları arasında ve 2.000 yılına kadarki dönemde ekonomik-sosyal gelişmesinin temel doğruları üzerine tasarıların öne koyduğu muazzam devrimci hedeflerdir. Bunun kanıtı, bütün bu hedefleri yaşama geçirmeye yetenekli bir partinin ve halkın varlığını gösteren kongre öncesindeki eşsiz tartışma ve yaratıcı eylemdir. Bunun kanıtı Bolşeviklerin, Stahanovların, Büyük Anayurt Savaşı kahramanlarının mücadele geleneklerinin, Sovyet halkının önemli dönüm noktalarını aşmadaki köklü ve zengin deneyimlerinin canlılığıdır.

27. Kongre ile Sovyet toplumu gelişmesinin yeni bir aşamasına adım atıyor. Tarih kanıtlamıştır ki, Sovyet toplumunun gelişmesinin her yeni aşaması, her zaman dünya çapındaki toplumsal ilerleme sürecinin de yeni bir aşamaya yükselmesine temel olmuştur. Bu çok doğaldır. Dünya ölçüsünde kapitalizm ile sosyalizm arasında gittikçe keskinleşen savaşım çerçevesinde Sovyetler Birliği'nin her girişimi tüm halkların çıkarlarına uygun düşüyor.

Değerli delege yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dünya barışının korunması, uzayın militarizasyonunun önlenmesi, silahlanma yarışının durdurulması ve yeryüzünün nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılması yolundaki aralıksız çabalarına yüksek bir değer biçiyor. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov yoldaşın 15 Ocak 1986'da açıkladığı insanlığın 2.000 yılına

kadar nükleer silahların esaretinden kurtarılması programı, SSCB'nin ar-
darda üstlendiği tek taraflı yükümlülükler, Kasım 1985'de gerçekleşen
Sovyet-Amerikan doruğu ve bunun sonuçlarının yaşama geçirilmesindeki
ilkeli ve esnek Sovyet tutumu, SBKP'nin barıştan yana tüm güçlerle yapıcı
işbirliği bütün dünya halklarının olduğu gibi, Türkiye halkının da çıkarı-
nadır. Partinizin ve devletinizin barış girişimleri, tüm dünyada barış hare-
ketinin daha de güçlenmesi için elverişli koşullar yaratıyor.

Sovyetler Birliği'nin izlediği gerginlikleri yumuşatma, silahlanma yarışını
önleme ve barış politikası artık halkların bilincine kazanmıştır. Ülkemizde
de bu politika Sovyetler Birliği'ne karşı en önyargılı olanlarda bile olumlu
etkiler yaratıyor. Diğer yandan SBKP Programı'nın yeni biçimi ülkemiz
için de güncel çok önemli noktaları ortaya koyuyor. Gerçekten de çağdaş
kapitalizmde nükleer savaş tehlikesinin ve toplumun militarizasyonunun
kaynağı olan güç, askersel sanayi kompleksi, bugün ülkemizdeki bir avuç
militarist ve uluslararası silah tekelleriyle bağlı sermaye çevreleri dışında
tüm Türkiye'nin düşmanıdır. Ülkemizde barışa ve demokrasiye yönelik
tehditler emperyalizmin bu en gerici kesiminden kaynaklanıyor.

TKP, çetin koşullar altında ülkemizin ABD emperyalizminin bir savaş
aygıtı olmaktan kurtarılması ve halkımızın özlediği demokrasiyi kazanması
için savaşım veriyor. TKP, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da
SSCB'nin ülkemiz ile ilişkilerini barış içinde yanyana yaşama ve karşılıklı
yarar ilkeleri temelinde geliştirme politikasını vargücüyle destekleyecek-
tir. Türkiye Komünist Partisi ile kardeş Sovyetler Birliği Komünist Partisi
arasında Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri teme-
linde gelişip güçlenen yoldaşlık ilişkileri, Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkı
için eşsiz bir güç kaynağıdır.

Değerli delege yoldaşlar,

TKP, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 27. Kongresi'ne, Sovyet komü-
nistlerinin bu yüce forumuna çalışmalarında büyük başarılar diler.

Yaşasın insanlığın sömürü ve esarettten kurtuluşunun öncüsü Sovyetler
Birliği Komünist Partisi!

Yaşasın SBKP'nin önderliğinde gelecek yüzyıla güvenle ilerleyen Sov-
yet halkı!

Yaşasın dünya barışının kalesi Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

25 Şubat 1986

Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Aziz Muhammed yoldaş'a

Değerli Aziz Muhammed yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri görevine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi içten kutlarım.

Kardeş Irak Komünist Partisi'nin 4. Kongresi'ni başarıyla gerçekleştirmesi, Irak emekçileri için, Irak halkı için ve bölge halkları için yeni bir savaşım döneminin açılması anlamına geliyor. Türkiye Komünist Partisi, kardeş Irak Komünist Partisi'yle ilişkilerinin Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde gelişip güçlenmesinden büyük sevinç duyuyor.

Irak komünistlerine, 4. Kongre kararlarını yaşama geçirmede büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

1 Şubat 1986

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Fidel Castro yoldaş'a

Değerli Fidel Castro yoldaş,

Küba Komünist Partisi 3. Kongresi tarafından Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreterliği görevine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma içten kutlarım.

Kongre kararlarını yaşama geçirmede, Küba Komünist Partisi önderliğinde savaşan Küba komünistlerine ve halkına büyük başarılar dilerim.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

7 Şubat 1986

Pakistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İmam Ali Naziş yoldaş'a

Değerli İmam Ali Naziş yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma 65. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Uzun yıllardır kardeş Pakistan Komünist Partisi'nin başında çetin koşullarda yorulmaksızın mücadele ediyorsunuz. Pakistan Komünist Partisi dünyada ve bölgede barış sağlanması, Pakistan'da diktatörlüğün yıkılması, demokrasinin kurulması ve toplumsal ilerleme için mücadelenin en ön sıralarında yer alıyor. En geniş demokratik ve yurtsever güçlerin birliğini savunuyor. Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeş Pakistan Komünist Partisi ile ilişkilerini geliştirmeye büyük önem veriyor.

Değerli İmam Ali Naziş yoldaş,

Size 65. doğum yıldönümünüzde sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

8 Şubat 1986

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!